

REVUE 1898

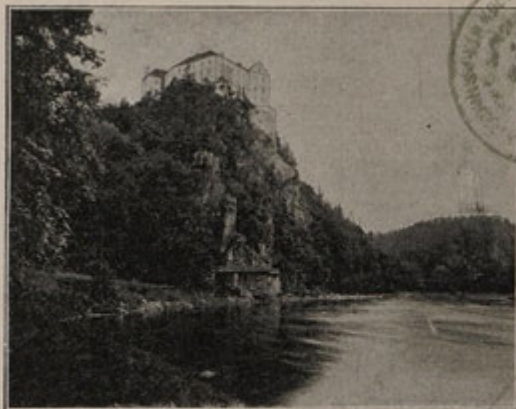
ALMANACH

LÉČEBNÝCH MÍST, LÁZNÍ A LETNÍCH SÍDEL ČESKÝCH.

S BALNEOTHERAPEUTICKÝM ÚVODEM

OD

MUDra VL. PREININGERA.

— ROČNÍK 1898. —

REDIGUJE

JOSEF KAČKA,
ADJUNKT MUSEA KRÁL. ČESKÉHO.

G.G. № 380

S PŘEHLEDNOU MAPKOU A HOJNÝMI ILLUSTRACEMI.

V PRAZE 1898.
TISKEM A NÁKLADEM DR. EDV. GRÉGRA.

Proslov redakce.

Až na malé výjimky věnovalo se dosud málo pozornosti českým místům, příhodným svou polohou, podnebím i dary přírodními k tomu, aby zřízena byla jako klimatické, vodoléčebné a p. lázně nebo letní sídla. Kdežto jinde (i v německých krajích Čech) chápe se toho ruče podnikavost činitelů místních i cizích a z míst často nepatrných vytváří sídla hojně navštěvovaná, obmezují se podnikavost toho druhu v místech českých na míru nejmenší a na druhé straně i vlastní obecnost česká zanedbává zcela zbytečně i toho dobrého, co dosud zřízeno, na prospěch podniků cizích, nezřídka i zahraničních.

Tyto okolnosti přiměly nás k tomu, abychom pokusili se o vydávání almanachu, jenž by

1. vyhověl praktické potřebě širších kruhů vyhledávajících poučení ve příčině volby místa pro letní pobyt nebo léčbu a sice nejen s hlediska ukojení tužby po příjemných požitcích a náležitého opatření životních potřeb, nýbrž i s hlediska balneotherapeutického se zřetelem ke stavu tělesného i duševního zdraví;

2. vyhověl potřebě národní emancipace od požitků, jež zisk přináší našim nepřátelům.

Proto především shromažďujeme v almanachu tomto data dle možnosti zevrubná, pokud lze i s vyobrazeními o všech těch českých místech, jež k naznačenému účelu v kterémkoli směru již dnes jsou zřízena; nicméně hledíme zjednat i informace také o těch místech, která ještě k tomu účelu zřízena nejsou, avšak poměry přírodními k tomu se hodí, abychom ukázali, kde bylo by vhod podnikavosti chopiti se díla.

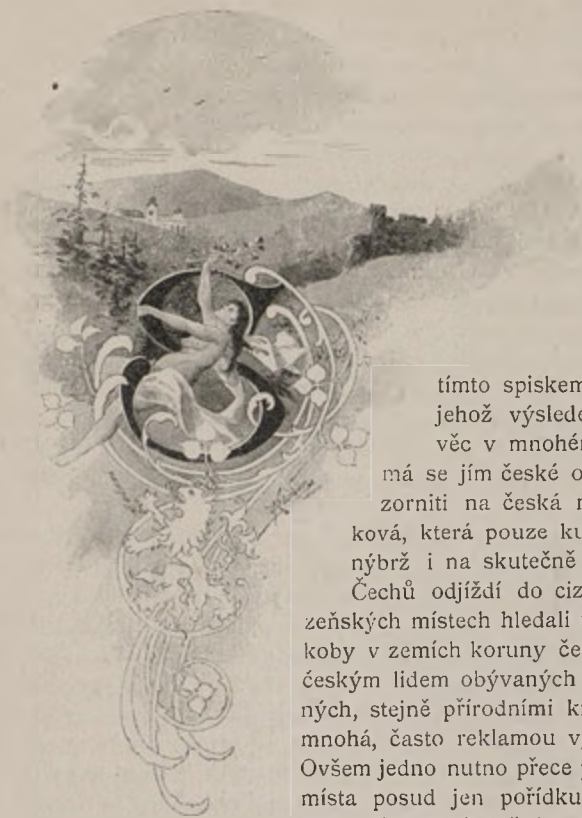
Zejména pak obracíme pozornost po této stránce v ony strany, kde jednak zápasiti jest živlu českému o existenci a vlastenskou půdu, jednak

snadno bylo by založiti konkurenci renomovaným místům nejbližšího sousedství, jež nenalézají se v našich rukou.

Odborným a věcně správným oceňováním českých míst a zařízení hledíme pak ukázati, kde jest zbytečno zanáseti peníze do cizích kapes a proto také oceňujeme všude po zásluze i místa, jež v cizích rukou se nalézají, však našinci hojně bývají navštěvována.

Na první pokus vydařila se naše práce lépe, nežli jsme doufali. Předkládajíce 1. ročník »Almanachu« širším kruhům, nadějeme se, že tyto snahy dojdou na příště pochopení a ocenění i tam, kde jsme se s ním dosud nesetkali i že bude nám tak možno učiniti náš almanach ještě skvělejší, dojista stále úplnějším zástupcem a hlasatelem všech českých míst lázeňských, léčebných i letních sídel zemí koruny české a na Slovensku.

Redakce.

tímto spiskem spojen je jakýsi pokus, jehož výsledek má býti pro českou věc v mnohém ohledu závažný: totiž má se jím české obecnstvo souborně upozorniti na česká místa a to nejen na taková, která pouze ku *letnímu pobytu* se volí, nýbrž i na skutečně *léčebná*. Posud mnoho Čechů odjíždí do ciziny, aby v různých lázeňských místech hledali úlevy ve své nemoci, jakoby v zemích koruny české a jmenovitě v krajích českým lidem obývaných nebylo míst stejně útulných, stejně přírodními krásami oplývajících, jako mnohá, často reklamou vyhlášená místa v cizině. Ovšem jedno nutno přece předem vytknouti: česká místa posud jen pořádku poskytují toho pohodlí jako místa cizí, jež honosí se úpravnými domy pro cizince, koupelnami a jinými léčebnými zaří-

zeními, pěknými sady a procházkami — zkrátka není u nás té podnikavosti, jaká se jeví na př. i v malých obcích německých, která vši námahou usilují státi se místy lázeňskými.

A přece máme i v krajinách českých místa, která by mohla zcela dobře v ohledu léčebném státi se důležitými. Ale obecnstvu nejsou posud dostatečně známa, hlavně není postaráno o to, aby se i širší kruhy poučily, jaká lázeňská místa v Čechách máme a pro jaké nemoce lze v tom nebo onom místě pomoci hledati. Proto hodlám podati jakýsi stručný návod o t. zv. *balneoterapii*,*) aniž ovšem chci tím snad poskytnouti úplné poučení, dle něhož by se mohl ten který nemocný samostatně léčiti. Jakožto nemá nikdo léků nepatřičně užívati, tak i léčebných prostředků, které nám balneoterapie skýtá, má se pouze po radě lékařově používat.

*) Slovo to značí slovně «léčení lázněmi», ač jím vystihujeme více, jak dále jest pověděno.

Vždyť není to zcela lhostejné, kolik kolků nějaké minerální vody se vypije, jak teplá je koupel, jaká v ní je přísada, po jak dlouhou dobu má nemocný v ní setrvať a pod. A vedle pití vod a koupelí používá se v lázních ještě jiných metod: masáže, elektrisace, léčení vodou (hydroterapie) a j. Takové podrobnější léčení pak může se určití jen po důkladném vyšetření nemocného a po správném rozpoznání nemoci.

A to jest též první požadavek, jež klademe na lázeňské místo: aby nemocnému *poskytlo oněch léčebných prostředků*, kterých ku léčení své nemoci potřebuje. Obyčejně posílá se dotyčná osoba do lázní teprve tehdy, kdy jiné léky nespomáhají a kdy se od pobytu v lázních očekává zlepšení nebo zhojení nemoci. Zajisté nemocného, o kterém lékař předem ví, že mu lázně nepomohou, nepošle do lázní. A tudíž má se voliti lázeňské místo dle rázu nemoci i dle povahy nemocného, avšak nemá si nemocný sám voliti místo, které se jemu nejlépe líbí (což se bohužel často stává).

Jsou na př. lidé, kteří se domnívají, že by svůj rheumatismus nikde jinde nevyléčili, než v Karlových Varech, a to proto ovšem, že tyto lázně dnes se pokládají za lázně »I. řádu«. A přece (nepopíraje důležitost jich pro celou řadu chorob) dovoluji si tvrditi, že by mnohý rheumatik stejně (a levněji) nabyt zdraví v jiných lázních českých, na př. Bechyni, Bělohradě a j.

Ba mnohemu nemocnému spíše škodí než prospívá pobyt ve *hlučném* lázeňském místě; na příkl. tomu, kdo stížen jest nervosou, svědčí spíše, když uchýlí se ve místo tišší, ač-li tam nalezne tytéž podmínky svého vyléčení jako v onom. Vždyť vlastně jedním z nejdůležitějších činitelů, kterými jest dobrý účinek lázeňské léčby podmíněn, jest *úplný klid*, kterého se tu nemocné osobě dostává. Zde může se oddati úplně jen sobě a svému zdraví zapomenuvši všech domácích starostí aneb prací, z povolání plynoucích. Klid, změněný způsob života, správná výživa, vedle vlastních prostředků léčebných, podporují hlavně příznivý postup léčby.

K tomu pak druží se ještě obyčejně *pěkná* a, jak se říká, *zdravá poloha místa*. Pokud lze, vyhledá se místo, ležící v krajině přírodně rozkošné, suché, chráněné před prudkými větry, ne bažinaté. Že velmi často pobyt v lázeňském místě volí se místo jiného letního bytu, jest všeobecně známo a děje se to právě pro zmíněné okolnosti i pro pohodlí, které jinak místo takové poskytuje.

S polohou souvisí *meteorologické poměry* místa, totiž teplota střední letních měsíců icelého roku, střední tlak barometrický, síla větrů, počet srážek a p. Poměry bývají za mnoho let vyšetřovány a v pojednáních o tom kterém lázeňském místě uváděny, čímž se právě poukazuje na důležitost *vzduchu* v léčení chorob. A z poznání toho vyvinula se zvláštní část balneoterapie, totiž *klimatoterapie*, totiž léčení vzduchem, podnebím, o čemž níže se ještě zmíníme.

Má-li tedy pobyt v lázních jíti nemocnému k duhu, musíme i polohy dbáti a vyšetřivše ji, rozhodnouti, zda ty které lázně i v ohledu meteorologickém vyhovují. Neboť některému nemocnému nesvědčí pobyt v horách

a ve vyšší poloze, jinému ne v rovině, někdo libuje si v drsnějším podnebí, jiného posíláme v zimě do teplých krajů atd.

A ještě jedna věc je při lázeňském místě velice důležitou: totiž jaké jsou jeho *všeobecné zdravotní poměry*. Tím rozumíme úmrtnost v místě i v okolí, nemocnost jistými nemocemi (jmenovitě nakažlivými), dále opatření ohledně přivádění dobré pitné vody, dovozu potravin, jakož i je-li dostatek zdravých nezávadných bytů, a konečně je-li postaráno o veřejnou čistotu (odvádění výkalů a splašků — kanalisaci, metení ulic a silnic a p.). Že těmto požadavkům v menším místě se spíše vyhoví, jest jisto a proto též menší lázeňská místa ve zdravotním ohledu jsou skorem vždy výhodnější než větší. — Zvláště by se mi nelíbila města, kde jsou domy veliké, ulice těsné, kde je skorem každého místečka využíváno (jako na př. u nás v Karlových Varech, kde ovšem pěkné okolí dovoluje zapomenouti na nedostatky jiné).

A nad to v místě takovém je stále mnoho prachu, zviřeného četnými povozy, a mnoho kouře, z nesčetných komínů se chrlícího. Když pak v městě takovém a jeho okolí vzniknou průmyslové závody (na př. u českých Teplíc), jest vlastně místo takové jako lázeňské pohřbeno. Zbudou mu sice jeho léčebné vody, koupele a p., ale jeho poetický klid, idyllická krása zmizela . . .

Proč toto předesílám, řekl jsem nahoře: chtěl jsem poukázat na to, že volba lázeňského místa jest pro nemocného (ovšem ne tak pro zdravého) důležitá, ač-li chce nabýti zdraví, a že při volbě té dlužno na mnoho okolností, na mnoho podmínek dbáti.

V druhé části tohoto svého úvodu promluvím o *prostředcích léčebných*, kterých se v lázeňských místech používá, vytknu hlavní choroby, jež lze tím neb oním způsobem léčiti, a upozorním na české lázně, pokud se do rámce balneoterapie hodí.

Nejprostší a zajisté prastarý způsob jest používati k léčení *vody tak*, jak nám ji příroda poskytuje v řekách, potocích a rybnících. *Vodoléčitelství* bylo, jest a bude vždy výhodnou pomůckou léčební, ale má a musí se používati i této metody rozumně, dle rázu nemoci, po případě ve spojení s jinými (jako s masáží, elektrisováním, tělocvikem a p.). Poněvadž pak vody všude hojnost nalézáme, můžeme metody té používati všude. Ovšem pro pohodlí nemocných zřizují se zvláštní »vodoléčitelské ústavy«, které máme i v Praze, Libni a j. Jako lázeňská místa zařízená s vodoléčitelstvím uvádějí se Lázně sv. Mikuláše u Zámrsku (Vys. Mýto), Lázně sv. Kateřiny u Počátek, Lochovice, Jince, Libějnice (Maří Magd.), Libnič u Budějovic, Sedmihorky, Šternberk, Rostěž, Brandýs n. Orl.

Léčení vodou používá se jmenovitě při chorobách soustavy živové, při t. zv. rheumatických nemocech, při nedokrevnosti, tučnatosti, při některých stavech špatné zažívání a trávení podmiňujících.

Vlastní účinek vody se stupňuje, když je v ní nějaká chemická přísada — to jsou t. zv. *minerální vody*, které se roztřídí dle povahy obsahu. Tak mluvíme: a) o *prostých kyselkách*, které obsahují kyselinu uhlí-

čítou (asi jako »sodová voda«) a po většině se užívají pouze jako nápoj; *b)* o vodách *alkalických*, obsahujících uhličitany alkalií (na př. uhličitán sodnatý, lithnatý, síran sodnatý, chlorid sodnatý či sůl), dle čehož dělí se na alkalické, alkalicko-muriatické, alkalicko-sírnaté. *c)* Vody *hořké* mají mnoho síranu hořečnatého a sodnatého, čímž jest jich význačný projímavý účinek podmíněn. *d)* Vody *alkalicko-zemité* obsahují sloučeniny vápna s kyselinou uhličitou aneb sírovou. Dále jsou vody *e)* *železité* a *f)* *sírnaté*.

Prameny mineralní jsou většinou studené; někde vytryskují ze země teplé. Že se buď pijí buď ku koupelím používají, jest známo.

Chceme-li pak naše české lázně zařaditi do schematu uvedeného, setkáváme se s obtížemi. Platí-li tvrzení o nedostatečném rozboru vod pocházejících z lázní známějších, platí tím spíše o lázních menších, ne tak rozhlášených. Pokud jsem se rozboru dopídl, řadím mineralní vody české takto: *a)* kyselka je ve Bělovsi; — *b)* alkalické vody jsou v Houštce, Letínách; — *c)* hořkou vodu českou máme na Moravě, totiž Šaraticu; — *d)* alkalicko-zemité vody byly by ve Vápenném Podole, sv. Anně u Horažďovic; — *e)* železnaté a částečně mírně sírnaté vody skytají: Houštka, Mšené, Bechyně, Cerhovice, Toušeň, Šternberk, Běloves, Váp. Podol, Petrkov, Dobrá Voda u Budějovic, Boží Voda u Ml. Boleslavi, Ostrov. Těch tedy máme nejvíce.

Teplé vody jsou v Čechách pouze v Karlových Varech, které pro jisté nemoci (hlavně soustavy zažívadl) jsou nedostižné, v Teplicích a Janských Lázních.

Kromě koupelí, k nimž používáme vody mineralní, upotřebujeme též takové, do které dáváme přísadu. Pochopitelno, že takové koupele lze si připravit po případě doma, ač není tu toho pohodlí a přesnosti ve přípravě, jako v lázních skutečných. Nejrozšířenější jsou *koupele slatinné*, k nimž se používá okysličené rašeliny, slatiny. V tom ohledu máme českých lázní dosti; jsouť ve Bělohradě, Mlázovicích, Bechyni, Bohdanči, Třeboni, Letínách a též i v Praze (na ostrově Žofínském).

Vedle slatiny přidává se do koupelí mnoho různých látek, čímž vznikají na př. koupele borovičné (v Letínách i ve všech téměř ostatních lázních), vonné a j., jež vlastně nemají příliš velikého významu léčebného.

Pokud se pak týče *nemoci*, které lze lázeňskému léčení podrobiti, jest jich ovšem veliká řada a jsou to hlavně nemoci vleklé, totiž déle trvající, které nemají příznaků prudkých. Ale necht si čtenář nemyslí, že dle dole uvedeného roztrídění může si nemoc sám vyléčiti: opět vytykám, že píšu pouhou informaci, nikoliv návod k léčení, i že nemoci, které nelze v některých českých lázních léčiti, jsou opomenuty.

V prvé řadě jde tu o *nemoci, při nichž celková výživa, výměna látek* jest porušena. Sem patří:

a) *Nedokrevnost, blednička*. Při ní užívají se lázně i vody železité, koupele slatinné; k pití mimo to vody alkalicko-muriatické.

b) *Krtice, skrofulosa* léčí se mimo jiné pitím vod alkalicko-zemitých i koupelemi z nich připravenými, vodami želežitými a sírnatými, jakož i v jistém období koupelemi slatinnými.

c) *Ztuhláčelost*, při níž Mariánské Lázně a Karlovy Vary musí se na prvé místo jmenovati, může se zlepšiti užíváním slabších vod alkalických (a hořkých) a koupelemi slatinnými.

d) *Dna* (arthritis, »gicht«) vyžaduje vod alkalických, sírnatých a hořkých, jakož i koupelí slatinných. Mimo některé české lázně jsou tu Teplice, Karlovy Vary a Janské Lázně doporučitelné.

e) Pro *křivici* doporučovaly by se vody železité a koupele slatinné.

f) *Uplavici cukrovou* mohou pouze Karlovy Vary zlepšiti.

V druhé řadě jde o *nemoci dýchadel*. Vedle klimatoterapie, o níž viz níže, hodí se tu vody alkalické, kyselky; je-li výživa špatná, vody železité.

Po třetí jde o nemoci *krevné soustavy*, srdce a cév. Při nich musíme býti velice pozorni, poněvadž bychom doporučením nebo použitím nepatřičného způsobu (na př. slatinných koupelí při silné vadě srdeční) mohli zaviniti zhoršení. Vedle léčení vzduchem a vodou bývají tu doporučeny kyselky a alkalické vody (z českých jmenovitě Mariánské Lázně).

Za čtvrté tvoří nemoci *zažívadel* velikou a značnou část všech chorob, lázněmi léčených. Sem patří:

a) *Vleklý katarh žaludku*, dyspepsie. Při něm užívá se vod alkalicko-muriatických, hořkých (je-li zácpa), železitých (při slabosti celkové); vedle celé řady našich lázní opět Karlovy Vary tu nejvíce vyhledávány bývají

b) *Vleklý katarh střevní* vyžaduje podobných vod. Při obojích chorobách léčení vodou a různé koupele (slatinné) pomáhají.

c) *Choroby jater* se většinou do Karl. Var doporučují. Ovšem, kdo léčení zde prodělal, může k dodatečné léčbě do míst s vodami alkalickými, sírnatými a koupelemi slatinnými se odebrati.

Pátou skupinu tvoří celá řada *nemocí ženských*, kterých vyjmenovati nelze. Z lázní v Čechách hlavně Františkovy Lázně bývají tu vyhledávány, ač mnohé naše lázně s vodami železnato-sírnatými a koupelemi slatinnými lze doporučiti.

Čírové choroby mohou býti buď místní buď celkové. — Z *místních* jmenujeme různé chorobné stavy mozku, míchy, čivů (záněty, překrvení a pod.); ty dle mého mínění nesnášejí léčení v lázeňských místech, nýbrž svědčí jim lépe, když se osoba dotyčná léčí sama pro sebe, nejsouc shlukem lidí, hřmotem a p. obtěžována. V první řadě spomáhají tu vodoléčitelské metody, vody alkalické; při ochrnutí po mrtvici Teplice, Janské Lázně, mírné železité (ne slatinné) koupele.

Proti bolesti *čívným* (neuralgiím) užívá se prosté vody, koupelí slatinných i železitých, a hlavně přirozeně teplých vod.

Při celkových *neurosách* (neurastenii, hysterii, chorei a p.) radíme koupele podobné, železité a slatinné, pití vod alkalických i kyselek, pobyt v »zdravé« krajině, pohybování, tělocvik a pod.

Poslední tuto, ale první co do počtu jsou *rheumatické choroby*, jež jsou hlavním kontingentem lázní slatinných, borovičných i přirozených teplic, jakož i procedur vodoléčitelských. Z vod pitných opět lze alkalické raditi. Že při mírném rheumatismu i parní lázně prosté dobře pomá-

hají a jinou léčební metodu podporují, mimochodem připomínám; bohužel nalézáme je v lázeňských místech našich málo kde . . .

Na konec nechal jsem si zmínku o *klimatoterapii* a to proto, že lze ji spojit s otázkou *letních bytů*. Neboť odebírajíce se v létě z města ven, chceme nabýti osvěžení sil svých, vyrovnání ztráty, kterou naším zaměstnáním tělo i duch utrpělo. Tedy pobyt letní jest nejprostší způsob klimatoterapie, která ovšem nám jinak značí vážnější věc: posílajíce totiž nemocnou osobu do určitého místa, chceme tím nemoc její léčiti, bez ohledu na jiné léčebné pomůcky. Vedle celé řady celkových nemocí hlavně nemocí dýchadel (katarhy vleké hrtanu i plic, následky zánětů, tuberkulosa) se tak léčí. V mnohých zemích, v prvé řadě v alpských a jižních krajích, vznikla celá řada klimatických míst, těšících se značné oblibě.

V Čechách samých nemůžeme taková klimatická místa zakládati; ale pro mírnější stupeň té které choroby hodí se mnohá místa. Jmenuji tu maně Potštýn, Brandýs n. Orl., Studánku u Rychnova, Rezek u Nového Města, některá místa v Podkrkonoší jako Štěpánice (kde Němci mají svoji Spindelmühle) a na Šumavě (Špičák, Kubice), dále Sedmihorky, Svatoňovice, Letiny, Jince, Roztěž, Včelný Hrádek a j. A možná, že by mnohé místo »letní« hodilo se ku zařízení klimatické stanice; jen trochu podnikavosti a šlo by to. Na Moravě máme místo takové, totiž Rožnov pod Radhoštěm, jež v nedostatku jiných českých zasluhuje větší pozornosti se strany českého obcenstva.

A pokud se pouze letních sídel týče, připojuji jen několik slov. Často volí se místo, které neskýtá žádných výhod, ba snad má se tam rodina dotýčná hůře než v stálém svém bydlišti. Nestačí tu pouze lesnatá krajina, ale musí býti i byt, v němž se přece spí a v němž se za nepříznivého počasí bývá, přiměřeně veliký a v ohledu zdravotním nezávadný; má stravování býti dobré a snadné at. d. Ale tu by se mohla psáti celá kapitola . . .

Seznam letních sídel českých snad přispěje také k tomu, aby se v místech dotyčných nalezlo, čeho na letním bytu požadujeme. Neboť nemá-li se letním bytem nabýti osvěžení a zlepšení tělesného stavu, lépe jest nepoddati se modě a zůstat doma.

To poslední učiniti musí bohužel valná část lidstva a hlavně ta část, která by toho nejvíce potřebovala. Snad i tu dostaví se náprava, která aspoň dorost již zasáhla ferialními koloniemi. A proto přeje všem čtenářům, aby se jim na letním bytu i v lázních dobře dařilo, prosím je, aby nezapomněli na ty, kteří si ze svých prostředků nemohou letního pobytu popřáti . . .

M. U. Dr. Vlad. Preininger.

Přehled lázní, léčebných míst a letních sídel českých dle nadmořské výše.

Hvězdičkou označena místa neb podniky německé. Některá místa jiná, tuto uvedená,
dosud se nepřihlásila.

M.	M.	M.
1000 Špičák (pens. Prokop.)	489 Malý Semering *	400 Okrouhlice
870 Spindelmühle *	480 Svatá u Zdic	400 Nové Hradý u V. Mýta
775 Eisenstein *	480 Jince	400 Kostelec n. Č. L.
760 Kumžák	473 Sv. Dobrotivá	400 Bezděkov Horní u Un- hoště
728 Vacov	472 Maršov u Police	400 Jilemnice
723 Kynžvart *	470 Jindř. Hradec	399 Louňovice
723 Sangerberg *	469 Sušice	398 Klatovy
710 Sv. Kateřina	468 Letiny	394 Planá n. L.
700 Vimperk	467 Libnič	392 Hluboká
615—725 Janské Lázně *	455 Suchdol	374 Karlovy Vary *
695 Vysoké n. J.	450 Frant. Lázně *	373 Sedlo-Levín *
650 Dobrá Voda u Pra- chatice *	450 Branná	370 Rokycany
645 Nový Svět	450 Sv. Anna u N. Brodu *	370 Štáhlavy
600—650 Velhartice	449 Bavorov	368 Miletín
628 Mar. Lázně *	449 Trhanov	364 Studánka u Rychn.
619 Sv. Markéta u Pra- chatice *	442 Petrkov	361 Jeníkov Golčův
580 Wurzburg * *	441 Tábor s Letohrady a Celkovicemi	360 Hořovice
573 Pacov	440 Malé Svatoňovice	360 Jevany
569 Prachatice	440 Jablonné n. Orl.	360 Nový Jáchymov
561 Kamenice n. L.	440 Postřekov	355 Peruc
560 Česká Kubice a pens. Krásnohorská	433 Třeboň	354 Ledec
552 Tis	430 Dobrá Voda u Bud. *	353 Mšeno
536 Petrovice u Sušice	428 Domažlice	350 Štěkeň
530 Humpolec	428 Holoubkov	349 Ústí n. Orl.
512 Čížová u Písku	428 St. Sedlo — Orlík	347 Běloves
509 Krumlov	427 Netolice	342 Nová Kdyně
506 Husinec	423 Bechyně	340 Kysibl *
502 Mostek *	423 Lesní Lz. (Forstbad)	340 Blatná
500 Krušná Hora (viz N. Jáchymov)	421 Žamberk	330 Krondorf *
500 Slavče	420 Vyžlovka	328 Liboc
500 Strašice u Zbiroha	420 Mukařov	320 Nové Město n. Met.
500 Konstantinovy Lz. *	420 Doubí (Eichwald) *	308 Potštýn
493 Kleneč	420 Komárov	307 Brandýs n. Orl.
491 Římov u Budějovic	420 Libverda *	307 Lochovice
490 Vápenný Podol	419 Horažďovice	306 Mlázovice
490 Zbiroh	416 Bezděkov v Pošumaví	305 Včelný Hrádek
	413 Pecka	304 Hrubá Skála
	410 Něm. Rybná	303 Chvojno
	409 Cerhovice	300 Sv. Mikuláš u V. Mýta

M.	M.	M.
298 Bělohrad	260 Třebechovice	206 Radotín
296 Senohraby	257 Loučeň	205 Zátíší u Hodkoviček
290 Kunratice	255 Šternberk u Směčna	200 Podhájí u Turnova
287 Choceň	248 Česká Skalice	200 Stránov-Krnsko
285 Sázava	240 Krivoklát	200 Ostrov
284 Kotvice *	230 Nižbor-Nová Hut	198 Zbraslav
283 Boží Voda u Ml. Bolesl.	230 Teplice *	190 Sadská
281 Vyskeř	216 Bohdaneč	185 Brandýs n. L.
281 Železný Brod	213 Třebenice	184 Praha-Žofín
280-319 Budňany-Karl. Týn	211 Řevnice	178 Toušeň
277 Turnov	209 Bílina *	176 Čelákovice
276 Jičín	209 Dobřichovice	173 Veltrusy
270 Borohrádek	209 Štěchovice	172 Liběchov
269 Sedmihorky	208 Mšené u Budyně	167 Houštka
264 Slatiňany	207 Davle	163 Neratovice.
260 Rozkoš u Krče	207 Čenošice	156 Šopka
260 Čerčany-Poříčí		

Srovnávací tabulka lučebného složení vod některých lázní českých.

Jméno lázní	Jméno zřídla	10.000 gr vody obsahuje gr				Jméno analytika a rok zkoumání vody
		dvojuhličitanu		arseni-	chlor.	
		železn.	mang.	čnanu	lithna- sodn. tého	
Janské lázně	Hlavní zřídlo	0.0903	0.0088	—	—	Redtenbacher r. 1860
Toušeň u Čelakovic	Voda železitá	0.1835	0.0034	—	—	Frant. Štolba r. 1891
Libverda	Ocelité zřídlo	0.3040	—	—	—	Redtenbacher roku ?
Šternberk u Slan.	Jindřichovo zřídlo	0.3140	—	—	—	Quadrat roku 1848
Ostrov u Brandýsa n. L.	Železité zřídlo	0.3146	0.0411	—	sledy	Frant. Štolba r. 1892
Šternberk u Slan.	Selenino zřídlo	0.3240	—	—	—	Quadrat roku 1848
Mariánské lázně	Křížový pramen	0.4840	0.0420	—	sledy	Rajský roku 1859
Libušiny lázně v Bechyni	Karlův pramen	0.5432	0.1698	0.0022	0.1823	Aug. Belohoubek r. 1888
Františkovy lázně	Langenbruck, nový pramen východní	0.5470	0.0460	—	0.0190	Gintl roku 1880
Houštka u Brandýsa n. L.	Zřídlo „Matky Boží Pomocné“	0.7362	0.1888	0.0017	0.0556	Ant. Belohoubek r. 1893
Mariánské lázně	Pramen Ferdinandův	0.7370	0.1840	—	0.2190	Gintl roku 1879
Františkovy lázně	Cartellierovo záp. zřídlo ocelovité	0.7810	—	—	—	Roehleder roku 1864
Libverda	Pramen Vilémův	0.997	—	—	—	Reuss roku ?
Kynžvart	Kyselka Eleonořina	1.0270	0.048	—	—	Lerch r. 1862
Kynžvart	Zřídlo Viktorovo	1.1780	0.0580	—	—	Lerch r. 1862
Mariánské lázně	Pramen Ambrožův	1.6670	0.0250	—	0.0050	Gintl r. 1880

Několik pokynů pro účastníky almanachu.

Ve skrovných poměrech našich, kde nelze spoléhati, že by některá kniha za vyšší cenu výrobnou nalezla tak hojného počtu odběratelů, jakého je na př. třeba v zájmu účastníků tohoto almanachu, není možno ani radno, aby ujal se věci takové podnikatel jednotlivce na vlastní vrub.

Proto učinili jsme almanach společným podnikem všech, jimž na prospěchu národním, obecném i místním záležit, abychom tak umožnili spojenými silami vydání knihy obsažné a úpravné, zároveň i levné, která by za snadno přístupný peníz, jednak i zdarma mohla býti rozšiřována.

Zásada tato až na nepatrné výjimky doznala všeobecného schválení i doufáme, že také na příště zabezpečí existenci tohoto almanachu, nezávislou na zdaru a úspěchu jediného soukromníka.

Aby však almanach v příštích letech dopracoval se k žádoucímu věcnému úspěchu, jest zapotřebí kromě toho přihlížeti ještě k tomu, aby data o jednotlivých místech, na mnoze dosud kusá, byla doplněna a zdokonalena.

Soudný čtenář již z úvodu p. MDr. Vl. Preiningra seznal, čeho se všeobecně nedostává. Budiž tu stručně k tomu a přehledně poukázáno:

1. Lučebných rozborů vod, jmenovitě léčebných, pokud možná nových a přesných.

2. Dokladů o bakteriologickém prozkoumání vody.

3. Zevrubných dat o vodě pitné, její původu a jakosti, způsobu jejího opatřování, jmenovitě ve městech.

4. Dat o povaze a složení půdy, zejména o její prosakavosti, o povaze povrchu, zejména o rozdílech výškových v poměru ku vzdálenostem, o rozloze roviny a nížin a p.

5. Dat o teplotě místní, zejména o průměrné teplotě roční a letní, o rozdílech v teplotě ve dne a v noci, o nejvyšších a nejnižších teplotách od května do října. Zde třeba pečlivě měřiti a zaznamenávati.

6. Dat o nadmořské výšce, zejména ale o průměrném barometrickém tlaku v létě, o průměrném počtu deštivých dnů a srážek vůbec, o panujících větrech, průměrném počtu větrných dnů, o síle větru a p.

7. Dat o místních zdravotnických poměrech, o kanalisaci, o nemocnosti a úmrtnosti, jmenovitě nakažlivými nemocemi, jakož i jinými v místě a okolí. Podobná, ovšem příznivá data nejspíše jednotlivá místa k pobytu doporučují.

8. Zevrubnějších dat o letních bytech, zejména pokud se týče jejich prostornosti nejen co do počtu, nýbrž i co do rozměru a světlosti místností a jakosti stavebního materialu.

Odporúčujeme těchto několik pokynů již nynějším účastníkům almanachu, aby dle toho, kde třeba, pečováno bylo o sebrání doplňovacího materialu, neméně ovšem i pozornosti těch, kterých v almanachu letošním dosud postrádáme, i žádáme o zaslání naznačených doplňků, aby i úvod i ostatní mohlo býti úplnější. O tiskopisy potřebné mohou se tito kdykoli přihlásiti v knihtiskárně Dr. Ed. Grégra v Praze, v Tůních č. 8.

Účastníci noví mohou přihlásiti se o libovolný počet stran nejméně však o $\frac{1}{2}$ až $\frac{1}{3}$ strany. Za každou přihlášenou stranu platí se 12 zl. předem i obdrží účastník za každou stranu 1 ex. almanachu zdarma.

Textů hotových netřeba zasílati; stačí zodpovídati zevrubně dotazník, jež redakce nebo tiskárna Dr. Edv. Grégra na požádání zašle. — Vyobrazení pořizují se dle zaslaných obrazů, fotografií a kreseb na účet účastníků za cenu výrobní. Cliché zůstávají jejich vlastnictvím.

Účastníkům prvního ročníku zachovává se místo jejich i v ročnících následujících za poplatek značně snížený, jenž později bude ustanoven; jen větší doplňky anebo opravy, jež vyžadují nové sazby a zvětšení původního místa, účtovati budou se za doplatek normální.

Anežčiny slatinné lázně a léčebný ústav v Bohdanči u Pardubic.

Bohdaneč, město ve vých. Čechách má 1800 obyv., leží v půvabné rovině polabské 216 m nad hlad. m., obklopeno jest věncem krásných lesů a vyniká mírným, suchým podnebím bez náhlých atmosfer. změn Rozkošná, zdravá krajina, prostá všech vzduch otravujících továren a proslulá širými lučinami, hlubokými jehličnatými i listnatými lesy s krásnými přírodními partiiemi a četnými pernstýnskými rybníky. — Spojení dráhou přes Pardubice neb Rosice velmi výhodné. Rychlovlakem z Prahy do Pardubic za 1³/₄ hod., odtud lázeňskými nebo soukromými povozy za ³/₄ h., poštou třikrát denně (za os. 30 kr.) za 1 hod., pěšky polní cestou za 1¹/₂ hod. do Bohdanče.

Rašelina a slatina zdejší je jedna z nejlepších. Rovněž tak léčivé prameny železité.

Lázeňské budovy i vnitřní úprava velmi vkusně a pohodlně dle amerického systému zařízeny. Pět společenských salonů, knihovna, čítárna, vzdušné verandy, úpravný park s besídkami, rybníčky a vodotrysky. Kabiný láz. pro 150 koupelí denně připraveny. Centrální parní topení. U každého lože regulator s teploměrem k libovolnému nařízení teploty. Lázeňská sezona počíná 1. května. Indikace: dna, rheumatismus svalový i kloubový, exsudaty po zánětech pohrudnice, pobřišnice, zduřenin po zlomeninách a vymknutí, onemocnění nervová, neuralgie, ischias, obrny, hysterie, neurasthenie, impotence, choroby kožní, chronické lyšaje, vředy berců a j. vleklé osutiny a atonické vředy, chudokrevnosť, blednička, chron. katarhy žaludku, střev, jater, ledvin a j., některé nemoci ženské atd.

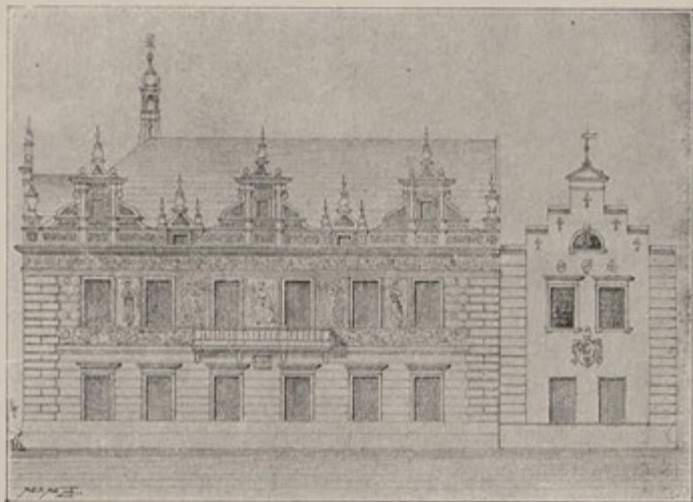
U příslušných nemocí léčení dietetické, švédskou gymnastikou a masáží, elektroterapií a tělo otužujícími methodami vodoléčitelnými.

Lázeňský lékař MUDr. Frant. Daněk, místní lékaři Dr. Racek a Dr. Pospíšil.

Stálá lázeňská kapela, piano, zábavní víny, společenské hry, kulečníky, kuželníky, četné časopisy, chytání ryb udicí, lodice, jízdečtí koně i povozy lázeňské. Zajímavé výlety do lesnatého okolí (láz. hostům vstup všude volný), k rybníkům, na břehy labské, do Pardubic, Chrudimi, Král. Hradce, Přelouče, Heřm. Městce, Váp. Podola atd.

Ceny velmi mírné. Koupele slat. 1 zl. 60 kr.; pokoj 3—7 zl. týdně. Též levné byty v městě. Stravování u společné tabule nebo dle jídelního lístku. Úprava pokrmů výtečná a levná, ježto všechny potřeby berou se z vlastního rozsáhlého hospodářství. Stálí hosté mají mimořádné výhody. Služebnému personálu zvláštní odměny se neplatí.

Vůdčí zásadou lázeň. ředitelství je, poskytnouti obecnství co nejúctlivější a nejlevnější bydliště k tělesnému i duševnímu zotavení a osvěžení,

Pručelí lázeňského hotelu se společ. místnostmi Anežčíných lázní slatinných v Bohdanči.

hlavně těm, kdo netouží právě po hluku a víru tak zv. lázní světových, které několikanásobného nákladu vyž. dují a často tělo i ducha spíše rozrušují, než aby kýžené úlevy v nemoci poskytly. Způsob života zde zavedený jest jednoduchý, venkovský, prostý všech nákladných a přepjatých okázalostí.

Veškeré bližší dotazy co nejochotněji zodpoví ředitelství Anežčíných slatinných lázní v Bohdanči.

Železité a jehličnaté lázně -- 450 m.

Sv. Anna u Něm. Brodu.

Lázně u Něm. Brodu, jichž nájemcem jest Němec Vil. Neumann. Pokud lze u Čechů v okolí bydlet, sdělí ředitel matičné školy v Pohledu p. Bohumil Jelínek. Úplnou náhradu za tyto slabě železité lázně poskytuje celá řada českých lázní jako: Toušeň, Cerhovice, Ostrov, Mšené u Budyně, Běloves u Náchoda, Celkovice u Tábora a j.

Slatinné i klim. lázně a letní sídlo.

Anenské Lázně slatinné v Bělohradě.

Lázeňské místo Bělohrad (1219 obyv.) leží v krásné, téměř uzavřené kotlině předhoří krkonošského, nad níž zejména k sev., severov., vých. a jihu vystupují 100—200 m vysoké lesnaté hřbety, které chrání ji proti větrům. Čistý vzduch, plný ozonu a kořenité vůně blízkých lesů, (8—30 min. vzdálených), krásné procházky v terrainu mírně stoupajícím a příjemná, stejnoměrná teplota (od května prům. 14° C) činí Bělohrad, nehledíme-li ani k jeho lázním, výhodným letním sídlem a cenným lázeňským místem terrénním.

Stanice „Lázně Bělohrad“ (na sz. dr.) 113 km od Prahy (3½ hod. jízdy); od stanice 8 min. pěšky, omnibus 10 kr. za osobu bez zavazadel. Z Jičína 2, z Nové Paky 1 hod. cesty. Z Vídně přes Znojmo-Jihlavu, Kolín, Osek 8—10 hod., z Moravy přes Brno, Poříčany a Jičín, z Berlína přes Zhořelec, Liberec, Turnov a St. Paku, z Drážďan přes Žitavu, Liberec a Turnov. Staví tu 8 vlaků denně. Pošta a telegraf v místě. Hotely: Lázeňský hotel, Vlach, Kolář, Zátíší. Postel 30—60 kr. denně. Pokoje dle počtu postelí. Četné vily a soukromé byty 40—70 kr. denně. Po ruce 200 letních bytů o jednom i více ložích, úplně zařízených dle těchže cen. Potraviny v místě levné. Stravovati možno se v hotelích za obyčejné občanské ceny, rovněž i v restauracích: v Dědkově a Schinkmannově, v oboře. Velkou restauraci s byty zamýšlí postavit správa lázní při lázních.

Lázeňský dům leží 3 min. od města poblíže bažantnice a obory, 70 ha velké, již jako láz. parku s restaurací se používá. V 18 koupelnách možno denně 120—140 slat. lázní poskytnouti. Lázně, masáž i elektrisování provádějí se jen dle nařízení lékařských. Zařízení jest moderní a v každém ohledu uspokojující. Láz. lékaři dr. Alois Mindl a dr. Josef Lelek, v čas saisony i jiní. Veř. lékárna v místě.

Zdejší lázně slat. těší se rok od roku znamenitější pověsti. R. 1887. byli tu jen 204 nemocní a 400 přechodních hostů a poskytnuto 1873 slat. lázní. R. 1897. bylo nemocných 990, průchodců 2500 a lázní poskytnuto 8223. — Kromě lázní slat. jsou po ruce koupele říčné i v pramenitých rybnících. K pití pramenitá horská voda. Lázeňská hud. taxa 1—3 zl. Celá slat. koupel 1 zl. 60 kr. až 2 zl., místní slat. koupel 80 kr. až 1 zl., slat. obkladek 30 kr., koupel vodní 25—30 kr. Indikace viz na str. 8. a 9.

Pravidel-é koncerty láz. kapely 2—3krát týdně; občas zábavy taneční, hudební a dramatické. Příjemné procházky spojenými osadami, oborou (na legitimaci, již obdrží každý láz. host) i okolními lesy. Lákavé výlety ½ až 1denní: na Zvičín s vyhlídkou na Krkonoše, na zříc. Pecku, na vinici do Poličan, na Kumburk, Bradlec a do Prachových Skal. Vzdálenější na Krkonoše, do Janských Lázní, na bojiště z r. 1866., do Jičína atd.

Nájemné povozy na ½ dne 2 zl., na celý den 4 zl.; na rybníku Pardoubku u lázní plovárna a loďky. Popis lázní od MDra B. Pressla. — Veškeré dotazy ve příčině bytů a pobytu ochotně zodpoví lázeňská správa.

Arseno-lithnato-železité lázně — 423 m.

Bechyně nad Luž. — Lázně Libušiny.

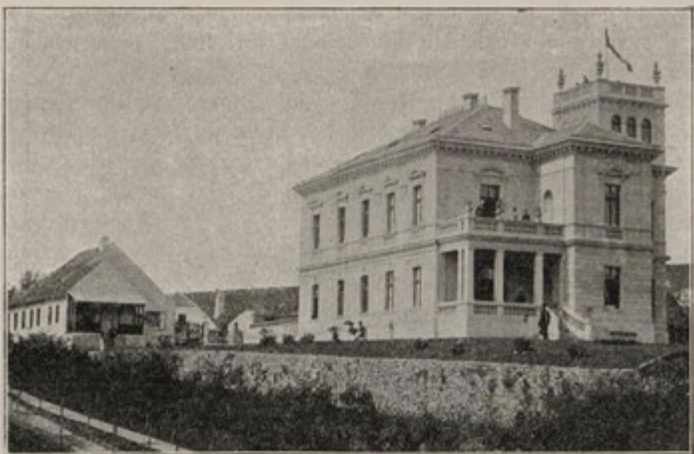
V jižních Čechách, slynoucích tolikerými půvaby krajinnými i zajímavými památkami dějinnými, v malebné krajině nad Lužnicí leží Bechyně, sídlo starých a dnes značně proslulých *arseno-lithnato-železitých lázní Libušiných*, jichž vzácné prameny již po 200 let užívané nalézají se v rukou českých, jakož celá krajina okolní jest ryze česká. Okolnost, že prameny Bechyňské nemají v celých zemích koruny České, rovněž jako v celém Rakousku, sobě rovných, že vynikají součástmi svými i léčivým účinkem nad minerální vodu Františkových Lázní, i okolnost, že vynikají neobyčejně zdravým podnebím, činí je způsobilými, aby staly se střediskem všech

Bechyně nad Lužnicí. Město.

českých a slovanských hostí, kteří léčivý účinek podobných vod vyhledávají, i dostaveníčkem těch, kdo v příjemném komfortu stráviti chtějí za účelem osvěžení svých tělesných i duševních sil svou dobu prázdně.

Bechyně, okres. město (2107 ob.) s Libušinými Lázněmi ve výši 423 m dostihnouti lze po dráze Františka Josefa z Prahy rychl. za 2 hod., z Vídně za 3½ hod. do stanice Soběslavi; odtud pěšky za 3½ hod.; poštou ve 3 hod. odpo. (z Tábora v 6 hod. ráno) a povozem za 2¼ hod. Jízda poštou 1 zl., povozem 4—5 zl. (Do Soběslavi 5, do Tábora a Veselí 6 vlaků denně od Prahy, do Soběslavi 3, do Tábora a Veselí 4 vlaky denně od Vídně.) Kromě toho lze vystoupiti na stanicích Veselíčku a Basejovicích dráhy transversální (od Jihlavy za 5 hod. 2 vlaky denně, od Klatov 1 vlak za 4 hod., od Horažďovic 1 vlak za 2 hod.) Z Veselíčka do Bechyně po-

Vila Přemyslovka v Bechyni n. L.

vozy v čas objednané ochotně vyšle správa lázní nebo okraši. spol. v lékárně. Poštovní spoj. s Tábořem, Soběslaví a Bernardicemi třikrát denně. Telegraf v místě. Dráha místní v projektu.

Bechyně leží ve středu okresu, jehož plochu s 40% zaujímají jehličnaté lesy, zejména v okolí Bechyně hustě soustředěné. Obecní les, na Libuši v park upravený a Obůrka táhnou se až k městu, které na sever vykládá se do roviny, k jihu a východu však do strání se strmými skálami, jež k východu omývá Lužnice, k západu říčka Smutná.

Podnebí zdejší jest neobyčejně zdravé. Vzduch čistý, prachu, kouře a j. příměsíků prostý. Teplota průměrná jest skoro tatáž jako krajiny horního porčí Ohře a pohoří Tepelského, kde nalézají se Karlovy Vary, Ma-

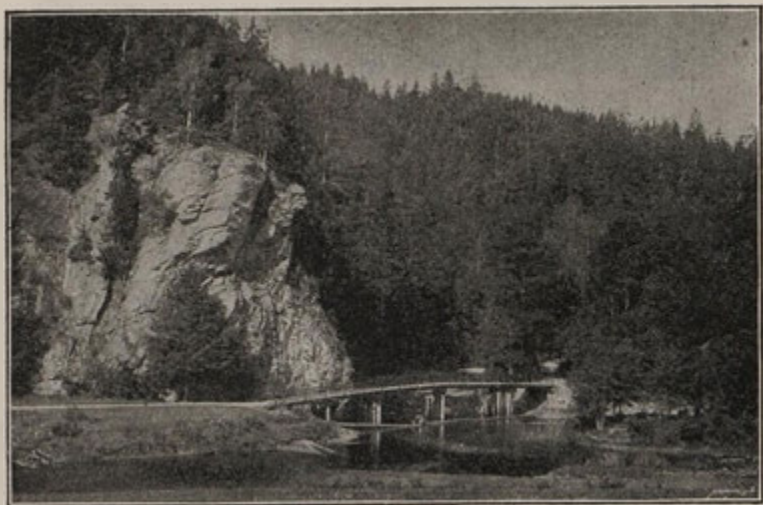
rianské a Františkovy Lázně. Kdežto v těchto krajinách od května do září bývají 82 dny deštivé, vykazuje jich Bechyně za stejnou dobu jen 65. Půda jest prosakavá a proto vlhkost nikde nadbytečně se nenadržuje. Bechyně sama jest výborně assanována, takže se v té příčině dostalo obecnímu výboru i zvláštního uznání od c. k. místodržitelství. Dle toho také celková úmrtnost u po-

Vila Krok v Bechyni n. L.

rovnání s celým královstvím jest nejmenší a úmrtnost tuberkulosou a zá-
nětlivými nemocemi dýchadel dle výkazu z r. 1892. byla ještě mnohem
menší nežli v hejtmanství Meránském.

Zřídla pitná: zřídlo Karlovo a zřídlo Mariánské dle rozboru prof.
dr. A. Bělohoubka obsahují kromě jiných látek v 10.000 částech 0·0021 ar-
seňanu vápenatého, 0·5432 dvojuhličitanu železnatého a 0·2532 dvojuhličí-
tanu lithiového, tedy velice vzácné látky, jako jsou: *arsén, železo a lithium*
nejen ve množství velice pozoruhodném, ale i v tak příznivém vzájemném
poměru, v jakém jmenované látky nevyskytují se v žádné minerální vodě
zemí koruny české, ale také sotva v které vodě celého mocnářství. Účinek
železitých dvojuhličitanů jest znamenitě podporován přítomným arsénem.
Množstvím dvojuhličitanu lithionového vyznačují se pak tato zřídla jako spe-

Pohled do údolí Nuzického.

cialita, které se přibližují jen světoznámá ač méně bohatá zřídla v Ass-
mannhausech v Porýnsku.

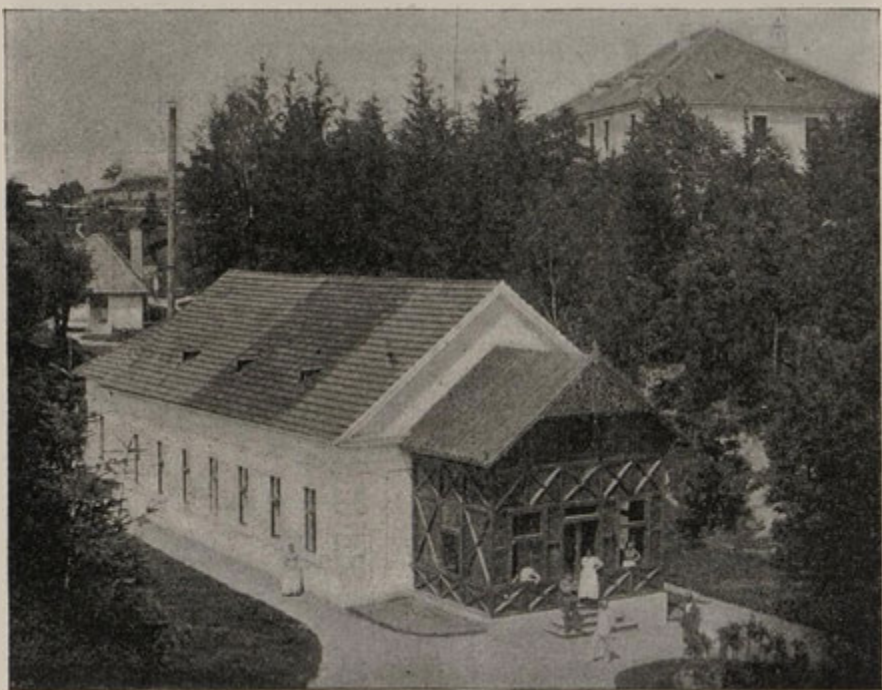
Lázně zařízeny komfortně s plným využitkováním všech moderních
vymožeností technických. Postaráno tu o: 1. lázně obměnu látek urychlující t. j. všeobecnou výživu zlepšující; 2. lázně nervstvo povzbuzující; 3. lázně příznivě působící na vstřebání výpotků po zánětech, výpotků kloubových, rheumatických, dnových a pod.

Zařízeny jsou tu: koupele minerální, železité (Schwartzovým ohříváním parou opatřené), jehličnaté, rapnaté (s Hallským louhem matečným), slatinné i parní, sprchy jemné mlhové, dešťové i proudové parní, lázně studené, vlnové sedací i místné; přidruženy též místnosti pro massáži, elektrisování a inhalaci. Provádí se léčba studenou vodou, mlékem a žinčicí.

Lázeňští lékaři: MDr. Hynek Daniel a Dr. Jindřich Hessler. Lékárna

v místě. Hlavní saisona od května do září, jinak léčba po celý rok. Láz. taxa při pití miner. vody 1 zl. 50 kr. za saisonu. Lázně salonní a I. tř. dle povahy od 40 a 50 kr. do 1 zl. 50 kr.

Byty. V lázeňském domě 15 pokojů (pokoj s 1 postelí týdně od 4 do 7 zl., obsluha kromě čištění oděvu 60 kr.), Knížecí hostinec 5 pokojů, Vila Krok 4 pok., Vila Přemyslovka 20 pok., Vila Bydžinských 7 pok. Mnoho bytů v soukr. domech. Ceny dle vyjednání. — Dotazy zodpoví ochotně správa Libuš. lz., správa vily Přemyslovky, hotelier jna Panské a Okrašlovací spolek (v lékárně).

Libušiny Lázně v Bechyň n. L.

Stravovati lze se v lázeňském domě (kuchyně výborná a ceny občanské) a v hostinci na Panské; pro stravování domácí jsou v místě všechny druhy potravin pohotově.

Procházky příjemné poskytuje les k lázním a místu přiléhající na rozloze 80 korců zámecký park nad Smutnou a Lužnicí, údolí Nuzické, lesy v Poušti a Christlich. Výlety polodenní do Dobronic, Černické Obory, celodenní na Zvíkov, Orlík, Hlubokou, Týn n. Vlt., Tábor, Milevsko, Přiběnice a pod. Povozy 2sp. na $\frac{1}{2}$ dne 3 zl., na celý den 5—6 zl. Na Lužnici loďky. Průvodci k výletům poskytnou na přihlášení okrašlovací spolek v lékárně.

Letní sídlo v Pošumaví — 449 m.

Bavorov.

Bavorov.

Bavorov, české pošumavské městečko, u Vodňan na mírném návrší, skloněném k jihu a vých. (449 m) s malebným pozadím Mazného (537 m), jenž místo proti sev. větrům chrání.

Z Prahy 176 km přes Zdice, (9 hodin). Z Vodňan 1 hod. až na stan. Bavorov tratě Vodňany-Prachatic, od místa 5 minut. Povozy na objednání pošle hotel Šebesta. Z Bavorova 3 vlaky denně.

V místě (1884 ob.) dosti příjemných letních bytů v hot. Šebestově a v nádr. restauraci. Dot. zodp. ob. taj. p. K. Jechourek. Velmi dobrá kuchyně v obou. Obědy 50 kr. Potraviny pro domácí stravování v místě za levné ceny. V městě obv. lékař MDr. Jos. Karban. Ve Vodňanech zubní lék. Dr. Roušavý.

Procházky: městský park, vrch Mazný s vyhl. na celou Šumavu. — Výlety. Helfenburk (pustý zámek 1 hod., 687 m). Dráhou na Hlubokou, do Vodňan, Netolic, na Kratochvíli, do Prachatic i dále na Šumavu. Viz Kafkův. Průvodce „*Šumava a Pošumaví*“ (60 kr.).

Zábavy: Div. a koncerty »Šumavana«, »Krasoslav« v pěkně zřízeném měst. divadle. Povozy v místě. Na Blanici, 8 min. vzdál., loďka.

Lázně železité a slatinné — 347·6 m.

Běloves u Náchoda.

V romantické krajině Orlických Hor, v poloze před severními větry chráněné, v klínu lesnatých pahorků spočívá lázeňské české místo *Běloves*, 347·6 m nad hladinou mořskou, $\frac{1}{4}$ hod. od Náchoda.

Stanice *Náchod* a *Běloves* leží na trati Choceň-Meziměstí; z Prahy přes Choceň rychlíkem za 4 hod., z Brna (s přestávkou v Chocni) za 5½ hod. V Náchodě staví denně 8, v Bělovsi samé 2 vlaky.

Nové Lázně v Bělovsi: majitel Frant. Markus, velkoobchodník v Praze, Malá Strana 4, restauratér Ant. Hronovský v Bělovsi a láz. lékař MDr. Jan Nyklíček. Lázně železité, slatinné a parní s Františkovým pramenem přírodní kyselky. — Indikace viz na str. 8. a 9.

Lázeňský dům s mnoha pěkně zařízenými pokoji od 50 kr. do 1 zl. denně; koupele železité a parní od 25—40 kr., slatinné od 1 zl. — 1.50. Nádherný koncertní a divadelní sál. Strava v láz. rest. levná od 1 zl. denně.

Procházky v blízkých lesích, do Náchoda, pěkného a pamětihodného města: *výlety* do Adršbašských a Teplických skal, do Hvězdy, Suchdola, Vamberic, do pruských lázní Chudoby a Dušník, na Hejšovinu a p.

Letní sídlo v Pošumaví — 416 m.

Bezděkov v Pošumaví.

Útulná dědina se zámek a školou, pivovarem, lihovarem a mlýny v rovině nad Úhlavou, 10 min. vzdálenou, pod vršinou s poutnickým kostelíkem sv. Anny v borovém háji (10 min.) v chráněné poloze lučnaté (416 m, 478 ob.), obklopená 20 min. vzdálí starými jehličnatými lesy při trati Plzeňsko-Eisenšteinské. Z Plzně 3, do Plzně rovněž 3 vlaky denně. Přes Janovice spojení na Domažlice a přes Klatovy na Horažďovice a Vídeň. Z Prahy přes Plzeň za 6 hod. (se zast. v Plzni), z Plzně za 1½ hod. Z Vídně za 10 hod. Do Klatov hod. cesty. Pro cyklisty krásné silnice.

Mírné podnebí, ozonem bohatý vzduch, zdravé říční lázně (zdarma) v ostrém proudu, i bahnitě a písečnatě, pohodlná Kneippo a kura.

Byty dílem v hostincích, dílem v soukromých domech velmi levné. Zprávu dá obec, starosta nebo, p. Václ. Kolářik, hostinský v Bezděkově; ve Vídní p. Felix. A. Koníček I. Wallfischgasse 5. (говорать по русски). Stravovati lze se v hostinci i domácně. V místě kupci i řezník a všecky potřeby po ruce dobré i levné. Znameníť Bezděkovský ležák, výborné stačené (lt. 10 kr.) a granát. Lékař a lékárna v Klatovech. V obyvatelstvu dosti intelligence, pokročilého rolnictva i dovedného řemeslnictva. Zábavy a koncerty (panské kvarteto). Povozy lze levně najmouti; loďka na požádání v zámku. — Příjemné procházky: *kopec s kostelíkem sv. Anny* (10 min.) s rozhl. na Šumavu, Klatovy atd.; volně přístupný rozsáhlý *anglický park* při norm. got. zámku svob. p. Korba z Weidenheimů; *Skála Spiessova* (537 m), při jejímž úpatí stával hrad Sehostov a jež jméno má dle něm. romanopisce, na zdejším hřbitově pochovaného. Výlety pěšky neb bicyklem do lesů tupadských, na Hůrku u Klatov, na Klenové. Výhodné spoj. na Špičák a Eisenstein. (Viz „*Šumava a Pošumaví*“, Kafkův ill. průvodce po král. Českém za 60 kr.). Rozkošný ten koutek dosud jen u Vídeňanů došel ocenění; bylo by záhodno, aby i našinci věnovali mu pozornost.

Léčebné místo — 209 m.

Bílina.

Město německé s českou menšinou v poloze chráněné, jen k východu otevřené pod Bořenem ve Středohoří. (Prameny ve výši 209—211 m, nejnižší teplota od května do září 1·2° C, nejvyšší 29·4° C, rozdíl v teplotě ranní a večerní průměrně 3° C.)

Saisona od 15. května do konce září. Láz. taxa se neplatí. Kromě kyselek též léčba studenou vodou, elektrické lázně a massáže. Kyselku, dobrou při chorobách dýchadel a zažívad, k pití nahradí Hanácká, Kramolínská a Medokyš. — Obecní představenstvo i něm. občanstvo chová se k Čechům nepřátelsky.

Letní sídlo nad Tichou Orlicí — 270 m.

Borohrádek.

Borohrádek jest vlídné městečko nad Tichou Orlicí (270 m), chráněné na severozápadě a severovýchodě mírnými lesnatými svahy. Podnebí jeho jest mírné, byť i větry západní měly sem nerušený přístup.

Stanice dráhy rak.-uh. spol. st. dr. od města 5 min. vzdálená leží na trati Choceň-Meziměstí a lze ji dosáhnouti přes Týniště nebo Choceň z Prahy za 3½ hod. Denně 3 vlaky od Vídně, 3 od Prahy, do Vídně 4, do Prahy 3, jinak výhodné spojení s Vratislaví a Brnem. Dobré spojení poštou. Pošta a telegraf v místě.

Byty levné, dle okolností nejnútnejšími potřebami opatřené; dotazy zodpoví ochotně obecní úřad. Strava v host. v »Obecním domě« a u pí. E. Kaplanové. Ceny mírné. Potraviny pro domácí stravování levně pohotově. Obvodní lékař MDr. Leop. Stein, jenž má vlastní lékárnu.

Procházky příjemné poskytují hluboké, mladé i staré jehličnaté lesy 5—10 min. vzdálené; cesty rovinné neb mírně stoupavé. *Výlety*: Brandýs n. Orl., Potštýn, Litice, Studánka u Rychnova, Rezek u Nov. Města n. M., Hejšovina, Adersbašské a Teplické Skály a pod. Povozy pohotově. Říční koupele ve volné prostora zdarma. Občas odbývají se koncerty.

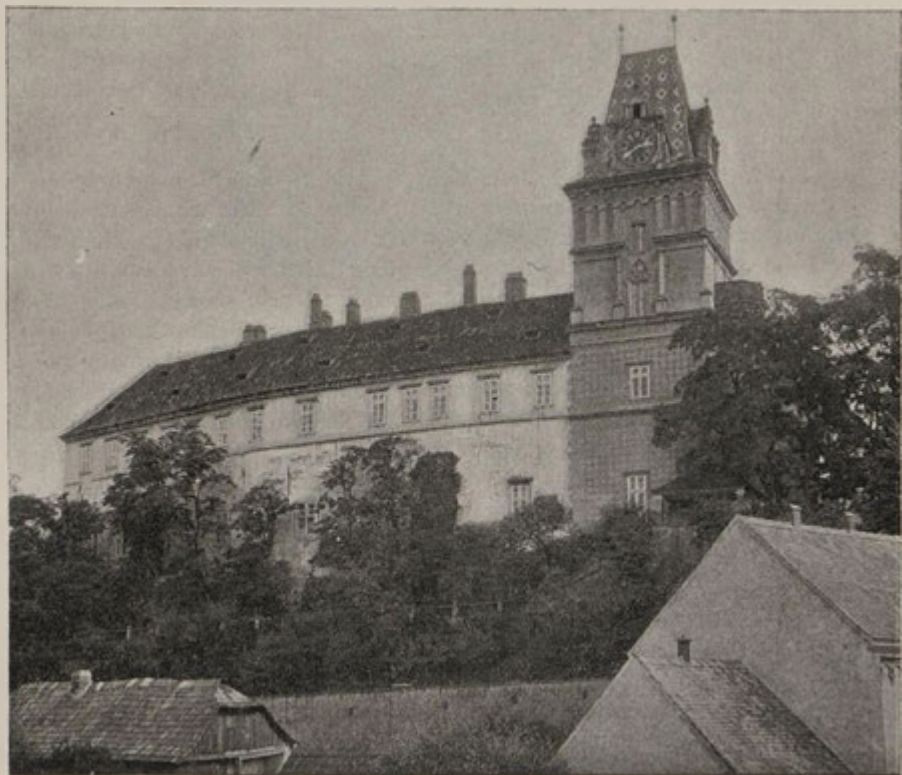
Letní sídlo v Polabí — 185 m.

Brandýs n. L.

Královské město Brandýs n. L., ležící v mírném svahu (185 m) nad Labem v sousedství lázeňských míst Houšky (½ hod.), Toušeně (¾ hod.) a Ostrova (¾ hod.), jakož i hojných listnatých a jehličnatých lesů (½ h.) v podnebí mírném a suchém, hodí se svou polohou za letní sídlo všem, kdož v příjemném komfortu vyhledávají vzdušných a teplých končin se všemi požitky společenskými a možností používati občasné podobných lázní, jako jsou výše uvedené, nebo plovárny na velké řece.

Brandýs n. L. jest stanicí st. dr. 22 *km* od Prahy vzdálenou a 2krát denně poštovním dostavníkem se stan. Mšticemi na severozáp. dr. spojenou. Do Prahy denně 4, z Prahy rovněž 4 vlaky; jízda vyžaduje 88 min. Pošta a telefon v místě.

Byty četné v soukromých domech i v hotelích: u koruny, u Černého koně, u města Prahy, v hostinci průchodním, u Branžovských, na Hrádku a u Vitáčků. Strava v hostincích těchto slušná a v mírné ceně (obědy v předpl. 40—50 kr.). Dobře opatřené vinárny. Potraviny pro domácí

Brandýs n. Lab. — Zámek.

stravování v místě pohotově, kde konají se týdenní trhy, hojně navštěvované (též 6 trhů výročních). Lékaři (jeden zubní lékař) a lékárna v místě.

Procházky: park před zámkem arciknížecím zvaný »plantáž« a velký park a les zámecký s rozkošnou vyhlídkou na polabskou krajinu a ostrov se střelnicí. — *Výlety*: Hluchovskými sady do Staré Boleslavi; do lázní Houštky, Toušeně, Ostrova, na zříc. Jenštejn u Víně a p. Povozy, koně jízdecké, dle potřeby i průvodčí v místě. Blíže ochotně sdělí obecní úřad.

Letní sídlo a klimatické léčebné místo — 307 m.

Brandýs n. Orl.

Ve středu puvabné doliny Tiché Orlice, rozprostřené od Chocně k Ústí n. Orl., obroubené tu malebnými útesy pískovcových skal, onde houštinami stinných lesů leží utěšeně pamětihodné město Brandýs n. Orl., jedna z nejvládnějších a také nejraději navštěvovaných villegiatur v rajských končinách naší vlasti.

Město (1166 ob., 307 m) jest stanicí tratě spol. st. dr. 140 km od Prahy vzdál. Rychlíkem z Prahy za 2¼ hod. do Chocně (v neděli a ve svátek ve spoj. s os. vl. do Br. za 9 min.; takový vlak vypraví se i všedního dne na požádání, zaručí-li se výtěžek jízdného 5 zl.), z Prahy osob. vl. za 3½ hod., z Vídně za 6½ hod. Ze stan. Br. denně 4 vlaky ku Praze a 4 k Vídni. Pošta a telegraf v místě.

Místo obklopené jehličnatými lesy, k městu přiléhajícími, chráněno před větry severními, má mírné podnebí, svěží, ozonem bohatý vzduch, výbornou pitnou vodu, parní, vanové (30 kr.) a říční lázně (10—15 kr.), kromě níže uvedených ústavů léčebných. Taxa láz. není zavedena.

Letních bytů 64 v soukromí (dotazy zodp. okrašl. spolek). Pokoj zařízený bez peřin 10—25 zl. měsíčně. Též v hotelích »Milenka« a »Gobain« (pokoj 60 kr. až 1 zl. denně). Stravovati lze se domácně (potraviny pohotově v místě) i v hostincích: Milenka, Gobain, Podhájecký, Brandýská, Pod Hradem, Dostálová (denně zl. 1·20—1·50). — V městě jest obv. lékař MDr. Jos. Novotný, jenž má vlastní lékárnu.

Procházky rovinaté i mírně stoupavé poskytují lučiny, park i lesy, Klopoty s pomn. Komenského, Hrad a Zákopanka, Křetín (vyhl.) a j. — *Výlety*: Potštýn, Litice, Žampach, Ústí n. Orl., Čes. Třebová, Litomyšl, Vys. Mýto. — Po ruce: 5 povozů 2spř. (3 a 6 zl.) a 3 1spř. (2 a 3 zl.), v ob. říčních lz. loďky, vyučuje se v plavání. Jednou týdně promenádní koncert. Tan. záb., lawn tennis, chytání ryb udicí a j. Průvodce městem a okol. od Faltusa. V Brandýse n. Orl. jsou dále ještě: Léčebný ústav dr. Wiesra a lázně Salaba.

Vodoléčebný ústav.

Tento nový Dr. Wieserem založený, nákladně zřízený ústav leží na jižním svahu Mosteckého vrchu, 600 kroků od nádraží, na západním kraji města, jež pro malebnou krásu přírodní, pro osvěžující vzduch a čistou zdravou vodu, pro pohodlnou přístupnost, jakož pro veselý ruch společenský všeobecně známo jest jako oblíbené sídlo letních hostí, jimž puvabné údolí Orlické a blízké vrchy lesnaté poskytují hojně příležitosti k rozkošným vycházkám a výletům. Ústav jest zařízen k ubytování 60 osob v 40 prostorných pokojích s překrásným rozhledem po romantické krajině. Stravování společné z kuchyně ve správě ústavu pod dohledem lékařským.

Léčení studenou i teplou vodou dle Priessnitze, Schrotha, Winternitze a Kneippa, masáží, tělocvikem, elektrickou a dietou. Do léčení přijímají se nemoci jmenovitě čírové, krevní a srdeční, hostec a dna, nemoci útroh dýchacích a zažívacích, jakož vysílení, nedokrevnost po těžkých chorobách

Brandýs n. Orl.

anebo po užívání teplých lázní; choroby duševní a nakažlivé jsou vy-loučeny.

Úplné zaopatření s požíváním léčebných prostředků stojí, vyjma ho-norář lékařský, týdně 25 zl. a více, dle různosti bytu a námahy v léčení. Léčení, jakož celou správu ústavu vede spolumajitel Dr. Josef Wieser, který zasílá bližší návěští přehledné od 1. dubna do 15. května z Prahy 557—II., od té doby z Brandýsa n. Orl. Zahájení saisonsy o sv. Janě Nep.

Železitě a jehličnaté lázně „Salaba“.

Parní a vanové lázně »Salaba« v Brandýse n. Orl. leží v lesnatém údolí při potoce ve výši 240 m v poloze chráněné proti větrům severním a západním obklopeny pouze mladými jehličnatými lesy, jež nejvydatněji napájejí vzduch pryskyřičnou vůní a ozonem.

Pitná voda lázní jest železitý pramen, lučebně prof. Gintlem prozkou-maný a pro chudokrevné doporučený.

Koupele v lázních jsou jehličnaté, teplé i studené (cena 30—40 kr.). Speciální léčba kamínek žlučových a ledvinových. Láz. lékař MDr. Josef Novotný.

Bydlet lze přímo v lázních, kde zřízeno 16 pokojů (po 70 kr. až 1 zl. denně), opatřených všemi potřebami. Lázeňská restaurace s vý-bornou kuchyní poskytuje stravu od 1 zl. 20 kr. denně výše.

. Lázně „Salaba“ v Brandýse n. Orl.

Každou neděli a svátek v lázních koncert, rovněž i jednospřežní povoz a průvodčí k delším výletům po ruce. (Ostatní data viz výše pod tit. Brandýs n. Orl.)

Letní sídlo v Podkrkonoší — 450 m.

Branná.

Velká česká obec (2138 obyv.) v Podkrkonoší (450 m), v dolině mezi Jilemnicí a Vrchlabím, místo, jež mělo by našinci býti vyhledáváno před sousedními sídly německými.

Z Prahy 164 km do stanice Jilemnice, $\frac{3}{4}$ hod. vzdál. (také stan. Kunčice neb Vrchlabí, 1 hod. vzdál.). Povozy odtud po 1 zl. za $1\frac{1}{4}$ hodiny. Spoj. želez. 3krát denně. Telegraf a telefon v Jilemnici a Vrchlabí.

Chráněna k sev. horami Valteřickými a Žalým (1036 m), vystavena jest Br. v létě nejčastěji jen větrům jihoz., má příjemné mírně vlhké podnebí podhorské, půvabné okolí s rozptýlenými jehličnatými lesy (12—20 min. vzdál.) a plovárnu na malém rybníku (popl. za léto 1 zl.).

Byty levné, vyhovující skrovnějším požadavkům. Dotazy zodp. p. říd. uč. Crha. Stravovati lze se domácně (obyčejné potraviny v místě) nebo levně v hostincích (snídaně 10 kr., masitý oběd 25 kr., mas. večeře 20 kr.). Lékař a lékárna v Jilemnici a Vrchlabí.

Procházky rovinaté i kopcovité. Výlety do Krkonoš, na Žalý (rozhl., cesta dle značek), do Jan. Lázní, ke Zvíčínu atd. Povoz 2—4 zl. Průvodčí za plat dle ujednání. Občas divadlo.

Letní sídlo v Podkrkonoší — 281 m.

Brod Železný.

V Podkrkonoší jest málo českých měst tak příznivě položených jako Železný Brod (284 m) nad Jizerou. Chráněn se všech stran lesnatými kopci, nadán zdravou pitnou vodou, opatřen koupelemi říčními, vykazuje se příjemným podnebím a půvabnými procházkami v rovině i v kopcích.

Z Prahy 143 km (přes Turnov) za 4 $\frac{1}{4}$ hod. Spoj. na Liberec, Tannwald (Krkonoše), Jilemnici a Vrchlabí. Denně 21 vlaků.

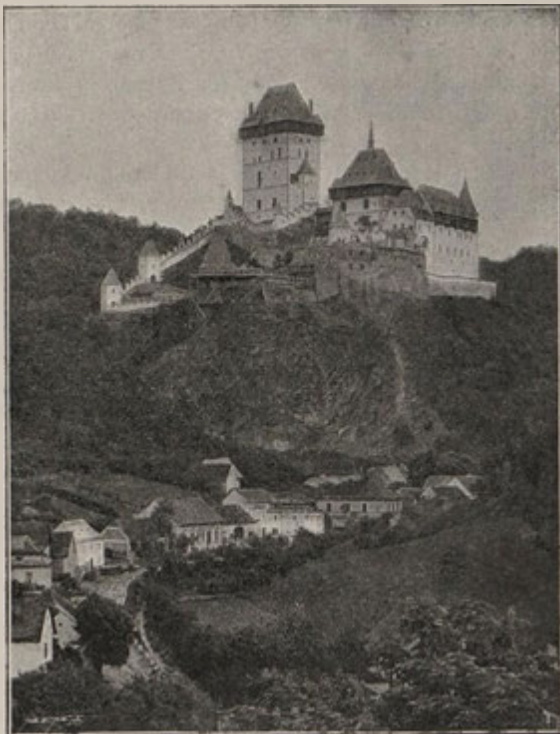
Byty a strava levně v hotelích (Radnice »Folvert«, A. Makovec »Bašta« u Jizery). Dot. zodp. ob. úřad. Potraviny pro domácnost po ruce v místě. Obv. lékař MDr. V. Voráček. Tov. lékař MDr. J. Učík. Lékárna v místě. Čilý a zajímavý průmysl brusičský, textilní, lomy na břidlici a p.

Výlety: Malá Skála-Frydštejn (1 h.), Zbirohy-Kalich (1 $\frac{1}{2}$ h.), Rejštejn (1 $\frac{3}{4}$ h.), Kozákov (1 $\frac{3}{4}$ h.), Rozhled u Jirkova (1 $\frac{1}{2}$ h.) atd. Viz Kafkův ill. průvodce po král. Českém: *Krkonoše a Jizerské Hory* (50 kr.). Povozy i průvodčí za mírnou cenu po ruce.

Letní sídlo — 280-319.

Budňany — Karlův Týn.

V údolí pod nejkrásnějším a nejpamátnejším hradem českým 30 km od Prahy, v klínu mladších lesů listnatých i jehličnatých. Šest hostinců, několik vil v Budňanech a protějším Poučníku. 35 let. bytů. Strava v hostincích i domácně. Lékaři v Litni a Mořině ($\frac{3}{4}$ hod.). Pěkné výlety. — Hrad Karlův Týn sám jest cílem četných výletů. Restaurován nečiní již dojem zříceniny. Kromě kaple sv. Kateřiny, kaple sv. Kříže a jiných pozoruhodných místností i mnohé vzácné památky. Okolní vápencová vysočina hostí bohatou a vzácn. květenu.

Krásné vycházky k sv. Ivanu, na Hostín, Srbsko, Tetín, do Litně, přes Karlík do Dobřichovic, Černošic atd.

Železité lázně — 409 m.

Cerhovice.

Na jižním svahu velkého komplexu Zbirovských lesů leží městys Cerhovice (1134 ob., 409 m) se železitými lázněmi a pensionatem (viz insert), 10 min. od stanice na české záp. dráze a 10 min. od jehlič. lesů. Z Prahy za 2 $\frac{1}{4}$ hod., z Plzně za 1 $\frac{1}{2}$ hod., denně každým směrem 3 vlaky.

Byty v hotelu lázeňském, rovněž i strava. Při lázních park, každou 2. neděli koncert. Bližší sdělí majitel p. Jiří Jelínek. Lékař MDr. Kozler, lékárna v místě. Saisona od 15. června. — *Výlety*: Žebrák, Točnick, Zbirov, Hořovice, Valdek, Vraná Skála a p.

Letní sídlo — 176 m.

Čelákovice.

V Polabí při samé trati SZ dráhy s hojnou frekvencí, v blízkém sousedství Brandýsských smíšených lesů a lázní Toušeně, Ostrova a Houžtky, levné letní sídlo zejména pro ty, kdo nemohou příliš vzdáliti se od hlavního města. Z Prahy (26 km) za 50 min. (7krát denně, zpět 8krát), do Brandýsa a St. Boleslavi i zpět 4krát denně. 2krát denně pošt. spoj. s Mochovem.

Byty v hotelu u nádraží pro jednotlivce i rodiny. Celé zaopatření 1 zl. 50 kr. denně za osobu. Povozy 3—5 zl. denně. Občas koncerty, zábavy a společ. hry.

Místo chráněno vysočinou Chvalskou před záp. větry. Zdravotní stav znamenitý; úmrtnost v celém okolí nejmenší. Výborná pitná voda, nejlepší na mnoho mil v okolí. Na ostrově starý léčivý pramen artézský obsahující sůl glauberovu a magnesium. Koupele říčné v Labi. Lékař s vlastní lékárnou v místě. Procházky rovinaté: $\frac{1}{2}$ hod. do Lípovky, háje se staletými duby a lípami a do Brandýsských lesů. Pěkné výlety do celého Polabí (dráhou přes Lysou).

Letní sídlo — 260 m.

Čerčany s okolím.

V bližším i vzdálenějším okolí Čerčan jest řada letních sídel jako Senohraby, Hrušov, Lštění, Poříčí n. S., Dnespeky, Hvozdec a t. d., jichž účastenství letos marně snažili jsme se získati.

Černošice.

Blízké okolí Pražské, zejména podle trati západní dráhy, vykazuje řadu půvabných letních sídel, mezi nimiž Černošice po zásluze stále větší oblibě se těší. Leží na úpatí lesnatých, břidličnatých návrší se sklonem jihovýchodním po obou březích Berounky; na levém Horní Černošice, na pravém břehu Dolní Černošice. Chráněny jsou proti větrům severním i západním a rozsáhlé mladé i staré, jehličnaté i listnaté lesy prostírají se od samé obce až ke Karlovu Týnu, na druhém břehu Berounky pak od Kazína (15 min. vzd.) až k Jílovišti a Všenorům.

Z obce, tonoucí v půvabné zeleni ovocného stromoví jest milá vyhlídka do šťavnaté doliny prostírající se podle Berounky i na svahy kopců, vroubicích dolinu Vltavy. Obec sama leží ve značné výši nad inundačním terainem Berounky a vykazuje vůbec polohu suchou a zdravou, v níž náhíle přechody povětrnosti nepocítují se tak nepříjemně jako jinde.

Ze Smíchova 15, z Prahy 20 km za 44 min. 5krát denně tam i zpět. V neděli a ve svátek vlaky zábavní. Pošt. a telegr. stan. Radotín (40 min. cesty; posel denně dochází).

Výhodné železniční spojení ke vzdálenějším výletům: na Skalku u Řevnic (zpět po případě přes Mníšek a Zbraslav), na Karlův Týn (přes Sv. Ivana do Berouna), na Křivoklát atd.

Byty: 50 letních bytů o 1—2 pok. za 50—100 zl. za období, většinou s nábytkem. Byty bývají záhy obsazeny. Kromě toho soukromé vily. Strava v hot. »Slánc« při samé stanici s pěknou zahr. a v host. Špačkově. Ceny velmi mírné, kuchyně výborná. Pivo zbraslavské a plzeňské.

Lékaři: Dr. Julius Zdeborský a Dr. Otto Frencl, jakož i lékárna ve Zbraslavi (1¹/₄ hod.).

Procházky rovinaté i mírně stoupavé, zejména půvabným a stinným údolím potoka Švarcavy k Solopiskům, k Třebotovu a p. poskytují více půvabů než známo. Pěkné výlety tímto směrem na Karlův Týn (cesty jsou značkovány, značky u nádraží vysvětleny) přes Solopisky, Horní Roblín, Velkou Mořinu, nebo přes Vonoklasy, Karlík (Dobřichovice) a Karlickým údolím přes Vel. Mořinu.

Neméně půvabno dáti se do Všenor a údolím odtud přes Jíloviště a Báně do Zbraslavi; zpět přes Radotín nebo již za Jílovištěm přes les na Kazín, nebo z Bání přes Lipenec a Lipany. Přes Třebotov vřídno též dáti se do údolí k Chotči, odtud pak přes Kosoř a Radotín zpět. (Viz Kalkův ill. průvodce po král. Českém: *Okolí Prahy*.)

Většina těchto poloh již záhy z jara až do pozdního léta honosí se bohatou květenou. — Na Berounce říční lázně (12 kr.) i volné koupele.

Davle.

Míst, jako jest výletní místo Davle (207 m) mělo by vydatněji býti všímáno nežli dosud, hlavně pro jeho znamenitou polohu v dolině Vltavské při ústí Sázavy, do níž nemají přístupu nevlídné větry západní, v létě často panující, ani ostré větry severní.

I jinak jest Davle vlídnou villegiaturou, ležíc v blízkém sousedství lesů listnatých (na pravém břehu) i jehličnatých (20 min. vzd. na levém břehu) a vykazujíc podnebí mírné, spíš suché nežli vlhké a poskytujíc možnost četných příjemných výletů. Již sama cesta sem po parolodi náleží k příjemným požitkům.

Z Prahy 25.5 km parolodí proti vodě za $3\frac{1}{4}$ hod., po vodě do Prahy 2 hod. 3krát denně z Prahy, 3krát do Prahy. Dráhou z Frant. nádraží přes Modřany do stanice Trnová-Měchenice za 2 hod. (ze stan. do Davle $\frac{1}{2}$ h.) 2 vlaky denně sem i tam. Pošt. spoj. přes Zbraslav. Po otevření posázavské dráhy příjemné spojení k Čerčanům.

Byty za obyčejné ceny letních bytů v okolí Prahy lze dostati v soukromí i v býv. pivovare, nyní hostinci s několika host. pokoji. Stravovati

možno se v několika hostincích i v soukromí, potraviny v místě pohotově. Lékař a lékárna v Slapech (velkostatek) a na Zbraslavi.

Procházky rovinou i přes kopce: Podle Vltavy a Sázavy dolinami, jež romanticky zdobí malebné skály a vysoké kopce, do lesů a osady Sloupů ($\frac{1}{2}$ h.), do údolí Bojanovického potoka ($\frac{1}{2}$ hod.), k sv. Kilianu a na ostrov, kde stával benediktinský klášter

Nad Svatojanskými Proudů.

sv. Jana Křtitele, založ. Boleslavem II. r. 999. a p. — *Výlety*: Do Svatojanských Proudů, údolím Zahořanského potoka na Libeň a odtud buď přes Dolní Břežany a Zbraslav, nebo přes Jílové a Hrádek (viz tento) zpět. Na Medník (z jara kvete zde vzácná liliovitá rostlina kandík psí zub) údolím přes Pikovice aneb odtud zpět přes Hradiško aneb Štěchovice. Přes Klinec do Všenor a zpět přes Radotín a Zbraslav. I vzdálenější výlety do Posázaví po otevření dokončené tratě k Čerčanům. (Viz Kafkův ill. průvodce po král. Českém. Díl IV. *Posázaví*.)

Sírnato-železitá klimatická lázně — 430 m.

Dobrá Voda u Budějovic.

Smíšená obec $\frac{3}{4}$ hod. od Budějovic, v níž český živel s německým číselně se rovná. Odbor N. J. Poš. Lázně jsou v rukou něm. a také mnoho hostů bývá německých i něm. spolky Budějovické. častěji sem pořádají výlety nežli české. Jakkoli Čechové mohou dobrou náhradu za tyto lázně (pokud se pobytu týče) nalézt v čistě českých lázních Sv. Kateřiny u Počátek, odporučuje se místo nicméně pozornosti našinců, kteří mohou tu nalézt byty u Čechů v soukromí i stravu ve dvou českých hostincích (byty po 8—12 zl. měsíčně). Bližší sdělí tamní odbor N. J. Poš.

Klimatická lázně — 650 m.

Dobrá Voda (Grindschädel) u Prachatic.

Klimatická lázně $1\frac{3}{4}$ hod. od Prachatic, čistě německé. U Čechů nelze v okolí bydlet. — Výborně je nahrazují Potštýn, Svatoňovice a j.

Letní sídlo v Brdech — 209 m.

Dobřichovice.

Na sev. úpatí lesnatých Brd v dolině Berounky vroubené na sev. malebnými vrchy vápencové vysočiny silurské spočívají Dobřichovice, proslulé letní sídlo Pražanů v poloze (209 m) chráněné proti žhavým větrům již. i proti ostrým větrům sev. Tato poloha, blízkost stinných, rozlehlých lesů jehličnatých, ozonem bohatý vzduch, dobrá pitná voda, částečně železitá, blízkost říčních lázní (zdarma), časté i rychlé spojení s Prahou, čilý život společenský i pohodlný pobyt činí Dobřichovice letním sídlem svého druhu výborným.

Z Prahy za 39 min., z Plzně za $2\frac{3}{4}$ hodiny, ku Praze i zpět 9krát denně, ku stan. 10 min. Omnibusy a povozy pohotově. Pošta a telegraf v místě. O zříz. telef. stan. se jedná. Dopisy doručují se 2krát denně.

Letní byty v domech a vilách; většinou nábytkem opatřené, takže jen kuchyňské nádobí a peřiny přivéstí nutno. Host. pokoje v hot. Šebestově u nádraží. Ceny mírné. Strava za ceny občanské tamtéž, v host. »u Procházek« (č. 5), Ant. Vláška (č. 102) a Bedř. Hoffnera (č. 88). Obv. lékař Dr. Vend. Vít s vlastní lék. v místě. V letě prof. dr. K. Maydl ve vlastní vile.

Procházky s mírným stoupáním lesem. — *Výlety*: Skalka (8 km., cesta značkována). Údolí Karlické (voda s vápennými tufy) a Karlův Týn. Na vlastní plovárně vyučuje plavbě p. Č. Zoufalý, plavčí mistr z Prahy. Koncerty, div. předst., croquet. Na řece loďky. Povozy v hot. Šebestově, u Fr. Kozáka č. 20 a j. 3—4 zl. na $1\frac{1}{2}$ dne, 6 zl. na den.

Letní sídlo v Pošumaví — 428 m.

Domažlice.

Na rozhraní Šumavy a Českého Lesa leží starobylé Domažlice (7367 obyv.) se svým památným okolím a rázovitým Chodskem. Mohutný Čerchov chrání místo před větry a bouřemi záp. a hluboké lesy jehličnaté, majetek obce, rozkládají se 30 min. vzdálí od města v hornatině, poskytující rozkošné vyhlídky. Město velmi vlnivé a čisté jest příjemným bydletem a vhodným východištěm výletů do Šumavy i Českého Lesa.

Z Prahy 173 km za 5³/₄ hod., rychl. za 3¹/₄ hod. Spoj. na Brod n. L., Klatovy, Sušici a Horažďovice, přes Janovice na Eisenstein přímo do srdce Šumavy. Pošt. spoj. na Ronšperk a do Klenče. Pošt. a telegr. stan. v místě.

Bytý letní levně ochotně obstará městský úřad nebo odbor K. Č. T. Strava v hostincích v předpl. levná: u Černého koně (sídlo měst. besedy a O. Kl. Č. T.), u Zlaté koruny, u Šumavy (sídlo řemesl.-životnost. besedy). Pokoj denně od 50 kr. výše. Potraviny pro domácnost levně pohotově; chodský lid v malebném kroji na trh v hojné míře a levně je donáší. Na

Zubřině, městem protékající soukromé koupele. Lékárna »u zlat. jelena«. Lékaři: okr. MDr. V. Kostlivý, měst. MDr. Aug. Regal, nemoc. MDr. A. Halík, obv. MDr. J. Holub a soukr. MDr. J. Klíma.

Procházky: v místě střelnice sady na Škarmaně a v roklí Sv.-Vavřínecké. *Výlety*: Baldovská kaplička (3 km, 548 m vyhl.), Dmout (3 km, 579 m), Oujezd a pomník J. Sladkého Koziny (4—5 km), Trhanov (6 km), Kleneč (9 km), Čes. Kubice (9 km), pensionat Krá. snohorská (viz tento), Kouto (6 km), Rýžmberk (zříc. 9 km), Milaveč (6 km), Česká Studánka a Fichtenbach (14 km), Čerchov (1039 m, rozhl. 2¹/₂ hod.), na Brůdek a Tanaberk (12 km), Herštejn Nový, Postrěkov, Herštejn Starý a Pi-

Bývalý chodský hrad v Domažlicích.

voň, Nová Kdyně (viz tuto), Netřeby a Hory Kanické atd. Prův. po Dom. a okolí (s 32 obr.) vydal od Kl. Č. T. (30 kr.). Cesty značk. Pov. v zájezd. host. (na ¹/₂ dne 1spř. 2'50, ¹/₁ dne 4 zl., 2spř. 3 a 5—6 zl.). Zábavy spolkov. Div. předst. v Měst. Bes. V neděli a svátek koncert v sadech střelnice-

Léčebné místo — 420 m.

Doubí (Eichwald).

Lázně Tereziiny.

Na úpatí Rudohoří 1 hod. cesty od Teplic. Majetek knížete Clary-Aldringena. Léčebné místo německé, za které dostatečnou náhradu poskytují lázně Sv. Kateřiny u Počátek, Jince, Lochovice a p.

Klimatické lázně — 775 m.

Eisenstein.

Z hlavních středisk šumavských jest Eisenstein nejznámější. Odporučuje se jako klimatické léčebné místo pro rekonvalescenty po vysilujících chorobách a pro doléčení po Karl. Varech, Frant. Lázních, Bechyni, Mar. Lázních a p. Zde téměř vše jest německé; našinec najde toto vše a v lepším klidu v blízkém sousedství na Špičáku u Prokopa (viz tento), kde již slušná utvořila se česká kolonie.

Klimatické a vodoléčebné lázně — 700 m.

Ferdinandovy a Josefské Lázně u Vimperka.

Ferdinandovy jsou malé, zanedbané, Josefské pak nové, obojí v rukou něm. se nalézající lázně, první $\frac{1}{2}$ hod., druhé 10 min. od Vimperku. Kdo z Čechů chtěl by jich použití, nechť bydlí u Čechů ve Vimperku (viz tento). Jinak ale více než náhradu za ně najde v Houštce, Toušeni, Bechyni a p.

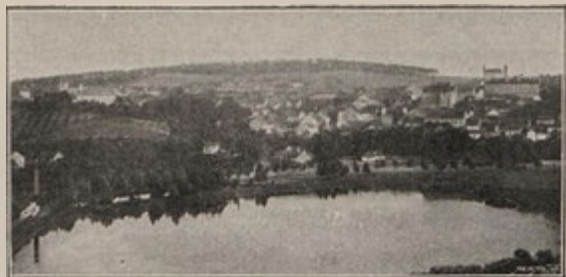
Léčebné a lázeňské místo — 450-25 m.

Františkovy Lázně.

Na úpatí Smrčin v nevábne poloze sev. od Chebu, leží na slatině potoka Slatinného (Schladabach) Lázně Františkovy, důležité při nemocech ženských, avšak dobře nahraditelné ve příčině slatinných koupelí celou řadou příjemnějších, klidnějších a levnějších láz. míst českých jako Bechyní, Bělohradem, Mlázovicemi, Třeboní a pod. — Mírné horské podnebí, průměrná letní teplota 15.2° , prům. roč. stav tlakoměru 723.1 mm. Lesy teprve v širším obvodu dostupné. Saisona od 1. května do 1. října.

Místo jest německé a obec vynasnažuje se dostati majetek lázeňský, dosud soukromý, do svých rukou. V čas saisony bývají zde čeští lékaři: Dr. Ot. Rožánek a Dr. L. Komrs.

Bytí v hotelích i v soukromí. Strava v host. i domácně. Láz. taxa: I. tř. 10 zl., II. tř. 6 zl., III. tř. 4 zl., IV. tř. 70 kr. *Procházky* v láz. parku, *výlety* do Smrčin, Čes. Lesa, Rudohoří a Tepelského Pohoří. Hojné zábavy jako ve velkých láz. místech vůbec.

Letní sídlo pod Brdy — 360 m.

Hořovice.

Malebně rozložené město (360 m), pro polohu svou »český Betlém« zvané, s pozadím brdských lesů v blízkém sousedství želez. láz. cerhovických (5·5 km), želez. a rašel. lz. lochovických (6 km) a léčeb. ústavu dr. Mosra v Jincích (7·5 km). — Z Prahy dráhou záp. za 2 hod., z Plzně 1³/₄ hod. 5 vlaků denně každým směrem. Od stanice 8 min. Pošt. vůz. Poštovní a telegrafní stanice.

Byty v hot. na náměstí po 50—80 kr. za den, levnější v soukr. Dot. zodp. p. J. Tob ml. Strava za ceny obyč. (sníd. 12 kr., oběd 40, več. 20 až 40 kr., pivo plzeň. 10 kr., obyč. nořov. a žebrácké). Tři lékaři (obv. a městský Dr. Rissel, zeměp. Dr. Koutník, kníž. Dr. Frank) a lékárna v místě. Parní lz. v tov. Bondyho (50 kr., 2 km vzd.), říční lz. ve mlýně u Nových.

Procházky a výlety po rovině i s mír. stoupáním: les Dražovka (1¹/₄ hod.), rozhledna místní, Komárov (železářny, 5·5 km), Valdek (zříc. 8 km), Jedová Hora (proslulé nalez. minerálů), Žebrák a Točnick (zříc. 6·5 km), Jince (9 km) a rozhl. Eliščina na Pískách (15 km), Lochovice (na požád. přístup. park zámecký, 6 km), Borek a Zbiroh (stan. na dráze záp. s bezprostředně blízkými lesy a rest.) atd. Povozy po 3 a 6 zl., jimi pěkné výlety do Zbirožských a Křivoklátských lesů, do Strašic a pod.

Želcizité, solné a jehličnaté lázně — 167 m.

Houštka.

V polabské rovině prostřed rozsáhlých listnatých a jehličnatých lesů v blízkém sousedství starobyklých měst Brandýsa n. Lab. (viz tento) a St. Boleslavi leží lázně *Houštka*, již od dvacátých let tohoto století výborné pověsti se těšící. Zřídlo Matky Boží Pomocné, vykazující průměrnou teplotu +9° C obsahuje jako nejpodstatnější součástky *železo*, *mangan*, *arsén* a *lithium* (a sice železo a mangan v podobě kyselých uhličitánů ve množství 0·90311 a 0·23178 gr v 10.000 gr vody, arsén ve způsobě arseničnanu sodnatého ve množství 0·00172 gr a lithium jako chlorid lithnatý ve množství 0·05557 gr, rovněž v 10.000 gr vody) [dle rozboru prof. A. Bělohoubka z r. 1893]. Náleží tudíž voda zřídla toho k minerálním vodám uhličitánem

železnatým nejbohatším v království Českém, v kteréžto příčině a s ohledem na její podíl kyselého uhličitánu manganatého se vyrovnává vodě z proslulého zřídla Ferdinandova v Mariánských Lázních. Ale voda ze zřídla Matky Boží Pomocné v Houštce obsahuje také podíly chloridu lithnatého a arseničnanu sodnatého, z nichž poslední v ostatních českých vodách minerálních, kromě oné z Lázní Libušiných v Bechyni, nalezen nebyl ve množství, jež by se bylo dalo vyšetřiti dle kolikosti.

Zřídlo »Matky Boží Pomocné« v Houštce u Brandýsa n. Lab. obsahuje tudíž vodu alkalickou, arseno-lithnato-manganato-železitou, jež vzhledem ke složení svému chemickému náleží k nejvzácnějším minerálním vodám království Českého.

Ve příčině bakteriologického vyšetření vyslovuje se prof. Dr. Gustav Kabrhel: „*Voda léčebné studně v Houštce ve příčině počtu bakteriálních zá-*

Lázeňský dům v Houštce.

rodků podobá se čistým vodám pramenitým. Chovajíc minimální počet bakteriálních zárodků vůbec a neobsahujíc žádné bakterie závadné neb choroboplodné, vyhovuje velmi dobře požadavkům hygienickým po stránce bakteriální na vody toho druhu kladeným.“ — Indikace viz na str. 8. a 9.

Podnebí Houštky jest mírné, teplé, v pravdě možno tyto lázně jako nejteplejší v Čechách označiti. Před panujícími větry záp., již. a vých. jest Houštka znamenitě chráněna svými rozsáhlými a bujnými lesy, 2 hodiny cesty v průměru rozlehlými.

Z Prahy za 1 hod. 28 min. do Brandýsa n. Lab. přes Čelákovice; dráhou severní přes Všetaty do St. Boleslavi, jízda $1\frac{3}{4}$ hod., však s čekáním ve Všetatech 2, 3 i 4 hod. Ze stan. Brandýs n. L. pěšky $\frac{1}{2}$ hod. alejí přes rozsáhlá luka, ze stan. St. Boleslav rovněž $\frac{1}{2}$ hod. buď po cís.

silnici nebo stále lesem. Příležitosti u každého vlaku na obou nádražích za 1.50 zl. Z Prahy dr. severoz. 4. vlaky, do Prahy rovněž 4 vlaky, v neděli a ve svátek do Prahy 5 vlaků. Dráhou sever. z Prahy 3, do Prahy 2 vlaky denně. — Pošta a telegr. úřad v St. Boleslavi, dvakrát denně spoj. poslem. Stan. stát. telefonu v Houštce samé.

Velký lázeňský dům a 3 vily s byty pro rodiny i jednotlivce, vše úplně a vkusně zařízeno za 10—30 zl. měsíčně z 1 pokoje. Rodinné byty s nejnútnejším nábytkem (nutno vzít peřiny a j. domácí potřeby s sebou) ve vilách o 2—3 pok. na celou saisonu neb měsíčně za ceny mírné nutno si před zahájením saisony zabezpečiti. Jinak řádné hotely a letní byty viz též v Brandýse n. L. Strava v láz. rest. s výtečnou kuchyní za ceny obč.

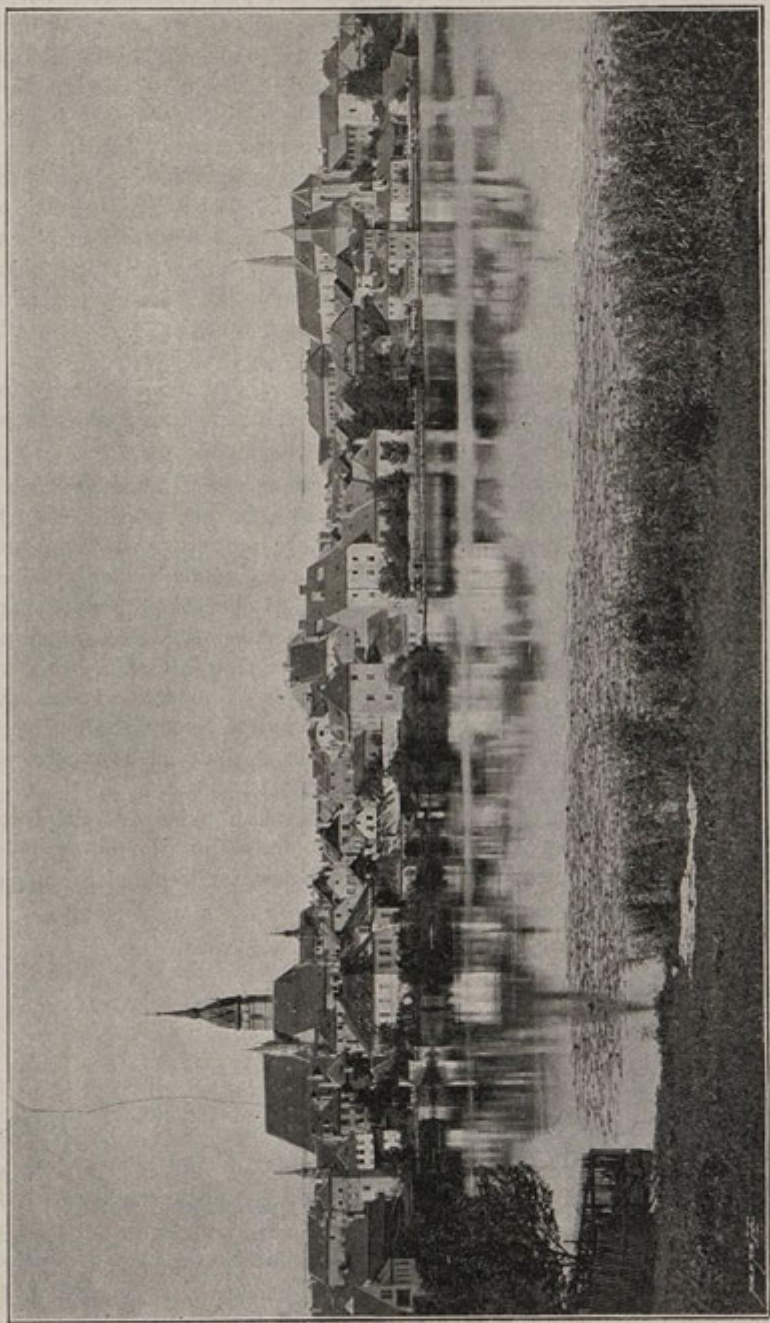
Lázně 1. vanové, borojehličnaté, elektrické, solné, železité (teplé neb studené), 2. parní a sprchové nebo jen sprchové. Taxa lázeňská se neplatí. Lázně od 25 kr. do 1 zl. V předplacení za 6 lázní levněji. Lázeňský a obv. lékař MDr. Jan Vít v St. Boleslavi, ordin. v lázních 2krát týdně odpoč., v případě nutné potřeby každodenně. Lékárna v Brandýse n. L., kamž po přání lz. hostů sluha lázeňský dochází.

Procházky v rozs. parku a rovinatých lesích. Každou neděli a svátek koncert láz. kapely. Láz. hostům dovoleno chytati udici ryby v rameni Labe, jež Houstkou protéká. Lodky k volné dispozici. Zábavy, koncerty a j. v Brandýse n. L. a St. Boleslavi. — *Výlety*: Zelená Bouda (s výš. u Skorkova vyhl.), Čihadla (zám. 1½ hod. vyhl. na Jizeru), Jenštejn (zříc. 1 hod.), Lysá (zám. a park, dráhou), Přerov (zám. park.), Měšice (zám. s parkem, dráhou), Lobkovice (hrob Palackého), Mělník (dráhou) a j. — Pohodlný terrain pro cyklisty. Povozy, posluhové, průvodčí, jíz. koně, velocipedy, lodky i jiná přání lz. hostů a turistů obstará ochotně lázeňská správa (úřadovna v budově restaurační), která také všechny dotazy ochotně zodpoví (prospekty a fotografie, spisek o lázních po ruce). R. 1897. přešla Houštka v majetek První záložny ve Vys. Mýtě, kteráž jí všechnu péči věnuje a lázeňskou správou jak náleží o pohodlí hostů se stará.

Letní sídlo na Českomor. Vysočině — 470 m.

Hradec Jindřichův.

Krásné a pamětihodné město (8650 ob., silná garnisona, četné úřady a školy) se všim komfortem v krajině notoricky zdravé, mírně vlnité, s hojnými rozptýlenými i souvislými lesy, četnými rybníky a potoky nad Nežárkou. Má podnebí spíše vlhčí (470 m), však nikoli drsné, chráněno jsouc lesy před panujícími větry severoz. Při městě rozsáhlé sady a nedaleko (15 až 20 min.) na všechny strany krásné a úpravné lesní procházky; rozkošná obora. Říční lázně na Nežárce a ve velkém jezerovitém rybníku Vaigru, jímž řeka protéká, přímo u města; zde vojenská i obecně přístupná plavárna a přístav veslařského klubu (lodky za mírný poplatek se půjčují). V městě též lázně parní i vanové.

Jindřichův Hradec. Pohled přes rybník.

Z Prahy denně 4krát st. dr. (1 rychlovlak) přes Veselí (158 *km* za 5 $\frac{1}{2}$ hod. nebo sev.-záp. dr. přes Jihlavu), žel. spoj. s Třeboní a Č. Budějovicemi, Počátky a Jihlavou, Nov. Bystřicí. Od nádr. do města 12 min. omnib. za osobu se zavaz. 20 kr. Pošt. spoj. s celým okolím (s Nov. Bystřicí, Chlumem, Stráží, Deštnou, Tučapy, Včelnicí, Kamenicí n. L., Pelhřimovem, Strmilovem, Kumžákem). Telegraf a pošt. stan. v místě.

Byty letní v městě i blízkém okolí. Dotazy zodp. místní odbor klubu čes. turistů, připojí-li se pošt. známka na odpověď. Počet letních hostů rok od roku vzrůstá. Tři hotely velmi slušně zařízené s vlastními omnibusy k nádr. 1 hot. u nádraží a několik jiných slušných hostinců; za pokoj denně 50—80 kr. Vinárny, úpravné restaurace zahradní. Všechny potraviny po ruce za ceny mírné. Řádně řízená, úpravná nemocnice, 7 lékařů obč., 2 vojenští (mezi nimi 2 lék. zubní), dvě lékárny a droguista.

Procházky hojné a půvabné parkem, lesem, rovinou i stoupavé po úpravných cestách s odpočívadly a pěknými vyhlídkami. Lesy většinou jehlíčné, vyspělé, na tisíce jiter rozsáhlé a malebně rozčleněné.

Zajímavé výlety: Jezerní zámek Červená Lhota, Landštejn (zříc.), Hvozdy sv. Markéty, sv. Barbory, lovčí zámek Jemčina, Markův Kámen, lázně Sv.-Kateřinské v Počátkách ve vys. poloze prostřed lesů, lázně slatinné a rybníčné v Třeboní. V městě samém starý zámek (jeden z nejbohatších českých archivů, obrazárna, chodba Rožmberská s podobiznami Rožmberků, kaple bílé paní, věž s lidomornou, kde roku 1438. Sigmund z Wartemberka zahynul), gotický farní chrám s věží ze XII. stol., hřbitovni kostel, připomínaný již r. 1399., v němž kázal Jan Kapistran, kostel sv. Jakuba (1 $\frac{1}{4}$ hod.) s hrobkou hrabat Černínů atd. a jiné pamětnosti (tištěných průvodců několik ve zdejších knihkup. Viz též Kafkův ill. průvodce po království Českém „Českomor. Vysočina“, v tisku).

Veřejné promenádní koncerty vojenské dvakrát týdně. V létě časté výlety spolkové s hudbou vojenskou neb ostřostřeleckou. Pohodlný terén pro cyklisty (klub velocipedistů) a pod. Povožů dostatek v hotelích i u povozníků. (Na 1 $\frac{1}{2}$ dne 3, na celý den 5—6 zl.)

Letní sídlo v Posázaví — 305 m.

Hotel „Hrádek“.

Nad malebnou a dosud nedosti oceněnou naší Sázavou, která až na nepatrné výjimky protéká vesměs krajem ryze českým, zřízen nejnověji při trati právě otevřené dráhy posázavské, spojující Čerčany přes Jílové a Davle s Prahou hotel „Hrádek“, zřízený zároveň jako pensionat na letní sídlo.

Hotel »Hrádek« stojí přímo u stanice »Jílové«, několik min. nad Sázavou ve velmi vlídné a malebné, i také znamenitě chráněné poloze. Vystaven na samém úpatí lesů Včelného Hrádku, má krásnou vyhlídku k J. a chráněn jest úplně před severním a západním větrem. Pro vlídné pod.

nebí nazývá lid okolní Včelný Hrádek »Českým Meranem«. Velmi krásné jehličnaté a smíšené lesy, až k samému hotelu sáhlí (v okolí majetek p. Em. Kokeše, maj. hotelu), výborná pitná voda, koupele v hotelu i v Sá-zavě i potoce pro hosty hotelní zdarma.

Z Prahy do stan. Jílové (přes Čerčany) 2krát denně (zpět rovněž) za 3 $\frac{1}{4}$ hod. Parníkem z Davle (1 $\frac{1}{2}$ hod. vzdál.) za 2 hod. Povoze z Prahy za 2 $\frac{1}{2}$ hod. Přes Čerčany spojení na Benešov, Tábor, Vídeň. Pošt. a telegr. spoj. s Jílovým $\frac{1}{2}$ hod. vzdál., posel několikrát za den. Telef. spoj. v ho-telu, telegr. též na vedlejší želez. stanici.

Byty v hotelu krásně a pohodlně zařízené 5, 8, 10—15 zl. měsíčně. Kromě toho letní byty v sousedním Borku, Kabátech a Jílovém, ve vile »Šlojř«. Dotazy zodp. ochotně maj. hotelu p. Em. Kokeš (Včelný Hrádek, pp. Jílové). Nocleh v hot. 50 kr. s posl. — Strava v hotelu (výborná ku-chyně, krásné restaurační místnosti s 2 kulečníky a pianem, výborné pivo, též pilsenské a černé) pod přísným osobním dohledem majitele za ceny solidní. Též domácně lze se pohodlně stravovati; potraviny na velkostatku Včel. Hrádku v místě za mírné ceny. — Dva lékaři a lékárna v Jílovém ($\frac{1}{2}$ hod.), jeden v Netvořicích (1 $\frac{3}{4}$ hod.).

Procházky a zábavy: Volný přístup do všech lesů; upravené cesty; procházky po rovině i s mírným stoupáním. Park velkost. »Včel. Hrádku«. Společenské rejdiště v lese poblíž hotelu; společ. výlety do pěti krásných romantických údolí, od hot. papskovitě se rozbíhajících; k dispozici povoz s oslem, jenž výletníkům dopravuje proviant, a malý kočárek oslem tažený pro děti hostů. Hosté hotelu mohou nabýti povolení honiti v revíru po-sázavském, též k rybolovu udicí a chytání raků v Sá-zavě a potocích. Dvě ekvipáže stále k dispozici (1spř. na celý den 3 zl., 2spř. 5 zl., na $\frac{1}{2}$ dne 2.50 zl. Průvodčí po ruce. Krásné výlety do Posázaví a na Vltavu (viz Kafkův illustr. prův. po král. Českém: »Posázaví«): Davle, Štěchovice, Svatojanské proudy, Zbořený Kostelec, Poříčí n. S., Kamenice Vlková (rozhl.) a t. d.

Letní sídlo v Pošumaví — 506 m.

Husinec.

České městečko, rodiště mistra Jana Husí, v údolí Blanice blízko ($\frac{1}{4}$ hod.) krásných hvozďů, chráněné výšinami proti západním větrům. 3 km od stanice Vodňany-Prachatice (6 vl. denně), pošt. spoj. s Prachati-cemi, Vimperkem a Vlach. Březím.

Výhodné východiště výletů do centra Šumavy (viz Kafkův průvodce po král. českém: *Šumava a Pošumaví*, cena 60 kr.). — Letní byty v ho-stincích a v č. 185. Strava v host. i po domácku levná. Dot. zodp. obecní úřad. V Pošumaví nemáme mnoho českých míst na vybranou i měla by všechna příhodná místa vydatně býti okupována.

Hrubá Skála.

V českém ráji, jenž rozkládá se v obvodu pískovcových útvarů severočeských, proslulých svými malebnými partiemi skalními, tu a onde čedičovými kupami proraženými, velká většina míst okupována jest živlem nám úporným. Tím více jest nám vážiti si těch bodů, kde cítíme se doma. Naším jest v té příčině především Turnovsko se svou perlou Sedmihorkami (viz tyto), v jichž okolí rozptýlena řada útulných pensionátů, vil, letních sídel vesnických a pod. Jedním z vynikajících bodů toho okolí jest *Hrubá Skála* s krásným pensionatem K. Štekla na skalním výběžku prostřed lesů, v podnebí mírném, suchém, v poloze obrácené k j. a v. a chráněné před záp. a sev. větry.

Z Prahy do Turnova 125 km za 4 hod. (rychl. 2½ hod.). Z Turn. pěšky 1½ hod., vozem 1 hod. (2—3 zl.). Denně ku Praze 4 vlaky. Pošt. a telegr. stan. v Sedmihorkách (20 min.). Z jara stavěti se bude z Jičína trať k Turnovu (20 min. od Hrubé Skály).

Byty v hotelu a pensionatu i blízké vile. 36 pokojů po 2 ložích se všemi potřebami, týdně 4—10 zl. Dot. zodpovídá p. K. Štekl, Hr. Skála, pp. Sedmihorky. Strava v hotelu v předplacení denně 1 zl. 20 kr. Potraviny pro domácí stravování v místě drahé. Lékař Dr. Plachetský v Sedmihorkách, lékárny v Turnově a Rovensku (1 hod.). Hojnost pramenité vody v pískovcových skalách (teplota 6—7° R.); doporučuje se nervosně chorobným. Koupele vanové, teplé i studené (40 kr.), siřičkání dle metody Kneippovy (20 kr.).

Krásné procházky v lesích, 5000 jiter zaujímajících, v parcích a zahradách, po úpravných cestách v rovině i do vrchu. *Výlety*: Trosky, Prachovské Skály, Vyskeř, Malá Skála, Sobotka a p. Cesty značkovány. Pro zábavu: piano, hry, kulečník, kuželník, občas koncerty. Povozy na celý den 6—7 zl., na ½ dne 3—4 zl. Průvodčí po ruce.

Letní sídlo — 216 m.

Chlumeck nad Cidl.

Město Chlumeck n. C. leží v zdravé, kolkoem hojnými listnatými i jehličnatými lesy obklopené a zelenými lučinami vroubené krajině při vtoku říčky Bystřice do Cidliny. Město, jež poměrně zachovalo ráz staršího menšího města: jest méně výstavné, teprve poslední dobu zdá se výstavní ruch býti čilejší.

Podle samého města jde dráha severozápadní (směr Praha—Viedeň, Králové Hradec—Středolesí (Mittelwalde) a činí zde zároveň odbočku na Novou Paku—Trutnov a Poříčí. Vzdálenost od Prahy, s kterou jest výtečné spojení 6krát za den, činí $2\frac{1}{2}$ hodiny; taktéž spojení železniční na všechny strany jest výborné (rychlík z Chlumce do Vídně jede pouze 7 hodin). I povozem přes Lab. Týnici, kam trvá jízda $1\frac{1}{4}$ hodiny, lze se výhodně po dráze společ. státních drah na místo dostat. Na chlumecké nádraží, jež jest od města pouze 5 minut vzdáleno, a pěkným chodníkem spojeno, ke všem vlakům z pravidla dojíždějí povozy soukromé i z hostinců; dovozní obnáší 20 kr. V místě nachází se pošta; telegrafní úřad; v r. 1898 zavedeno bude též spojení telefonické.

Kol města, v údolí rozkošně ležícího, rozprostírají se mírná návrší s hojnými lesy a zahradami; tyto, zejména na tak zv. »Františku«, ležícím na jihozápad od města, za doby jarní v květu poskytují čarovný pohled. S těchto mírných návrší rozprostírá se malebný rozhled na Krkonoše se Sněžkou, s předhořím Jičínským, tak i na hory Orlické, k jihu pak na Železné hory, Kaňk a p.

V údolí při obou řekách Bystřici i Cidlině vinou se zelené koberce úrodných luk s četnými osadami a samotami — vodními mlýny — v lesnatých hájích se nalezajícími.

Nadmořská výška města obnáší 216 m. Městu pyšně vévodí ve výši 254 m zámek »Karlova Koruna«, sídlo hrabat Kinských se zámeckou kaplí rozsáhlými byty, konírnami a jízdárnou a překrásným parkem, který dříve, zanedbán, nyní poznenáhlu opět se opravuje a doplňuje. Ve sklennících zámeckých zajímavý jsou sbírky kamelií.

Zámecký park jest dosavade pro veřejnost uzavřen, slíbeno však majitelem na příště volné používání. Podnebí jest suché, mírné, větry většinou západní neškodné.

Lesy všeho druhu poskytují překrásné vycházky; všeobecně přístupny jsou lesy obecní; návštěva lesů panských omezena jest vydáním vstupenek, jež se však každému ochotně u lesního úřadu poskytnou. Jest málo měst takových, která by na vzdálenost 20 minut — nejdéle 1 hodinu měla tolik a tak krásných listnatých i jehličnatých, tak rozsáhlých a rozmanitých lesů s četným ptactvem a bohatou květenou jako Chlumeck.

Pitná voda obyčejná jest velmi dobrá. Vycházka do lesa k prameni Anežčinu poskytuje výbornou pitnou vodu, horské pramenité se rovnající. O zařízení vodovodu do města se právě řádně jedná.

Lázně jsou zde parní i vanové, náležející velkostatku, v létě obecní říční koupadla i v rybníku; o rozšíření parních lázní na rašelinové a jehličnaté správu velkostatku se pomýšlí. Dosavadní ceny koupelí parních jsou 40—50 kr.; vanových 25—30 kr.

Hotely jsou: v radnici, u beránka, u jelena; tento poslední nejvíce navštěvovaný s dobrou kuchyní a výtečným plzeňským pivem, dále hotel, Liverpool, u nádraží s rozsáhlým parkem, jež možno upotřebiti jako pensionátu.

Letních bytů dostatek; krásné a levné byty obdržeti lze na samém úpatí návrší Sv. Františka, na střelnici, a Waisovně, 1 km od města s dobrým spojením silničním. Letní byty zaopatruje z ochoty městský úřad který také veškeré dotazy milerád zodpoví.

Cen. bytů poměrům přiměřené. Stravování obdržeti lze v udaných hotelích, ač i jiné hostince poskytují výbornou a dosti levnou stravu; výhodné jest týdenní neb měsíční předplatné. Též i domácí stravování lze doporučiti; potraviny všeho druhu, tak i drůbež, zvěř, ryby a pod., velice snadno a levně k dostání.

V městě jsou tito lékaři: MUDři Vendelín Šnopl, obvodní a panský lékař, Karel Stein, obvodní a nádražní lékař, V. Křiženský, lékař nemocnice, a soukromý lékař F. Vaníček; lékárna Dra Šerkse a veřejná nemocnice.

Procházky, pokud zvl. na pozemcích panských dovoleny jsou, (třeba při některých za povolení žádati) jsou překrásné lesy, po rovině, též v kopcích i střídavě.

Procházky lesní jsou: Sv. František, vzdálenost od města 30 minut; obecní les 30 m.; nepoliský revír 30 m., Vlkov 40 m.; Luhy 40 m.; Štít 50 m.; revír Volešnický 50 m.; Lovčický 50 m.; Lišický 50 m.; procházky těmito lesy brzo listnatými neb jehličnatými lze na hodiny prodloužiti. Kratší procházky: hotel Liverpool, lípové stromořadí, k Luhům, podél řeky po lukách, Opalice a t. d.

Výlety pořádají se do městské střelnice (s parkem) 20 minut, do obecního lesa, Vlkova, 60 m., Převýšova 40 m.; Žízelic 60 m.; Mlíkosrb 60 m.; a p. Výlety po dráze do Středohoří (u Paky) 1 hod., Hradce Králové 40 minut, Týniště, Litic a Žamberka 3 hod., Pardubic 2 hod., Kolína, Kutné Hory, Jičina a t. d. Povoze: do Labské Týnice 1 $\frac{1}{4}$ hod., Kladrub (cís. hřebčinec) 1 $\frac{1}{2}$ hod., Kolesy (velká jízdná hraběte Kinského) 1 hod., Hradce Králové 2 hod., Červený Hrádek-Nechanice 1 $\frac{1}{2}$ hod., Obora 1 hod., Králové Městec 1 $\frac{1}{2}$ hod., Kolín 2 $\frac{1}{2}$ hod. a t. d.

Zábavy odbývají se pravidelně v hotelu Liverpoolu, též taneční zábavy, tamtéž v parku hry společenské. Povozy v místě dostatek; povozy lze kamkoli za přiměřenou odměnu obdržeti; platí se za povozy párové za $\frac{1}{2}$ dne 2 zl. 50 kr. až 3 zl., za celý den 5—6 zl. mimo zpropitné. Mýt není zde žádných. Okolí spojeno jest výhodně okresními silnicemi, vesměs pěknými.

Školy: v místě měšťanská a obecná škola chlapecká, též i dívčí, opatrovna a pokračovací škola průmyslová, 2 kostely jeden děkanský, druhý hřbitovní se zvláštní kaplí a kaple Loreta.

Továrny: Cukrovar, parní pivovar (výroba 15 tisíc hl), lihovar (nečinný), železná továrna na stroje, slévárna, rozsáhlá parní pila, mechanická pletárna, velký mlýn.

Spolky: Čtenářská beseda, řemeslnicko-živnostenská beseda, Sokol, střelecký sbor, hasičský spolek, jednota Svornost, okrašlovací spolek, Filharmonie zpěvákův spolek mužský i dámský, okresní hospodářský spolek, spolek dámský Alžběta, spolek cyklistů a různé spolky živnostenské.

Město čítá na 4000 obyvatelů, vesměs české národnosti; do nedávna bylo sídlem vojenské posádky jízdy, jež přeložena do Pardubic. Město jest sídlem c. k. okresního soudu, c. k. berního úřadu, okresního zastupitelstva, četnické stanice, četných panských úřadů hrab. Zdenka Kinského.

Peněžní ústavy: Občanská záložna, okresní hospodářská záložna, městská spořitelna.

Letní sídlo — 287 m.

Choceň.

V údolí Tiché Orlice, více než z poloviny lesem obklopena leží *Choceň* v chráněné poloze zvouc k příjemnému pobytu se vším pohodlím. Krásný park v Pelinách, lesy 10 min. vzdál., plovárna, říční i vanové koupele, ložky na Orlici v Pelinách, střelnice, časté zábavy, 3 lékaři a lékárna v městě elektricky osvětleném atd. jsou přednosti vytčení zasluhující.

Z Prahy tratí spol. st. dr. za 2—4 hod. Denně 14 os. vl. a 6 rychl. Žel. spoj. s Brandýsem n. Orl. a přes Týniště k Hradci Král. a Náchodu.

Let. bytů velký výběr v hostincích (Panský dům, Kislinger, Sternberg, Petříček, Vajgl, Držmíšek, Bezdíček a Kopecký) i v soukromí. Dot. zodp. obec. úřad. Strava v host. i domácně levná. Povozy i průvodci pohotoví.

Letní sídlo — 303 m.

Chvojno u Holic.

Na vršině v blízkém sousedství Dašických lešů (5 min.), chráněno jsouc proti větrům sev., leží *Chvojno* ve zdravé poloze (tuberkulosy zde vůbec není) s krásnou vyhlídkou k Hradci Králové, Pardubicům a Chrudimi.

Z Prahy přes Pardubice 124, přes Hradec Kr. 137 km. Povož z Pardubic 1spř. 2:50 zl., 2spř. 3 zl.; poštou do Holic (od Chv. 5 km), 3krát denně za 60 kr. (pěší vystoupí v Hor. Ředvicích, do Chv. 3½ km). Z Hradce Král. do Býště poštou za 70 kr. (pěšky do Ch. 5½ km). Jiné stanice: Borohrádek (8½ km), Týniště n. O. (10 km), Třebachovice (12 km), Dašice (12 km), Moravany (13 km). Výborný terrain pro cyklisty. Stavba tratě z Chrudimě přes Holice do Borohrádku počala letos. Pošt. a telegr. stanice v Holicích; denní posel do Chvojna.

Byty o 1—2 pok. s kuchyní a nábytkem bez peřin za 3, 5—6 zl. měs. Místa také peřiny. Dot. zodp. Hosp. záložna ve Chvojně. Strava v host. Jos. Jeřábka (snídaně 10 kr., oběd 35—45 kr., večeře 15—25 kr., v předpl. 19 zl., stan. cyklistů). Dobrá piva a vína. Potraviny pro dom. stravování levně po ruce. Řezník v Holicích, odkud panský posel denně s vozíkem přijíždí. Lékaři a lékárna v Holicích.

Procházky lesy rovinaté a svobodné. Při host. zahrady s kuželnicí, občas zábavy a koncerty. Dobrá pitná voda. Koupání v rybnících. Povozy 2spř. 2 za ½ dne, 4 zl. za celý den.

Letní sídlo pod Orl. Horami — 440 m.

Jablonné nad Orl.

V půvabné kotlině na stoku Orličky s Tichou Orlicí, v krajině protékané hojnými pstruhovými potoky, leží vlídné české městečko Jablonné n. Orl., obklopené lesy, v menších partiích malebně rozptýlenými a dále ve velkých komplexech souvislými, při samé hranici národnostní.

Z Prahy dráhou severoz. 187 km, 2 vlaky, do Prahy 3 vlaky denně. Nádraží 7 min. od místa. Pošta v městě, tel. na nádr.

Bytů letních ve výstavných domcích lze dosti i levně najíti dle potřeby s nábytkem. Dotazy zodp. městský úřad. Stravování v několika hostincích dobré a levné. Pro domácí strav. všecky potraviny pohotově. Výborná pitná voda; k účelům kuchyňským přivádí velmi dobrou vodu městský vodovod. Obv. lékař MDr. Ant. Mlynář (lékárna) a prakt. lékař MDr. Ant. Spinka v místě. Obyvatelstvo vlídné a ochotné.

Městečko (1018 ob.) obklopené návršími chráněno jest před ostrými větry a vykazuje vzhledem k své nadm. výšce podnebí mírné; vzduch jest čistý, tov. kouřem neznečišťovaný. Koupele říční, velmi zdravé (na Orlici malá plovárna). Lesy jehličnaté (smrkové a jedlové) téměř k městu

Jablonné nad Orlicí, 440 m.

přiléhají. — *Procházky* rovinaté krásnými údolími Orlice a její přítoků, kopcovité hojnými lesy; krásná vyhl. s Hory Bukové a Suchého Vrchu ($1\frac{1}{2}$ hod., 1004 m). *Pěkné výlety*: Potštýn a Litice, Žamberk, do Kladska, Ústí n. Orl., na Orlické Hory atd. Povozy a průvodčí za mírné ceny pohotově. O zábavy pečují místní spolky zpěv. sp. »Orlice«, záb. odb. »Sokol«, div. ochot. Umělý chov ryb v místě a sousedním Jamném. Zajímavý průmysl (výroba kost. paramentů, nit. knoflíků, tovarů kartáčekových a j.).

Lázně klim. a teplice — 615-725 m.

Janské Lázně.

Lázně v samých Krkonoších, s teplými prameny, důležitými při nemocích čivních. Také jako klimatické místo léčebné zaujímají místo vynikající. V těch ohledech nemáme českých míst, jež by je nahradila. Za to při rheumatismech nahradí je úplně Bechyně, Mlázovice, Bělohrad, Bohdaneč a p. Železité prameny nahraňuje Houštka, elektrické a jehličnaté lz. na i vodoléčitelství jdeme rovněž v celé řadě českých míst.

Byty v hotelích i soukromé za 5—20 zl. podle období, polohy, výpravy a t. d. Lz. taxa 4, 6 a 8 zl. za osobu, při rodinách méně. Krásné východiště krkonošských výletů (viz Kafkův ill. průvodce po král. českém: „Krkonoše a Jizerské Hory“, 50 kr.).

Letní sídlo — 360 m.

Jevany.

Útulná vesnička v krásné rybníčné proti záp. a sev. chráněné poloze prostřed černo-kosteleckých lesů listnatých i jehličnatých, »malá Šumava«, jak nazval tu krajinu zvěčnělý Mír. Tyrš.

Z Prahy do Říčan, dráhou za hod. (4krát denně z Prahy a zpět), odtud poštou $1\frac{1}{2}$ hod. za 35 kr. Pošt. a telegr. stan. v Kostelci n. Č. L. (1 hod.); odtud denně posel.

Byty: 10 l. bytů za 6, 8—10 zl. měs. bez potřeb. Dot. zodp. p. Fr. Pačes, starosta. Strava v hostinci téhož levná. Pro dom. stravování potraviny v místě levné. Lékař a lékárna v Č. Kostelci (viz tento). Dobrá pitná voda. Železitá voda ke koupání. Obyč. koupání v potoce a rybníce.

Procházky rovinaté lesem (k Aldašínu, Vyžlovce, Penčicům, Voděradům); výlety na Sázavu, do Kostelce a t. d. (viz Kafkův ill. prův. po král. českém: „*Posázaví*“). Lodky k plavbě na rybníku. Povozy za 2.50 a 5 zl. Průvodčí za 70 kr. — 1 zl. denně.

Letní sídlo — 276 m.

Jičín s okolím.

Hlavní české místo v Podkrkonoší v překrásném údolí, vroubeném pásmem lesnatých vrchů, jež město před sev. větry chrání. Podnebí velmi mírné bez náhlých srážek (posl. krupobití r. 1873.). Podle města teče Cidlina, u samého města velký rybník (23 jitra). Blízko města lesík Čerovka a jehličnatá obora Libosadská; $\frac{3}{4}$ hod. cesty staré jehličnaté a rozlehlé lesy.

Z Prahy přes Poříčany-Nymburk 99 km za $3\frac{1}{2}$ hod. Od nádraží do města $\frac{1}{2}$ km. (Omnibusy a fiakry 20 kr. za osobu.) Ku Praze st. dr. a severoz. dr. 6 vlaků denně, k Vídni 2 vl. Spoj. přes Novou Paku na Žel. Brod, Turnov, Liberec, na Jilemnici, Trutnov, obch. dráhou na Hradec Král. a Bakov. Poštou 2krát denně na Turnov. Pošt. a telegr. úřad v městě.

Byty letní v městě všemi potřebami opatřené v mírné ceně. Dotazy zodp. p. Fr. Vitek, lékárník nebo p. Dr. Jar. Lohař, advokát. Strava v hot. u města Hamburku, u Beránků, u Fišerů (za pokoj s 1 postelí denně 1 zl.), v plzeňské pivnici, »u anděla«, »u koruny«, »u ráje« a j. Obědy od 40 kr. v předpl. levněji. Pro domácí strav. všechny potraviny po ruce v mírné ceně. Výborné pitné vody. Plovárna na rybníce, všim potřebným opatřená; vanové lázně svatováclavské (koupel 30 kr.).

Lékaři MDři: H. Dvořák, Jos. Heiser, Jan Horna, Jan Kejzlar, S. Klein, Fr. Pelikán, Bedř. Presl, Fr. Štěpán, E. Zych. J. Heiser a J. Kejzlar jsou specialisté v zub. lék. Dva lékaři voj. 2 lékárny.

Čilý život společenský, četné zábavy spolkové, koncerty 2 místních kapel v rest. Čerovské, v letní rest. u Picků, na náměstí a j. Lodky k plavbě na rybníce. Výlety menších kroužků a spolkové na denním pořádku. Čilý a velmi se vzímající ruch turistický (zajímavé okolí, Prachovské Skály, Krkonoše). Tržiště a překladiště na rozhraní kraje horského průmyslu a žirného kraje hospodářského. Přes 9000 ob., okr. hejtm. okres. fin. řed. stát, vyš. gymn., učit. ústav, st. vyš. realka, hosp. školy.

Procházky, utěšené promenády a vlnná zátiší nabízí útulný, krásně upravený lesní park Čerovka s rozhlednou; na úpatí jeho úpravná kníž.

restaurace Čerov. Proslulým „*lipovým stromořadím*“, založ. od Albrechta z Valdštýna (4 řady krásných lip na šíři 22 m) od města 2 km k Libosadu s impos. pavilonem a s oborou. Na kopec Zebín, sev. od Čerovky. Do Vokšic, sídla lesní správy velkostatku Šlikovského a na Veliš, 4 km jihozáp. od Jičína. Na Loretu, záp. od Veliše a do Hlásné Lhoty, sev. pod Loretou, rodiště básníka Jos. Jakubce. Na Brada, 3 1/2 km sevz. od Jičína (452 m výšky) s rozsáhlou vyhlídkou na všechny strany. — *Výlety polodenní*: a) Přes Valdice (Kartouzy) do Železnice a lesa Železnického, 6 km SV od Jičína. S vrchu Železného krásný rozhled. b) Do Ostružna a údolí sv. Trojice, 7 km záp. od Jičína. — *Výlety celodenní*: a) na Tábor (682 m), nejvyšší horu z Předkrkonoší, s nejrozsáhlejším rozhledem a do Lomnice, 12 km na sev. od Jičína. b) Na Bradlec, Klepandu a Kumburk, 11 km sev.-

Pohled na Jičín.

vých. od Jičína. c) Do Nové Paky, 13 km sev.-vých. od Jičína. d) Do Ostroměře (dráhou), Mezihoří, Mlázovic, Bělohradu (viz tyto) vých. od Jičína. e) Do Jičíněvsi (dráhou) a Čerovských valů, 12 km již. od Jičína. f) Do Sobotky, na Humprecht, na Košť a na Ptakánky, 17 km sev.-záp. od Jičína (povozem aspoň do Sobotky a zpět). g) Na světoznámé Trosky a do Sedmihorek buď po Turnovské silnici nebo Prachovskými skalami *Výlet několikadenní*: Do skal Prachovských velmi rozsáhlých, sev.-záp. od Jičína, jež svou rozmanitostí a hojnými rozhledy daleko předčí rozhlášené skály Aberspašské a Teplické (Wekelsdorf). — Kromě těchto jest mnoho jiných vycházek delších i kratších (na Krkonoše) v okolí jičínském buď k voj. pomníkům (boj. z r. 1866), buď k místům starými mohylami památným.

Povozy 2spř. 7 zl., na 1/2 dne 4 zl. Průvodčí do Prachovských skal ustanovil turistický odbor. Vydány spisy: *Jičín a jeho okolí* (s ill.) nákl.

Jednoty samosp. úřed. (1897). *Okolí jičínské* od Fr. Lepaře a *Jičín a jeho okolí* péčí Akad. čten. jednoty v Jičíně (podr. popis Prachovských skal).

V okolí jičínském jsou *letní byty*: 1. Ve *Kbelnici*, sev. od Jičína 2 km při silnici Turnovské v hostinci Jana Horáka, s kuchyní velmi dobrou. 2. Na *Prachově*, 3 1/2 km severozáp. od Jičína u lesního správce Rud. Kryše s veškerým zaopatřením. 3. Byty pouhé bez stravování jsou v *Horním Lochově*, 4 km od Jičína nad silnicí Soboteckou k severu, pod Fortnou Prachovských skal. 4. Na *Klepandě*, 11 km severových. od Jičína.

Letní sídlo — 400 m.

Jilemnice.

Při samém úpatí Krkonoš, hlavní, vlastně jediné, turisticky ovládané české východiště krkonošských výletů s cílým odborem turistickým, jenž razí odtud dráhu českému živlu na hřebeny našich hor. Podnebí Jil. a okolí jest mírné, podhorské, příjemně vlhké, poloha proti větrům chráněná; zejména vyniká v té příčině údolí pot. Cedronu od Dol. Štěpánic k Žalému. Okolí bohaté krásnými lesy vesměs na blízkou. Trochu podnikavosti s naší strany mohlo by v českém okolí jilemnickém stvořiti léčebné

Jilemnice.

klimatické místo, jakých dosud v rukou českých nemáme, nucení jsouce odkazovati na Spindelmühl, Janské Lz. a p.

Z Prahy 170 km. Buď přes Turnov, nebo přes V. Osek do stan. Jilemnice, od města 4 km vzdál. (omnibus 20 kr.). Těž možno do stan. Libštátu (omn. 60 kr.). Denně 4—5 vlaků sem i zpět.

Byty letní zřizovati počne letos nové akc. združení v romantickém údolí Štěpánickém na četných velmi vhodných místech. Četné byty jsou v hostincích, zejména hot. »Radnice« se doporučuje, rovněž i v soukromí. Dot. zodpoví ochotně odbor klubu čes. tur. v Jilemnici. Stravování v host. pohodlné a ne drahé; venku domácné, potraviny zejména v Jil. po ruce v cenách přiměřených. Lékaři MDři: Jos. Kovář, Leop. Patz, Jos. Petřík, Jos. Vejnar. Lékárna v místě. Všude hojnost horské čisté vody pramenité

Voda »U nejsv. Trojice« blíže Hor. Štěpánic pokládá se za léčivou i pomýšlí se zřídit tu lázně s letními byty (viz výše združení akc.). Osvěžující koupele říční. Při některých bělidlech v okolí lázně parní.

Velmi vděčné a rozmanité *procházky i výlety* rovinou, kopci, do hor, dle značk. cest (viz též Kafkův ill. prův. po král. českém „*Krkonoše a Jizerské hory*“, 50 kr.). Povozy v host. i u soukr. za ceny obyč. Odbor kl. čes. tur. chystá průvodce po okolí a album Jilemnice a okolí dle fotogr. Zábavy ve velké dvoraně měst. hotelu i v parku pořádají místní spolky, rovněž časté vycházky do okolí s různými zábavami.

Údolí Štěpánické u Jilemnice.

Letní sídlo a lázně — 480 m.

Jince.

Naše Brdy daleko nejsou ještě doceněny pro své půvaby jako letní pobyt. Nad Litavkou v rozkošném údolí Brdském leží Jince, chráněny před větry sev. a záp. Plešivcem (635 m) a Ostrými (520 m). K vých. zvedá se mohutná výšina Písku (658 m s rozhl.), k jihu Slonovec (510 m) a Komořsko (610 m), k záp. Koníček (560 m). Podnebí je tu mírné, spíše vlhké, čistý lesní, ničím nezkažený vzduch. Lesy v bezprostřední blízkosti (10 až 15 min.), většinou jehličnaté, promíchané duby, buky, javory a pod. tvoří tarasovitý val různých výšek. I v místě je dubový háj (»bažantnice«). Dostatek dobré pitné vody i vody železité ve studních řádně, moderně upravených. Ordinační síň a lázně MDr. Jana Mosra ku léčení studenou vodou, parou dle systému dr. Haury, k léčení elektřinou, massáží, lázněmi slatinovými, pískovými a elektrickými. Léčení terrainem dle prof. Oertla. Dobrých výsledků docílují se zdejší léčbou při nemocech soustavy nervové, chro-

nických chorobách rheumatických a dně, při počátečních chorobách plic a vadách srdce, chudokrevnosti, bledniče, chronických exsudatech a vše obecné slabosti po těžkých chorobách. (Viz str. 8. a 9.)

Z Prahy do stan. Jinec-Čenkov (st. dr. Rakovnicko-Protivínské) prům. za 2 hod. (jízda trvá $1\frac{3}{4}$); denně každým směrem 4 vlaky. K jihu přes Příbram a Písek na Budějovice a Vídeň. Stan. vzdál. 10 min. V saisoně (od 1./5.—30./10.) povozy místního lékaře a z host. p. Dom. Ešky na nádr.

Byty v soukromí i v host. s nábytkem i bez nábytku za 12—25 zl. měs. Všecky dotazy zodp. a byty s uvarováním všech nepříjemností ochotně obstará MDr. J. Moser, jenž také všecky dotazy ve příčině léčení vyřizuje. Strava v host. starosty p. Dom. Ešky dle úmluvy nebo dle nařízení lékařského přímo v host. neb v lázních. Obědy od 60 kr. až 1 zl., večere od 25—50 kr., snídaně od 10—20 kr.

Lékař obvodní a tovární, maj. lázní a vlastní lékárny MDr. J. Moser. Ordin. od 7—12 hod. dop. a od 2—6 odpo. Lázně těší se, ač nedávno zařízení, znamenité již pověsti, vykazující již v počátku téměř 100 hostů. Léčba dle taxy domácího řádu, ceny jednotlivých výkonů nízké a přiměřené. Nejen krajina krásná a zdravá, nýbrž i zřízení obce, která si kanalisace, assanace i úpravy zevní vzorně hledí, zpříjemňují zdejší pobyt.

Procházky a výlety po rovině půvabným údolím k Čenkovu a Hluboši neb k Lochovicům, i s mírným stoupáním na okolní kopce Plešivec, Píska, Koniček, Ostrý, jež krásnou vyhl. poskytují. Zajímavé výl. poskytují zříc. Valdeka, Komárovské želez., Hořovice, Příbram se sv. Horou, Hostomice, Vosov, Hluboš, Žebrák a Točnick a j.; hlubokými lesy daleko proniknouti lze po brdském hřebetě a jeho svazích. Průvodci za mírný poplatek k delším výletům ochotně obstará p. Dom. Eška nebo p. MDr. J. Moser; povozy pohotově po 2—3 zl. na $\frac{1}{2}$, 4—5 zl. na celý den. Občasně hud. zábavy, společ. hry, kuželník, každou neděli hromadné výlety.

Lázně termální a alkalicko-salinické — 374 m.

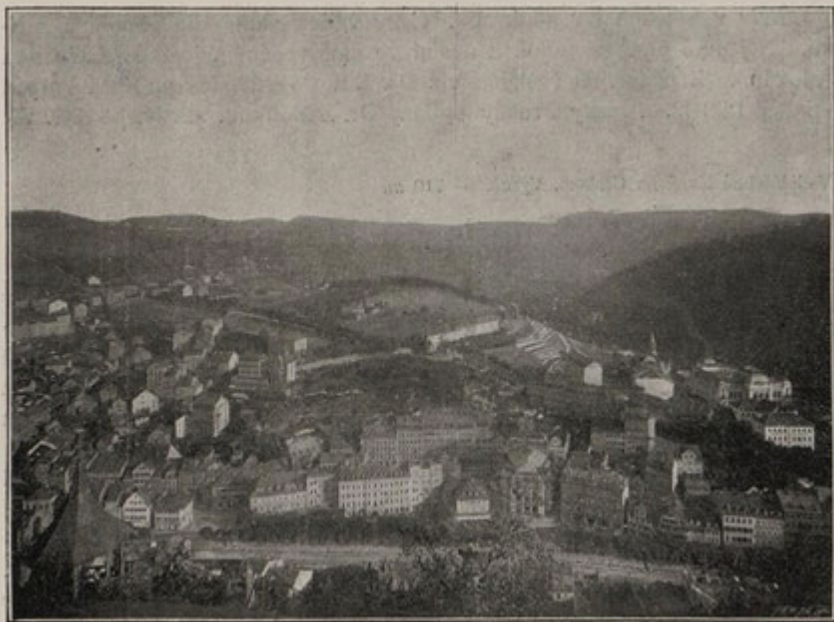
Karlovy Vary.

Světové lázně Karlovarské jsou z těch, jichž v almanachu našem pomínouti nelze již také z toho důvodu, že příliv českých a slovanských hostů sem rok od roku roste. Se stránky léčebné jsou to lázně nepostradatelné při některých chorobách zažívací, jater, úplavici cukrové a pod. (viz str. 8. a 9.). Než mnoho bývá také těch, kteří vyhledávají jich bez porady lékařské nejčastěji k vlastní škodě, nebo těch, kteří hledají zde odpomoc proti chorobám, jimž lépe slouží klidnější slatinné lázně české jako Bechyň, Bělohrad, Mlázovice, Třeboň a j., nebo konečně těch, kteří hledají zde odpočinek nebo zábavu s léčbou klimatickou, v kteréž příčině rovněž lépe by jim posloužila méně rušivá místa v klínu čistě českých krajů, jakých v tomto almanachu najdeme dostatek.

Karlovy Vary prosluly výhradně svými teplými vřídly, jichž teplota od 27°—58° R (34°—72.5° C) stoupá. Co do lučebného obsahu jsou vřídla

ta předním a vynikajícím zástupcem alkalicky-salinických pramenů, které kromě kyseliny uhličitě a uhličitů alkalií vyznamenávají se též převahou síranu sodnatého. Podřízeny jsou tu, jak výše naznačeno, lázně slatinné, železité, parní, léčení stud. vodou, švédským tělocvikem, elektr. lázněmi, uhličitými vodami plynovými a p. Prům. roč. teplota 7.39°C , letní 14°C .

Z Prahy rychl. za $4\frac{1}{2}$ hod., z Vídně za 11, z Drážďan za 5, z Vratislavi za $14\frac{3}{4}$, z Berlína za $9\frac{1}{4}$ hod. Z nádraží do lz. 20 min., povozem 10 min. Omnibus 40 kr., drožka 1.10 zl., fiakr 1.80 zl. Láz. saisona úředně od 1. května do 1. října; může se však i jindy pramenů používat, což také po celý rok se děje. Každý cizinec, jenž zdrží se déle 8mi dnů, nechť

Karlovy Vary. Dle fotogr. c. k. dvorního fotogr. J. Eckerta.

již léčby užívá či ne, platí lz. taxu: I. tř. 10 zl., II. tř. 6 zl., III. tř. 4 zl., IV. tř. 1 zl. Kromě toho taxu hudební, jež dle třídy taxy láz. a počtu osob se vyměřuje. Za děti, jež nedospěly 14 let a za služebnictvo platí se taxa IV. tř. Za tuto taxu má host právo užívat, jak dlouho mu libo, všech pramenů, navštěvovat všechny sady a odpol. i več. koncerty městem pořádané. Jsou to: 1. *raní koncerty* od 6—8 v kolonádách Vřídla a Mlýnského pr. (Sprudel a Mühlbrunn); 2. *odpolední konc.* třikrát týdně od 4—6 (v neděli v měst., v úterý a ve čtvrtek v Puppových sadech); 3. *večerní konc.* třikrát týdně od $7\frac{1}{2}$ —9 hod., v pondělí a v pátek v měst. sadě, ve středu v Puppových sadech. (V zimě 2—3 konc. týdně v láz. domě.) Kromě toho četné konc. jiné se vstup. (50 kr. za os.) i bez něho.

České hosty především jest upozorniti na „*Slovanskou Besedu*“, jediné středisko Čechů Karlovarských a odkázati na její *komitét informační* (Adresa: Slovanská Beseda, Karlovy Vary. Doporučuje se rekomandovati a přilož. pošt. známku na odpověď). Slovanská Beseda (v domě »Slavia«, Panoramastrasse, naproti host. »Elisium«) v místnostech rozšířených a nově zařízených, má čítárnu s bohatým výběrem českých časopisů, knihovnu (747 svazků), z níž i láz. hostům knihy ochotně se půjčují, restauraci, kulečník. Schůze pravidelné ve čtvrtek a v neděli večer. Čítárna otevř. denně dopol. i odpol. Odporučujeme Besedu nejen morálně, nýbrž i hmotné podpoře krajanů. Z českých lékařů ordinují zde MDři E. Engel, Janotka, Kaufmann, Padovec a Zatloukal.

Byty v hotelích i v soukromí. Ceny velice různé dle období a zařízením. Nájemné platí se týdně a nesmí ve smluveném nájemném čase býti zvyšováno. Z průvodců českých viz Dr. Rutte »Průvodce po Karl. Varech a okolí« 1·20 zl. a česky i rusky vydaný Dr. Zatloukala »Prův. po Kar. V.«

Vodoléčebné lázně na Českom. Vysoč. — 710 m.

Sv. Kateřina u Počátek.

V celém království našem jsou jen čtyři lázeňská místa v nadmořské výšce přes 700 m. Z těch jediná Sv. Kateřina u Počátek je v rukou českých majíc kromě toho proti dvěma z ostatních (Kynžvartu a Sangerbergu) výhodu příjemnějšího, subalpinského podnebí, v kterémž ohledu srovnává se značněji se čtvrtými láznemi Janskými v Krkonoších, které ovšem jsou přirozenými teplicemi.

Ve výši 710 m obklopena vysokými jehličnatými lesy a vysokými kopci chráněna jest Sv. Kateřina přede všemi větry a nadána vynikajícími prameny, jež i v nejparnější létě udržují teplotu 6° R.

Z Prahy do stan. Počátky-Žirovnice nebo Lz. Sv. Kateřiny (spoj. dr. Veselí-Jihlava) za 6½ h. přes Veselí, za 7½ h. přes Něm. Brod. Ku Praze i k Brnu a Vídni po 2 vl. denně. Od stan. omnibusy nebo povozy lázeňské. Pošt. a telegr. stan. v městě.

Byty v láz. hotelu (80 pok.) s velkou restaurací, čítárnou a hudebním sálem a klavírem k dispozici. Pokoj od 4 zl. týdně výše. Strava v restauraci za ceny občanské. Nová výletní restaurace, velkým nákladem zbudovaná s prostranným sálem, kde koncerty a div. představení se provozují. Láz. mlékárna s přístroji pro úpravu stále čerstvých sýrů a másla.

Lázně železité (prameny Sv. Kateřiny, Sv. Markyty a Sv. Vojtěcha), říční, parní, vanové, všechny způsoby léčení vodou dle metody Kneippovy pod dozorem vrchního lékaře Dra Leop. Winternitze z Vídne, jemuž se dopisem ze dne 4. dubna 1895 od ř. faráře Šeb. Kneippa z Wörichshofenu nejlepšího vysvědčení a doporučení dostalo. Prameny pro pohodlí obecnstva vhodně upraveny. Láz. budova s elegantně upravenými koupelnami, se všemi moderními a osvědčenými přístroji léčebnými dle meth. Kneippovy,

s ruskými parními i vanovými lázněmi. Pro nepříznivé počasí kolonáda, 80 m dlouhá. — Láz. taxa 8 zl. týdně, za to používání vší lékařské rady, ošetřování a veškerých koupelí. Prospekty zašle správa lázenská na požádání.

Indikace: rheumatismus, nemoce nervové, chronické kožní nemoce, následky nepravidelného oběhu a vad krve, chron. katarrh průdušek a počátky tuberkulosy, nemoce ženské, nemoce ústrojů zažívacích, chronické choroby ledvin a ústrojí močového, dýchavičnost, chron. hlenovitost nohou, rány a výměšky kloubové, chron. otravy olovem, tučnatost těla atd.

V rozkošné romantické krajině většinou lesem krásné procházky po úpravných cestách. Pěkné *výlety* do půvabného okolí; (dráhou) do Jindř. Hradce i Jihlavy, do průmyslné Žirovnice k rozvodí Černého a Sev. moře (rybník Bor) a p. Divadlo, koncerty vojenské, pěvecké a hudební akademie. Povozy u spr. lázní za 5 zl. denně, jezdecké koně, průvodčí za mírný poplatek.

Letní sídlo v Pošumaví — 342 m.

Nová Kdyně.

Nová Kdyně.

Z Pošumavských míst Nová Kdyně tvoří horský, lesnatý kout zalíbení hodný. Položena na mírném návrší obklopena jest dokola vrchy, jež vesměs smrkovými lesy jsou kryty a místo proti větrům chrání. Mírné, vlhké podhorské podnebí činí ji způsobitou za lázeňské místo terrainní.

Z Prahy přes Domažlice (nebo Klatovy) na stan. Nov. Kdyně na českomor. příčné dráze za 6 $\frac{1}{2}$ hod. Stan. od města 1 km. Do města možno poštou, jež denně ke 4 vl. jezdí. Od Klatov denně 3 od Domažlic rovněž 3 vlaky denně. Pošta a telegr. v místě.

Byty letní levné v soukromí všemi potřebami opatřené. Dotazy zodp. městský úřad. V host. Jos. Rojta u Šumavy, M. Tanera u Modré hvězdy, pokoj s jedním ložem 50—70 kr. denně. Strava za osobu denně 1 zl. Pro domácí stravování potraviny v místě.

Lékaři MDr. Jos. Weisl a MDr. Ludvík Lažanský a lékárna v místě.

Procházky lesem rovinou i stoupavé po cestách většinou pěkně upravených; nejbližší les, $\frac{1}{4}$ hod. Krásné výlety na blízký Rýžmberk, Herštejn, Husitské šance, Kojetice, k sv. Václavu na Brůdku, k sv. Anně (Tanaberk) krajinou velmi rozkošnou. Snadno přes Janovice a Nýrsko do Král. Hvozdů u Eisensteinu, nebo přes Osek do Nýrska (Viz Kafkův ill. prův. po král. čes. „Šumava a Pošumaví“, 60 kr.) Povozy 2spř. (3 a 5 zl.) i 1spř. (2 a 3 zl.) pohotově. V městě občas koncerty, taneční zábavy a divadlo. V místě zajímavý průmysl, jenž nicméně okolí kouřem neobtěžuje. Proslulá je Tšídova továrna na strojní vyšívání, vyrábí se tu mlýnská plátenka, hedvábné pavučince a vlněné žinky a tkaniny, sirky a j. Značný je zdejší obchod v koních.

Letní sídlo v Pošumaví 398 m,

Klatovy.

Klatovy. Partie z městských sadů.

Z nejkrásnějších českých měst našeho Pošumaví zasluhují býti uvedeny Klatovy jako místo, nadané vším pohodlím pobytu i spojení, i lákavostí překrásné krajiny a zdravé polohy. Jsou proto také hojně vyhledávány pensisty k trvalému pobytu i letními hosty.

Z Prahy přes Plzeň za 5 hod. (rychl. za 4 hod.). Z Vídně za 8 hod. na stan. nebo zastávku Klatovy. Ze stanice $\frac{1}{4}$ hod. vzdál. vedou pohodlné cesty, omnibusy 20 kr. za osobu, povoz 60 kr. až 1 zl. Křižovatka trať Plzeň-Eisenstein a Budějovice-Cheb, přes Janovice spojení na Sušici-Hora-

žďovice a N. Kdyň, Domažlice, Brod n. L. Tudiž nejkrásnější příležitost k výletům na Šumavu (do Eisensteinu za 2 hod.). Denně 16 vlaků různ. směry. Rychlé spoj. pošt. Stan. pošt. a telegr. v místě. Telefon městský i meziměstský.

Byty letní dle potřeby s úplným zařízením; ceny dle ujednání levné. Dot. zodp. městský úřad a odbor klubu čes. turistů. Strava v hotelích »u růže« a »na střelnici« (pokoj od 60 kr. výše) i v jiných host. a rest., též zahradních levná (snídaně 10—12 kr., oběd od 25 kr., večeře 25 až 40 kr.). Komfortní kavárna. Potraviny pro dom. stravování v bohatém výběru na denním trhu (horské mléko i máslo, dobré ovoce). V místě je 10 lékařů (i specialisté, operatér žák Billrothův, dětský lékař, gynaekolog), ochranný sbor, všeob. zem. nemocnice, velká lékárna.

Poloha proti záp. a sev. větrům chráněná lesnatými horami; 15 až 30 min. od místa krásně vzrostlé lesy jehličnaté, většinou majetek města: přístup volný. —

Zdravé pitné vody dostatek. Koupele

řiční v Úhlavě

volné. Parní a va-

nové při továrně

Schiffauerově a v

lázni »Klatovce«

za 20—30 kr. —

Rozsáhlé městské

sady po vzoru

angl. založ. s roz-

lehlými lesnatými

partiemi, zelenými

pažity, s tekoucí

vodou i s rybní-

kem a ostrůvkem

patří mezi nejkrá-

snější v Čechách.

Na Hůrce (15 m.)

procházky lesem

a rozhledna s pře-

krásnou vyhlíd-

kou. — Hojně pě-

kných výletů $\frac{1}{2}$ až

1 denních: *Vejho-*

řice, rom. skála v

Luhském lese, *Lo-*

rela s pout. kost.

a lesní rest., měst-

ský les *Bor* s ob

Klatovy. Černá věž, radnice a kostel.

sáhlou vyhl. na Šumavu, lesík *Husín* s předhist. pohřebištěm; hrad *Klenové*, hrad *Švihov*, hrádek *Komošín*, zámky *Bezděkov* (viz tento) a *Týnec* s parky; hrady *Velhartice* (viz tyto), *Rábí*, *Rýžmberk*, *Pušperk*, *Chuděnický* letohrádek Lázeň s rozhl., *Doubrava*, přes Nýrsko na Bajrek, Jezerní Horu, na Špičák (viz tento), k jezerům šum. a do Eisensteinu atd. (Viz *Kafkův* ill. průvodce po král. Českém „*Šumava a Pošumaví*“ 60 kr.). — Povozy 1spř. (2 a 4 zl.) i 2spř. (3—5 zl.) pohotově. Lodky na rybníku v sadech i na Úhlavě. V neděli a ve svátek prav. koncerty. Jízdní dráha a pohodlný terrain pro velocipedisty. Hřiště (lawn tennis), jízdecké koně; občas taneční zábavy, přednášky, divadla a pod.

Město samo (13.000 ob.) má četné krásné a památné stavby (radnice s černou věží, chrámy, býv. lože svob. zednářů, Otinská chalupa, Okrouhlice), museum, proslulé květinářské zahrady s klatovskými karafiáty atd.

Letní sídlo pod Čerchovem — 493 m.

Kleneč.

Na svahu Českého Lesa naše rázovité Chodsko statně brání českosť kraje. Sem hojně by mělo přicházeti letních hostů. Jsou zde zcela útulná městečka i vsíky. Z nich Kleneč až pod samý Čerchov posunutý spočívá v klínu lesů 5—10 min. vzdálených, chráněn proti záp. větrům pohraničným pohořím a nadán čistým, zdravým vzduchem šumavským a mírným, vlhkým podnebím. Čistá zdravá horská voda pitná a osvěžující koupele v kryté lázni (popl. 10 kr.) mohou jen pobyt zpříjemniti.

Letní byty četné a levné v soukr. i v hostincích. Dot. zodp. ochotně místní odbor Nár. Jed. Poš. Strava ve 2 host. dobrá a levná (snídaně od 10 kr, oběd od 35 kr., večeře od 15 kr.). Pro domácí stravování potraviny v místě. Jest zde též obv. lékař s vlastní lékárnou.

Procházky rovinaté i stoupavé do půvabného okolí. Cesty značkov. odb. klubu Č. T. v Domažlicích. Hojně výletů do Českého Lesa: Čerchov (2 hod.), Čes. Studánka (2½ h.), Sádek (1 hod.), Haltrav (1 h.), Tyrolská skála (2 h.), Starý Herštejn (zříc. 2½ h.), Hrádek s pomníkem Kozinovým (¾ h.), Trhanov (½ h.), Pec (1 hod.), Čes. Kubice a pens. Krásnohorská (viz tento, ½ hod.), Brod n. L. (3 hod.), Výhledy (½ hod.), Haselbach (sklárna 2 h.), Lesní Mnichov v Bavořích (3 h.), Starý Postřekov (½ h.), Pivoň (2 hod.), Dobrá Voda v Hoře (¾ hod.) atd. — Povozy pohotově 1spř. (2 a 3 zl.), 2spř. (3 a 5 zl.).

Letní sídlo v Brdech — 420 m.

Komárov u Hořovic.

Půvabně položené místo mezi samými lesy na úpatí brdském v rovině při Červeném Potoce. Poloha chráněná, podnebí mírné, ne přes míru vlhké. Překrásné lesy jehličnaté kol do kola sotva 3 min. vzdáleny.

Z Prahy do Hořovic rychl. za hodinu; odtud do Komárova pěšky za 1 hod. Poštou osmkrát denně sem i zpět 30 kr. (Ostatní želez. spoj. viz u Hořovic.) Pošta. a telegr. úřad v místě.

Byty letní: jeden o 2 pok. a kuchyni, druhý o pokoji s kuchyní, velmi krásné, s pěkn. vyhl. s nábytkem nebo bez něho. Jiné byty v okolí. Strava buď v host. dobře zařízených (smíchovské pivo, oběd 30—40 kr.) nebo domácně; jsou zde 3 řezníci, zelenáři, hokynáři a t. d., takže vše se dostane. Hutní lékař MDr. E. Havel má svou lékárnu. Dot. zodp. p. G. Pilz, majitel domu. Pitná voda dobrá. Lázně a koupele viz Hořovice.

Procházky a výlety rovinaté i stoupavé lesem (žříc. Valdek, viz Hořovice). Občas koncerty horn. kapely kníž. Hanavského. Povozy za 5 zl. na den.

Letní sídlo v Posázaví — 400 m.

Kostelec nad Černými Lesy.

Náměstí Smiřického v Kostelci nad Černými Lesy.

V blízkém okolí Prahy jsou Černokostecké lesy nejproslulejším komplexem lesním. Kostelec, k němuž přiléhají, je svou chráněnou polohou i mírným, suchým a příjemným podnebím způsobily státi se tu střediskem velké a pravidelné villegiatury.

Z Prahy do Č. Brodu (za 1 hod.) a odtud povozem (za 2 zl.) nebo poštou (30 kr.) vždy pohotovou za 1 hod. do K. s polovíce lesním údolím »Oborou« (pěšky 2 hod.) nebo do Říčan za 1/2 hod. a poštou za 1 1/2 hod. (55 kr.); pěšky 3 hod. Do Č. Brodu jede pošta 4krát, do Říčan 3krát denně. Pošta a telegr. stan. v místě. Telefon bude zařízen.

Bytů letních dostatek. Snadno se ubytuje až 120 důstojníků; po odchodu těchto v 2. půli července jsou tyto byty po 1—2 pok. se všemi potřebami levně k dispozici; jeden za 3—4, dva za 5—7 zl. týdně. I z jara, kdy dlí zde voj. pos., lze dosti bytů nalézt. Dot. och. zodpoví měst. úřad.

Strava v hostincích (ve 4 lze se i ubytovati) dobrá za ceny obvyklé (oběd 40—60 kr.). Potravin pro domácí stravování v místě dostatek. Lékaři MDr. Lad. Konečný, MDr. M. Mautner. Lékárna veřejná. Koupele v potoce, kde plovárna je zřízena. Výt. pitná voda. Město má dobrou kanalisaci.

V městě sady a stromořadí; *procházky* lesem (10 min. vzd.) volné a pohodlné; lesy vůbec krásné, jehličnaté i listnaté. Pěkné výlety do Jevan (1 hod., viz tyto), Aldašina, k lipanskému pomníku (2 hod.) a j. (Viz Kafkův ill. prův. po král. českém: „*Posázaví*“). Od 15./5.—15./7. 3krát týdně voj. koncerty na náměstí. V hot. u Zel. domu skvostně zařízené hřiště (lawn tennis). Povozy pohotově 2spř. za 4 zl. na $\frac{1}{2}$ dne.

Kostelec n. Č. Lesy: Celkový pohled.

Slatinné a ocelité lázně — 500 m.

Konstantinovy Lázně.

Lázně tyto, vzdálené $\frac{1}{2}$ hod. od Bezdržic (stan. žel. Stříbro) jsou německé. Našinci najdou dostatečnou náhradu za jejich slatinné koupele v Bechyni, Mlázovicích, Bělohradě, Bohdanči, Letínách a pod.

Železité lázně — 284 m.

Kotvice (Kottowic).

Malé německé železité lázně $\frac{1}{4}$ hod. od Boru na čes.-sev. dráze, za které dostatečnou náhradu poskytují všechny lázně české toho druhu (Cehovice, Celkovice, Ostrov, Mšeno, Běloves, Toušeň atd.).

Letní sídlo pod Čerchovem — 560 m.

Pensionat Krásnohorská u Čes. Kubice.

Nejzápadnější českou vesnicí směrem k hranicím bavorským jest Česká Kubice na úpatí Čerchova při hlavní zemské silnici přes Domažlice k Brodu n. L. vedoucí; $\frac{1}{2}$ hod. dále leží něm. již Folmava a $\frac{1}{4}$ hod. za ní hranice česko-bavorská. Č. Kubice roztroušená při lese na mírném návrší má velmi příznivou polohu: podnebí mnohem mírnější nežli Eisenstein, takže již v květnu zde dlíti lze; květen a červen, není-li rok deštivý, jsou zde již nejkrásnější měsíce v roce. Také deště nejsou tak husté a trvalé jako v dolní Šumavě.

Pensionat Krásnohorská: Celkový pohled.

Tužřízen ve velmi výhodném místě krásný pensionat „*Krásnohorská*“, chráněný od záp. mohutnými lesnatými svahy Čerchova s vyhlídkou na velebnou panorámu šumavskou k JV, kde za blízkým Spáleným Vrchem (667 m) a Jevincem (736 m) vystupuje tarasovitě pásmo šumavských hor: Můstek (1234 m), Pancíř (1152 m), Jezerní Hora (1283), Javor Velký (1487 m) a Malý (1391 m) a táhlý hřbet Oseku (987 m). Na západě vlní se nepřehledné moře lesů po bocích Čerchova. Z daleka od Nýrska, s Jez. Hory, Javoru, Oseku viditelný pensionat celé krajině vévodí (nazván odtud Němci posměšně »Čechenburk«). Kromě této polohy bezprostřední blízkost hlubokých, jehličnatých lesů, svěží čistý vzduch, ozonem bohatý, výborná pitná voda a znamenité zaopatření zjednaly pensionatu v krátkce skvělou pověst.

Z Prahy přes Plzeň do stan. Čes. Kubice $5\frac{3}{4}$ hod., rychl. $3\frac{1}{2}$ hod. Ze stan. 8 min. pěšky. Povozeň vždy pohotovým 30 kr., za větší zavazadla 20 kr. Denně staví tu 3 vlaky od Prahy. Přes Domažlice spoj. na Klatovy, Eisenstein, Budějovice. Pošta a telegr. v nádraží.

Pensionat vyst. r. 1896. a nazván k počtě české spisovatelky, jejíž báseň »Chodská« do mramorových desk vtesána zdobí jídelnu. Jídelny i 43 pokoje opatřeny vesměs staročeským nábytkem a vypraveny s největší úhledností a čistotou. Byty dle ujednání, levněji v květnu a červnu. Stravou co nejlevnější hledí se vyhověti i největším požadavkům velkoměstských hostů. Cenníky všude jsou vyloženy. Stálí hosté požívají znač-

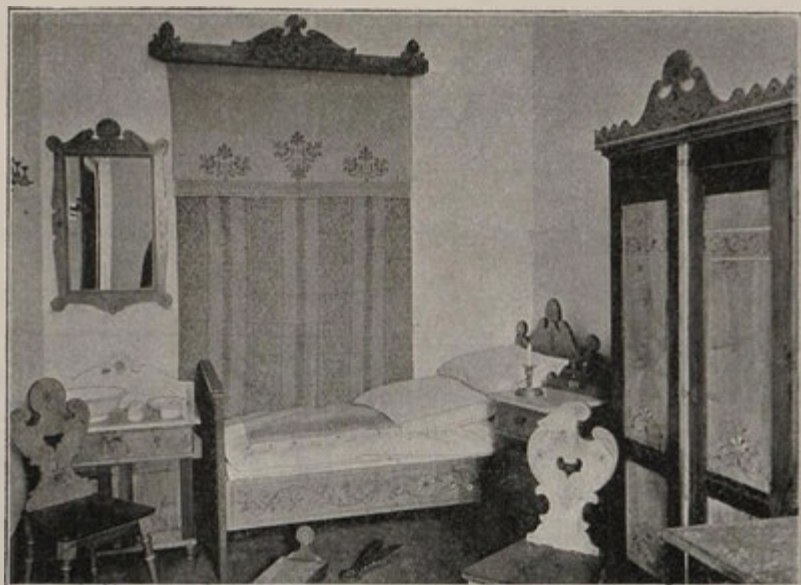

Pensionat Krásnohorská: Jídelna.

ných výhod. Amer. lednice zaručují dokonalou jakost plz. ležáku ($\frac{1}{2}$ litru za 10 kr.); též velký výběr domácích i cizozemských vín. Česká Studánka daleko široko známa jest znamenitou vodou pitnou.

V pensionatu jest koupelna pro lázeň vanovou neb jehličnatou. Po-toční lázně se zřídí. Obv. lékař docházející do pensionatu nejnutnější léky přináší s sebou; jinak veřejná lékárna v Domažlicích.

Nevyčerpatelný zdroj *procházek a výletů* okolními lesy uspokojí tu i každého samotáře v nejživějším ruchu saisony. S vyznačováním a jmenováním cest již započato a v brzku vydán bude též průvodce. Ostatně viz ve příčině výletů též Domažlice a Kleneč. Každou neděli z Plzně zvláštní vlak zábavní, jehož používají hojně jednotlivci i spolky. Občasné zábavy

Pensionat Krásnohorská: Zařízení ložnice.

a koncerty. Rozsáhlé hřiště pro hry malých i velkých. Povozy pohotově, cena dle ujednání. Všechny dotazy ochotně zodpoví majitelka pí. Klotylda Vuršová, choť účetního spořitelny města Plzně.

Pensionát Krásnohorská.

ČESKÝ KRUMLOV

Letní sídlo na horní Vltavě.

509 m.

Od Zlaté Koruny k jihu jest Vltava jediným řetězem nádherných krás přírody. Největším a nejznamenitějším místem jest tu na úpatí Blanského lesa položený *Čes. Krumlov*, ve příčině krásy a romantičnosti pobytu jistě perla horní Vltavy. Převahou jest sice město německé, avšak s tak značnou, dobře organisovanou a samostatně vystupující českou menšinou, že našinec, letní pobyt tu vyhledávající i turista tu se zastavující, najde v české společnosti, v českém hotelu tak vlivného a všestranně uspokojivého

přijetí, že ani nevzpomene, že by se nalézal v městě německém. Také značná část okolí Krumlovského jest úplně česká, tak zejména celé úpatí Blanského lesa směrem k Budějovicům. Jest známo, jaký zápas vede se o Budějovice se strany české, zápas málem již vítězný; tomu dlužno se všech stran přidávati posily; živel český tam i v dalekém okolí až za bašty Krumlovské třeba v čilém ruchu povzbuzovati. Proto nebude našince, jenž by tu kdy přednost dal podnikům nečeským a jistě dost bude těch, kteří rádi vyhledají si v krásných těch končinách místo pro dočasný neb trvalý svůj pobyt.

Kromě krásné své polohy vyniká Čes. Krumlov i tím, že chráněn jest mohutnými hradbami hor a lesů proti větrům severním a západním, obdařen

Český Krumlov.

jest podnebím značně vlídnějším a sušším nežli blízká Šumava a obklopen rozs. komplexy jehličnatých lesů, jež vzduch stále napájejí ozonem a svěžestí.

Z Prahy za 7 hod., z Vídně za 8 h. po st. dráze do stan. Velešína; z Prahy též přes Budějovice na stan. Čes. Krumlov tratě Budějovicko-Zelnavské, od města jen $\frac{1}{4}$ hod. vzdál. Z Velešína pošt. vůz za $\frac{5}{4}$ hod. 50 kr. za osobu, ze stan. Čes. Krumlov omnibus hotelu u Růže 20 kr. za os. Ze stanice Čes. Krumlova k Budějovicům 4, zpět rovněž 4 vlaky, z Velešína k Bud. 5 (ku Praze z nich 3), zpět 4 vlaky denně.

Byty letní u Čechů nábytkem opatřené i bez něho za mírné ceny. Adresy sdělí ochotně místní odb. Nár. Jedn. Poš. nebo správce české zá-

ložny p. Vavřín A. Pecenka. Stravovati lze se nejlépe v českém hotelu (majetku záložny) u Růže (oběd v předpl. od 40 kr.). Hotel u Růže, vůbec středisko české společnosti a všech místních českých spolků, kromě své krásné polohy vyniká také svým komfortním zařízením; 20 pokojů vším pohodlím opatřených, krásná veranda s vyhl. na Vltavu, výborná kuchyně atd.

V Čes. Krumlově jsou 2 čeští lékaři, 2 veřejné lékárny; lázně říční (5 kr.), vanové (25—40 kr.), parní (25—40 kr.) a slatinné (zl. 1·50).

Krásné okolí, především údolí Vltavy, jež četnými zákruty mezi skalami a lesnatými stráněmi cestu si klesí, za druhé pak bohatě členitý Blanský Les se svým nejv. vrcholem Kletěm (1084 m, rozhledna) poskytuje příležitost k četným půvabným a osvěžujícím procházkám i malým výletům. Krumlov sám ve své historické zachovalosti, se svým švarcenberským zámkem, starožitnými budovami atd. jest lákavým cílem četných turistů. — *Výlety* do Zlaté Koruny, Červeného Dvora, na Rožmberk, Vyšší Brod a Čertovu Stěnu, na Menštejn, po případě i na Hlubokou u Budějovic náleží vůbec ke zvláštním požitkům zdejšího pobytu. (Viz Kafkův ill. průvodce po král. Českém „*Šumava a Pošumaví*“, 60 kr.)

Také o zábavy pro toho, kdo jich vyhledává, jest tu dostatečně postaráno. Čítárna, koncerty české i taneční zábavy, kulečník, kuželník, loďky na Vltavě (v plovárně) atd. Povozy (2spř. 3—6 zl.), jezdecké koně i průvodčí. V místě krajané sami poskytnou průvod z ochoty zdarma.

Léčebné místo — 330 m.

Krondorf.

Místo něm. s pramenem kyselky, $\frac{1}{4}$ hod. od stan. Hauenštejn-Varta na Bušt. dr., které jako láz. a výl. místo nijak nevyniká. Kyselku, pokud se odporučuje, lze také všude jinde s úspěchem píti.

Letní sídlo — 760 m.

Kumžák.

Městečko na Českom. Vysočině (stan. Kumžák-Lomy) u Jindř. Hradce s blízkými lesy ($\frac{1}{4}$ hod.), chráněné proti záp. větrům i jižním, proto v létě příjemné. Několik bytů, jichž adresu sdělí ochotně p. B. Kropáček, učitel. Město jest úplně české mezi osadami dílem německými, dílem smíšenými. Zasluhuje proto tento bod povšimnutí. Pěkné výlety po Českom. Vysočině.

Železitá lázně — 723 m.

Kynžvart.

Železitá lázně v sousedství lázní Marianských, ovšem německé. Úplně je nahrazují všechny lázně české toho druhu jako Cerhovice, Celkovice, Ostrov, Mšeno, Běloves, Toušeň, jež je většinou také mírnějším podnebím předstihují. V Kynžvartě, vystaveném větrům západ. i sev., je i v létě dosti drsno.

Letní sídlo — 240 m.

Křivoklát.

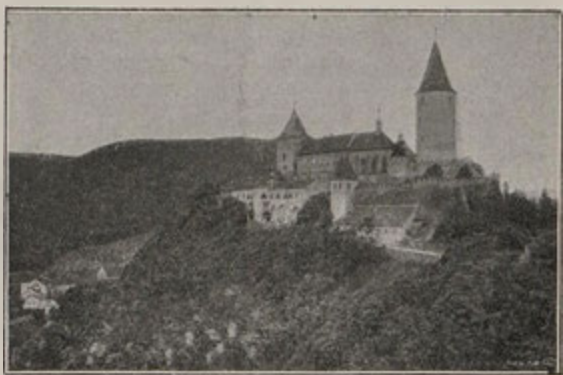
Na ostrohu, vroubeném malebnou dolinou potoka Rakovnického, vévodí rozsáhlé lesnaté krajině královský druhdy, nyní fürstenberský hrad Křivoklát, jehož Podhradí i novější osídlení na návrší nad hradem vlídnými a čistými svými domky zve lákavě k pobytu.

Zejména podhradí před větry kryté a v zeleni listnatých i jehličnatých lesů tonoucí, v té příčině vyniká. Část náhorní — Amalín, jest větrům více vysazena, za to jest výhřevnější a sušší.

Z Prahy přes Beroun za 2 hod., přes Lužnou-Lišany a Rakovník za 2 $\frac{1}{2}$ hod. Přes Beroun do Prahy 3, přes Rakovník rovněž 3 vl. denně. Stan. nad Podhradím. Pošta a telegr. v místě.

Bytí hojně; pokoj s příslušenstvím 20 až 25 zl. měs. Strava v hostincích »u Sýkorů« a J. Černého (stanice Kl.

Č. Tur. a stan. velocipedistů) dobrá a levná (viz inserty). Lekař a lékárna v místě. Říční koupele na blízké Berounce. Hojně procházky a výlety.

Křivoklát.

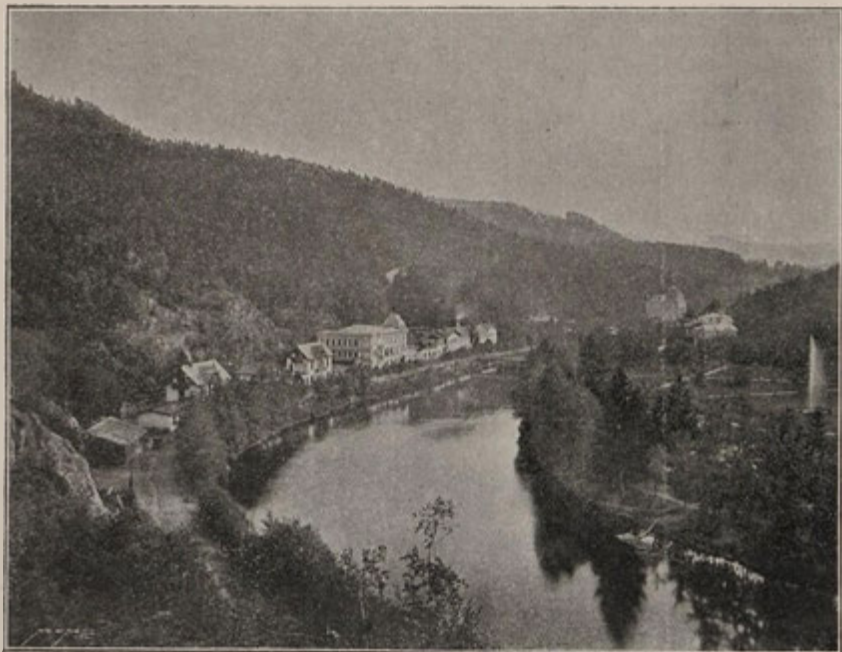
Léčebné místo — 340 m.

Kysibl.

Léčebné místo německé, nicméně polohou i kyselkou svou důležité. Leží nad Ohří, 1 $\frac{1}{2}$ hod. cesty od Karl. Varů, v poloze na všechny strany, zejména proti severu chráněné, prosto větru i prachu.

Z Prahy za 3 $\frac{1}{2}$ hod. (Bušt. dr. do stan. Velichov-Vojkovice odtud odbočkou.) Lz. saisona od 1. května do 30. září. Alkalická kyselka k pití a lázně s vodoléčebným ústavem a inhalačním pavillonem, pneumatická léčba, masáže a elektřina. Letní léčebné místo pro nemocné z Rivieri, a k doléčení po Karlových Varech, Mar. Lázních a Teplicích. — Vodu lze s úspěchem pít i jinde.

Byty v lz. domech i v soukromí po 5—20 zl. týdně. Láz. taxa 2 zl. za osobu pro celou saisonu. Skvostné okolí; 2 dobré a poměrně levné restaurace.

Kysibl. Dle fotografie c. k. dvor. fotogr. J. Eckerta v Praze

Letní sídlo nad Sázavou — 354 m.

Ledeč.

Ladná Sázava dosud nesnadno byla přístupna a proto daleko ještě nejsou krásy její oceněny. Z nejpřístupnějších míst na středním toku zasluhuje pozornosti malebné město *Ledeč*, křižovatka četných silnic (výborný terrain pro cyklisty) a příští stanice dráhy posázavské.

Z Prahy i Vídně po severoz. dráze do stanice Leštiny neb Světlé n. S., z Prahy $3\frac{1}{2}$, z Vídně $7\frac{1}{2}$ hod. Oběma směry 5 vlaků denně. Z nádr. Leštiny 3krát denně pošt. vůz do L. za $1\frac{1}{2}$ hod. za 60 kr. nebo povozy po 2— $2\frac{1}{2}$ zl.

Letní byty pohodlné, zdravé pro jednotlivce i rodiny za ceny mírné v soukromí i ve 2 hotelech. Dotazy zodp. ochotně obecní úřad. Rovněž strava v hostincích dobrá za ceny mírné; potraviny pro domácí stravování v místě pohotově. 2 lékaři a lékárna.

Město, jímž Sázava protéká, omývající úpatí strání, na nichž vypíná se starý zámek ledečský, obklopeno jest hojnými lesy (10-20 min. vzd.), jež prorvány četnými přítoky Sázavy, z nichž nejmocnější jest $\frac{3}{4}$ hod. vzdál. Želivka, rozčleněny jsou v celou soustavu krásných, lučinatých a lesnatých údolí a zajímavou konstelací terrainu poskytují hojnost rozkošných vyhlídek. Město chráněné tímto okolím před ostrými větry, postrádající všeho

rušného vlivu průmyslového, vynikající mírným podnebím, svěžím, ozonem bohatým vzduchem, příhodností říčních koupelí (plovárna) a pod. hodí se výborně za letní sídlo pro ty, kdo vyhledávají především klidu v krásné krajině při vodě, s jistým pohodlím spojeného. Půvaby tyto zvyšuje možnost krásných *výletů* Posázavských: zříc. Lipnice, Světlá, Něm. Brod, Ronov, pomník Žižkův u Příbyslavi, zříceniny Chřenovické, Kácov, Šternberk, Hraž. Rataje, krásné údolí Želivky až k Želivu, kopec Melechov, Humpolec atd. Nový Káfkův ill. prův. po král. Českém, díl »*Posázaví*« v partii tyto příjemně uvádí.

Město samé (2208 ob., sídlo okresního hejtmantství, pošt. a telegr. úřadu) svým památným zámekem i nejbližším okolím poskytuje hojně pěkných procházek; na Sázavě loďky k dalekým projížďkám; též místní spolky pořádají zábavy a vycházky. — Povozy v obou hot. i v soukromí za mírné ceny.

Ledeč (zámek). Dle fotogr. c. k. dvor. fot. J. Eckerta.

Lázně vodoléčebné — 423 m.

Lesní Lázně (Forstbad).

Lázeňské místo německé v chráněné poloze na již. svahu Krkonoš. Sirnatý pramen, jenž je charakterisuje, nalézáme podobně také v Ostrově u Brandýsa n. L. a v Boží Vodě u Ml. Boleslavi. Podobně lesnatou a chráněnou polohu s přídatkem různých lázní vykazuje výše nad mořem ležící Sv. Kateřina u Počátek, kdež nalezneme ústav vodoléčebný.

Klimatické a lázeňské místo — 468 m.

Letiny u Blovic.

V údolí na pokraji stinného a tichého lesa rozloženy jsou nedaleko vesnice Letin (10 min.) v půvabné poloze před větry chráněné od staletí známé lázně, které nynějším majitelem Karlem říš. hr. ze Schönbornů značně byly zvelebeny a rozšířeny. Kromě výborné vlastní slatiny mají i léčivý pramen Sv. Vintířský, který za minutu poskytuje 198 lt mírně alkal. vody s průměrnou stejnou teplotou 9—10° C, jež poskytuje příjemný, obcerstvující nápoj. Podnebí jest mírné a suché, vzduch čistý, lesní, ozonem bohatý.

Přístup ze stanic: Blovic a Nepomuku (trať Plzeň-Budějovice) a Pře-

štic (trať Plzeň-Klatovy). Z Prahy do Blovic za $4\frac{1}{4}$, do Přeštic za 4 hod. (s přesedáním 5 hod.). Od stanic pěšky 2— $2\frac{1}{2}$, povozem 1— $1\frac{1}{2}$ hod. Povozy lze předem objednat u láz. správy, 1spr. bryčka 1·50 zl., 2spr. kočár s 2 sedadly 2·50 zl., se 4 sed. 3 zl. — Pošta v místě. Posel dvakrát denně. Telegr. st. Blovice.

Byty pronajímají se týdně v lázních, pokoj za 3—8 zl. bez posluhy kromě čerstvého prádla v pokojích a kabinách, jež poskytuje se bezplatně. Kromě někdejšího zámku, nyní *domu restauračního* (11 pokojů) s pěknou verandou jsou tu *dvě vily* (38 pokojů); zejména pěkná vila Zdenka prostřed krásného libosadu s čistými, světlými, prostrannými, topitelnými a pohodlným nábytkem opatřenými pokoji), *dům lázeňský* (6 kabin), *kaple sv. Vintře*, stará t. zv. vila Kouřilka (kuchyně a světnice) a starý lázeňský dům (celkem 55 pokojů). Stravování v láz. domě (snídaně 15—20 kr., předsnídávka 20 kr., oběd 60 kr., večeře 35 kr., pivo plz. 10 kr., obyč. 6 kr., víno 35—1·20 zl., kysibelka, mléko atd.). Taxy láz. není. Lázně vanové 30 kr., sirnaté, železité, sodnaté, jehličnaté 60 kr., slatinné 90—1·20 zl., slat. pomístné 30—60 kr., solné 80 kr. s příplatkem 10 kr. lázeňskému.

Láz. lékař MUDr. Jos. Suttner z Blovic, jenž denně ordinuje. V ordinaci síni příručná lékárna, veřejná v Blovicích (posel při ruce). Také masáž, elektrisování a minerální vody dle rady lékařské se obstarají. — Indikace: rheumatismus, pakostnice, blednička, ischias, skrofulosa, rhachitis, neuralgie, obrny, kožní a pohlavní nemoci, tuberkulosa, bronchialní katar.

Lázně od r. 1750 trávající leží v sousedství krásných lesů, jež v nejbližším okolí pohodlně ku procházkám upraveny; pěkné procházky: na výšinu Bzí ($\frac{3}{4}$ hod. s kaplí sv. Rosalie a poh. pohřebištěm) na výšinu Buč ($\frac{1}{2}$ hod., 611 m, krásná vyhl. na Šumavu); zajímavé *výlety*: Nepomuk, Zelená Hora (2 hod.), Černá Skála (zříc. u Horčic), Blovice (zám. a park v Hradišti), Žinkovy (zám., 1 hod.), Přeštica a Vícov (starý kostel $1\frac{1}{2}$ hod.) atd. V lázních piano, kuželník, dětské rejdiště atd. Povozy na $\frac{1}{2}$ dne 1·50—3 zl., na celý den 3—6 zl.

Letní zátíší a klim. léč. m. — 172 m.

Liběchov.

Smíšené místo (210 Č., 660 N.) na hranici národnostní při stoku Vltavy s Labem u Mělníka, jež s protivné strany silně se odporučuje na škodu naší národnosti jako letní sídlo.

Leží v údoí, obklopeném lesnatými pahorky jako 1. stan. za Mělníkem (z Prahy 2 hod., každým směrem 4 vl. denně). V blízké Boží Vodě (5 min.) lázně vanové a sprchové a prim. inhal., v Labi koupele.

Letní byty u Čechů (dot. zodp. Odb. N. J. Severočeské v Dolních Beřkovicích); dva slušné české hostince, strava levná (70 kr.) Potraviny pro dom. strav. levně po ruce. Výborná pitná voda. Lékař a lékárna v místě. *Procházký*: pamětihodná Klácelka se sochami V. Levého (Slavín, Had,) park a j. *Pěkné výlety*: Kokořín, Mělník, Houštka, Říp atd.

Hvězda.

Letní sídlo — 328 m.

Liboc.

Liboc připomíná se již r. 993 jako dar Boleslava II. klášteru Břevnovskému; jako letní sídlo rozkvetla teprve r. 1874, kdy odstraněna byla prachárna z letohrádku Hvězdy. Leží v okrese Smíchovském, čítá 125 domů a 1200 obyv.; jest 4 km vzdálena od Prahy, odkudž možno jíti buď od Strahovské brány ku klášteru Břevnovskému a v pravo alejí višňovou, neb z Košíř od Klamovky po silnici, neb z Král. obory v Bubenči přes Veleslavín. — Po dráze buštěhradské je vzdálena ze stát. nádraží 25 min. stanice Liboc je uprostřed obce; denně jezdí 5 vlaků do Prahy a 5 zpět, mimo nedělní vlak zábavní. Pošta a telegraf je v místě. — Obec je rozdělena na 2 části: Dolní Liboc rozkládá se jednak v údolí při potoku Hostivickém a kol rozsáhlého rybníka, založ. r. 1585 cís. Rudolfem II. pro vodovod do hradu královského, jednak na vršině mírně od nádraží ku Hvězdě stoupající; sestává z rozsáhlých statků a domů většinou přízemních, obklopených množstvím zahrad. V Horní Liboci, založené r. 1804, jsou po obou stranách silnice pěkné nové, 1patrové domy a vily, z nichž některé zvlášť kol obory jsou zřízeny se vším architektonickým komfortem; kol každé vily jsou krásné parky a zahrady. Nadmořská výše u nádraží 328 m. Podnebí je mírné, suché; proti větrům západním je chráněna Liboc Malým vrchem 375 m vys., proti severním vrchy Šáreckými. — Lesy, a sice obora Hvězda a lesy Šárecké a Nebušické jsou $\frac{1}{4}$ hod. od obce vzdáleny, jsou jehličnaté i listnaté, v nejlepším vzrůstu, rozptýlené.

Letních *bytí* jest 120, od 1—5 pokojů, s nábytkem neb bez nábytku, též celé vily se zahradami lze najmouti. **Cena** 1 pokoje s kuchyní 50 až 70 zl., dvou pokojů s kuchyní 110—140 zl. na celou sezonu. R. 1897. bydlilo zde 110 rodin z Prahy. Sezona trvá od začátku května do konce září. Dotazy zodpovídá obecní úřad.

Stravovati se jest možno ve 4 hostincích, vším pohodlím opatřených; obědy znamenitě upravené po 40—50 kr.; pivo smíchovské, plzeňské, Pschorrovo. Pro domácí stravování lze všechny potraviny levně dostati v místě. — Lékaři v Liboci: MUDr. Č. Kaplan, obvodní, tovární a ústavní lékař, a MUDr. Frant. A. Píkl, specialista pro ženské, dětské a zubní nemoci. Úředně povolená domácí lékárna Dr. Píkla v místě.

Liboc.

Procházky a výlety jsou velmi četné: 1. Pěšky: a) Král. obora Hvězda 10 m. od stanice vzdálena s král. letohrádkem vystav. r. 1555 místodržícím českým, arciknížetem Ferdinandem v podobě hvězdy v čisté vlaské renaissanci s nádhernými štukami vlaských mistrů. Horní část jeví se jako krásný park s úpravnými cestami, lavičkami a restaurací a pohodlnými promenádami; dolní pahorkovitá část je hlubší les s romantickými partiemi. — b) Divoká Šárka 10 m. od stanice vzdálena, je romantické údolí s mohutnými skalními útesy, částečně zalesněnými, uprostřed vine se potok Šárecký. Cesty opatřeny jsou tabulkami klubu čes. turistů, a značkovány (barva bílá, červená, bílá). Četné restaurace: Dívčí skok, Čertův mlýn, Želívka. Odtud výlety do Tiché Šárky, k sv. Matěji do Podbaby, do Podhoře. — c) Veleslavín, rodiště Daniela z Veleslavína, 1 km. — d) Břevnov s klášterem a kostelem Benediktinů založ. r. 993. Boleslavem II. — e) Ruzyně

Liboc: Partie z Divoké Šárky.

s cukrovarem a Řepy se ženskou trestnicí. — *f)* Bílá Hora s kostelem, vystav. r. 1628. císařem Ferdinandem. — *g)* Dušníky s doly. — *h)* Před. Kopanina se starobylym romanským kostelem. — 2. Povozeň: *a)* Středokluky a hrad Okoř. *b)* Budeč. *c)* Karlův Týn. *d)* Levý Hradec. 3. Dráhou: *a)* Hostivice-Břve v krásné krajině. *b)* Kladno s doly uhelnými. *c)* Unhošť s poutním místem v Hájku. *d)* Smečno-Šternberk se zámek, parkem a želez. láznemi. *e)* Beorun, starobylé město. *f)* hrad Křivoklát.

Klimatické a ocelité lázně — 420 m.

Libverda.

Pěkně položené místo na severozáp. úp. Jizerských Hor v hojně zalesněné kotlině, ovšem zcela německé. Výbornou náhradu poskytuje za Libverdu svými prameny Houštka.

Mariánské Lázně. Dle fotogr. c. k. dvor. fotogr. J. Eckerta.

Klimatické a lázeňské místo — 628 m.

Mariánské Lázně.

Na rozhraní Českého a Císařského Lesa v lesnaté kotlině k jihu otevřeně leží lázně tyto, majetek kláštera Tepelského, zvané právem »studenými Karlovými Vary«. Průměrný bar. tlak 702·95 mm, prům. teplota + 7·0° C, podnebí horské (noce chladnější). Prameny jejich jsou čtvero druhu: 1. Vody hořké se solí Glauberovou: *a)* *Křížový pramen* (Kreuzbrunnen) se 4·95 gr., *b)* *Ferdinandův pr.* s 5·04 gr. soli Gl. v 1 l., kromě značného množství síranu sodnatého, chlor. sodnatého a kysel. uhličitě; dále *c)* *Lesní pr.* a *d)* *Alexandrinský*. 2. Vody železité: *a)* *Ambrožův pr.* (0·16 gr. dvojuhl. želez. v 1 lit.) a *b)* *Karolinin pr.* 3. Vody zemito-alkalické: *Rudolfův pr.* s 1·7 gr. dvojuhl. vápenitého a hořečnatého v 1 lit. 4. Vody uhličenaté: *Mariin pr.*, uhličenatka jen ke koupání. — Kromě toho v centr. lázni jsou lázně slatinné, v Nové Lz. ocelité, pak i parní, vzdušné (s horkým

vzduchem), léčba studenou vodou, lz. jehličnaté atd. Polohou svou jsou M. L. výhodné místo klimatické, prameny svými důležité při celkových a ženských chorobách; lázní přídatných jako slatinných, jehličnatých atd. levněji a příjemněji užití lze v Bechyni, Bělohradě, Mlázovicích, Třeboni atd.

Z Prahy rych. za 4 hod., z Vídně za 7, z Drážďan za 8. Od nádraží pěšky 25 min., povozem 8 min. Mezim. spoj. telef. Saisona od 1. května do 30. září. Lz. taxa I. tř. 10 zl., II. tř. 6 zl., III. tř. 4 zl. Za koupele dle druhu 80 kr. až 2 zl. — Z českých lékařů neordinuje zde v saisoně nikdo, z Polských Dr. Harajewicz Ladislav.

Klimatické lázně — 619 m.

Lázně Sv. Markéty u Prachatic.

Pod Libínem (1100 m) $\frac{1}{4}$ hod. od Prachatic v rukou německých. U Čechů lze bydlet v Prachaticích (viz tyto), jinak ale nahrazují je, nehledíme-li s turistického stanoviska k blízkosti Šumavy, velmi dobře lázně Sv. Kateřiny u Počátek, Sedmihorky, Jince, Lochovice a j.

Maršov u Police n. Metují.

Při samé hranici národnostní v malebném údolí Metuje leží hod. cesty od Police ($\frac{1}{2}$ hod. od něm. Stárkova) Maršov, česká ves, kde letních bytů není, kde by však o zařízení takových mělo býti pečováno, jak z důvodů krásné, proti větrům chráněné polohy, tak z důvodů národnostních. Stanice Police a Metuj-Dědov vzdáleny jsou hodinu cesty, zast. Maršov 20 min. 6 vl. denně ku Praze, Vídni a do Moravy. Pošta a telegr. v Polici. Koupání v Metuji. Strava v host. za mírné ceny. Výlety na Hvězdu, Hejšovinu, do Adrsbašských skal, na Ostaš (vyhl.) a pod.

Lázně vodoléčebné — 330 m.

Lázně u Sv. Mikuláše.

Ve východních Čechách u Vys. Mýta leží lázně svatomikulášské, jichž léčivé vody (teplota 9° R) již přes dvě stol. používá se k pití i koupelím proti rheumatismu a různým druhům nemocí nervových. Poloha v údolí k sev. otevřeném, chráněná proti panujícím větrům záp., okolí klidné, lesy 5 min. od láz. budovy.

Z Prahy do stan. Zámrsku neb Vys. Mýta za 2 hod. Od stan. Zámrsk $\frac{1}{2}$ hod. pěšky; povozy v hostinci u nádraží; na stan. Vysokom. povozy (jízda 40 min.) vždy pohotově; spojení 4krát denně i k rychlíkům.

Byty v láz. bud. (4 pokoje úpl. zařiz. po 50 kr. denně) i v soukromí (levné); rovněž ve Vraclavi 5 min. vzdálené. Dot. zodp. P. Ant. Svatoš,

farář ve Vraclavi u Vys. Mýta. Strava v host. láz. levná. Lékaři a lékárna ve Vys. Mýtě. V lázeňské budově lázně vanové (ve vaně zinkové 30 kr., v kachlové se sprchou 50 kr.) a místnosti pro polévání studenou vodou dle Kneippa (10 kr.).

Procházky lesem i polem, rovinou i mírně stoupavé. Povozy 2spř. za 3 a 5, 1spř. za 2 a 4 zl.

Klimatické a vodoléč. lázně — 368 m.

Miletín.

Na pahorku utěšeného, lesy ověncového údolí Bystřice leží městečko Miletín, chráněné k sev. Zvíčinem (692 m) a vyhlédající k záp. na vrchy Kumburské, Bradlecké a Tábor., k vých. na hřebeny Náchodské. Jih uzavírají lesnaté Chlumy. Z pískovcových skal na sev. vyvěrají prameny, jichž léčivá moc doporučuje se proti chorobám nervovým. Podnebí jest mírné, vzduch čistý a ozonem bohatý. Lesy 10 min. vzdálené. Od místa 10 min. v údolí Bystřice, jež tu malý vodopád tvoří, stojí prostřed lesů Lázně s kaplí sv. Jana Nep.

Z Prahy do stan. Bělohradu, Hořic neb Dvora Králové za 3 hod.; od stan. 1½ hod. pěšky, povozem ¾ hod. za 1'20—1'50 zl. Ráno a večer pošt. dost. ke Dvoru Král. a k Hořicům, v poledne pošta pěší do Bělohradu. Stan. pošt. a telegr. v místě.

Dotazy ve příčině bytů zodp. výbor »Občanské Besedy«. Strava dobrá a levná

Lázně Miletínské.

Vodopád Bystřice u L. Miletínských.

Lázně slatinné — 306 m.

v hostincích. V lázních byty i strava v mírné ceně. Obv. lékař s dom. lékárnou v místě. Lázně vanové, parní, teplé i studené a jehličnaté, koupele za 30-50 kr.

Úpravné silnice (terr. pro cyklisty) a cesty po rovině i stoupavé. *Výlety* na Zvičín ($1\frac{1}{2}$ hod.), Vinici u Poličan ($\frac{3}{4}$ h.), do Hořic ($1\frac{1}{4}$ h.), do Bělohradu ($1\frac{1}{2}$ h.) atd. V místě občas koncerty a zábavy. Povozy po ruce 1spř. za 1:50 a 3 zl., 2spř. za 2:50 a 5 zl.

Mlázovice.

Městečko Mlázovice (160 čísel, 900 ob.) v okrese hořickém, leží na severním svahu chlumů hořických a rozprostírá se v utěšené, přírodními krásami bohaté dolině, táhnoucí se odtud 3 hod. cesty na východ k Miletínu.

Z Prahy do zast. severoz. dr. *Lhota Šárová* za $3\frac{1}{2}$ hod. Od stanice pěšky $\frac{1}{2}$ hod., povozem 20 min. Povozy po ruce. Pošt. úřad v místě.

Spočívajíc na mírném svahu, obklopeno jest na jižní straně vysokými Chlumpy na mnoho set jiter rozlohy bujným jehličnatým lesem porostlými a na množství silných pramenů dobré křišťálové vody bohatými. Na straně severní ověněno květnatými vonnými lučinami, jichž vůkol jest tolik jako málo kde a jichž pozadí tvoří mírně stoupavý věnec hor krkonošských, tak že za jasné povětrnosti i různé rokle a porostliny nejzadnějšího velikána »Sněžky« lze dobře rozeznati. Nejbližší okolí Mlázovic má veliké množství mírně sirných lučních pramenů (studánek), jichž voda velmi dobře účinkuje při nemocích jater a pod. a při tom jest též milým občerstvením za vedra letního.

Chlumpy, jež jsou prostoupeny od Ostroměře ku Lhotě Šárové rozkošným údolím, nazvala spisovatelka česká Věnceslava Lužická v jedné knize své »miniaturním Švýcarskem«.

K zapadu od Mlázovic prostírají se lesy občanské, obecní a lesy velkostatku kumburského. Přístup do všech stinných a libou vůni přyskyříce vydýchujících lesů jest ku procházkám a pobytu úplně volný. Žádná výstražná tabulka nezaráží krok chodce.

Na straně severní na malém pahorku rozložen jest jako ostrov mezi rolemi menší obecní háj »Horka« zvaný, od něhož jest velmi pěkný rozhled po celé dolině.

Kdo se vydáš procházkou po luční cestě k západu od Mlázovic neb po silnici směrem ku Chotči, dojdeš po $\frac{1}{2}$ hodině k »Rozkoši«, osamělé lesní chaloupce, v níž na první pohled poznáš sestru české chaloupky výstavní z roku 1891.

Postoupíš-li na stráň as 100 kroků za chaloupkou se vypínající, objeví se Ti skvostné panoráma širokého, věncem hor, jako: Kumburk se zříceninou hradu, Bradlec, Tábor, Zebín, Prachov, Loreta, Velíš, vroubeného okolí Jičínského, v jehož středu nalezá se staroslavné město Jičín. Kdykoli na místě tomto se zastavíme a malebné okolí Jičínské si prohlédneme, připadá nám na mysl, zde že stál náš národní pěvec J. Kajetán Tyl, když veršoval naši hymnu národní. Neboť tady skutečně »zemský ráj to na pohled« a věrný obraz k naší hymně »Kde domov můj.«

Dojdeš-li lesem a pohodlnou drnovou cestou hřebenem Chlumu vedoucí nad kostelík Konec-chlumský, objeví se Ti nová partie báječné krásy, nad níž srdce zaplesá: »To český kraj, to má je vlast.«

Překrásné jest diorama z cesty na hřebenu Chlumu. S téhož místa směrem severním když pohledneš, zříš krajinu horskou s velikány Krkonoš v pozadí, směrem jižním ohromnou rovinu, posetou dědinami a lesíky až po Hradec Králové, Poděbrady, Nymburk atd. Jaký to úchvatný kontrast!

Tak dalo by se popisovati i dále, sluší jen ještě připomenouti, co napsala první naše vlaštovička a zakladatelka zdejší letní kolonie, velevážná slečna Bož. Studničková, spisovatelka a ředitelka mateř. školy v Praze. Ve své v r. 1886 pod jmenem »Snění a život« vydané sbírce novel, kterouž připisuje svým přátelům mlázovickým, praví mezi jiným: »Viděla jsem již mnohé pěkné místočko, mnohý útulný, rozkošný koutek naší krásné vlasti, ale necítila jsem se přece nikde tak šťastnou, jako u Vás, drazí přátelé moji, ve Vašich milých Mlázovicích. Nalezla jsem u Vás mimo utěšenou půvabnou krajinu ještě to, co hledala jsem dlouho marně světem: ušlechtilé povahy, duše ryzí a nezištné.«

Bytů dosud as 45 pro jednotlivce i rodiny, možno však ještě dalších 20 až 30 bytů upravit. Ceny bytů od 6 zl. měsíčně. Jen peřiny přivéztí nutno. Dotazy zodp. obec. úřad nebo majitel lázní p. Fr. Hrádek. Strava dobrá a levná ve 2 slušně zař. hostincích a vkusné restauraci lázní. Potraviny pro domácí stravování levně po ruce.

Dva lékaři s dom. lékárnami v místě.

Loňského roku zařízení zde lázně slatinné, které již prvním rokem velice se osvědčily. Vynikáť organická slatina zdejší, již bohatá ložiska zde jsou, nad všechny dosud v Čechách užívané, mírným účinkem přítomné volné síry. — Láz. lékař. MUDr. Josef Urban.

Starší, již od r. 1860 trávající lázně vanové na 14 mohutných prameňech lesních s restaurací ve středu lesa, 5 minut od městečka. Hosté volně používati mohou knihovny zdejší čten. besedy »Svornost«; za počasí deštivého ke společenským hrám, schůzím a zábavám obou tanečních sálů zdejších hostinců i prostorné místnosti lázeňské restaurace a parku lázní rašelínových. V jednom z host. též kulečník a kuželník. Farní chrám v místě.

Z milých letních hostů, kteří založili dobrou pověst zdejšího místa, vzpomínáme: z r. 1876 rodin p. V. Ot. Slavíka, řed. gymn. v N. Bydžově, p. Fr. Patočky, c. k. prof. a spisovatele v Praze, sl. Bož. Studničkovy, spis. a řed. školy v Praze, sl. Joh. Žďárské, učitelky na Smíchově, sl. Lud-

mily Tesařovy, říd. pěst. v Karlíně. Později přibyli: rodiny p. prof. Dr. J. Gebauera v Praze, p. B. Pavlíčka, c. k. škol. insp. ve Vídni, p. Ant. Tille, c. k. zemsk. škol. insp. v Praze, p. Dr. Jar. Čelakovského, c. k. univ. prof. v Praze, p. J. Pohla, c. k. prof. v Praze, p. K. Brouska, c. k. prof. v Praze, p. Frant. Vlacha, říd. banky Slavie v Praze, p. prof. Hausera z Jičína, p. K. Bílého, c. k. prof. v Hradci Králové, p. K. Vebra, velkopřemyslníka ze Sezemic, p. Karla Liebschera v Praze, p. Alf. Riegla, učitele na Smíchově, p. K. Zápotockého, čl. národ. divadla v Praze, p. A. Häuslera, velkopřemyslníka v Praze, p. J. Husníka, prof. v Praze, p. J. Štětiny, c. k. prof. v Jičíně, p. Vojt. Studničky, účetního z Prahy, p. R. Verneru, učitele školy měšť. v Praze, paní Věnc. Lužická, spis. v Praze, pan K. Kovařovič, hudeb. skladatel v Praze, sleč. Boh. Klimšová, spis. v Praze, sleč. A. Brychtová, učitelka na Smíchově, sleč. Irma Geisslová, spisovatelka v Jičíně, sl. Marie Zíchova z Jičína atd. Většina těchto hostů až dosud ráda snáší s námi slasti venkova a mnohdy i strasti nepohody. Těšíváme se vždy opravdově na milé své známé, jako byli by vlastními členy našich rodin.

Lázně slatinné — 502 m.

Mostek (Mastig).

Něm. láz. místo v Podkrkonoší v lesnaté poloze, 20 min. od stan. Mostku na trati Stará Paka-Josefov. Ve příčině lázní slatinných nahrazují je příjemněji Bechyně, Mlázovice, Bělehrad, Bohdaneč a j. české.

Lázně železité a slatinné — 208 m.

Mšené u Budyně n. O.

Ve vlídném údolí potoka prostřed rozsáhlého háje leží lázně tyto 20 min. od Mšeného v poloze chráněné proti severozápadním větrům, v létě nejméně příjemným i proti ostrým zimním větrům východním. V dolní části háje jsou lesy listnaté, vysoké i mladé, v horní (asi 50 měř) jehlíčnaté v partiích rozptýlených i souvislých.

Železniční spojení přes Zlonice, Peruc a Roudnici. Z Prahy do Zlonic (stan. tratě Praha-Duchcov) 2 hod., ze Zl. do Mšeného pěšky 2 hod., pov. 1 hod. U ranního vl. z Prahy pošt. dost. za 55 kr. Pošt. a teleg. stan. v místě.

Byty v lz. domě s celým zaopatřením od 60 kr. až do 1 zl. denně. Zámek s parkem, majitelem neobydlený lze, včasně-li se to oznámí, upravit na rozsáhlejší byty sezonní. (Cena dle ujednání). Zaopatření v lz. restauraci za obvyklé ceny občanské. Pro domácí stravování jsou potraviny ve Mšeném levně po ruce.

Železitá voda lázní vyznamenává se též ve značné míře volnou kyselinou uhličitou; používá se jí k pití, kromě toho jsou zde pak slatinné koupele (indikaci viz na str. 8-9), též obyčejné vanové teplé i studené.

Lékař obvodní MDr. Al. Basař, specialista pro choroby plicní ve Mšeném, kdež je také lékárna. Taxy lázeňské se neplatí; cena koupelí od 30 do 60 kr., v předplacení s 10⁰/₀ srážkou.

Procházky rovinaté údolím potoka i stoupavé lesem ke zřícenině; pěkné *výlety* k vile do háje nad Ohří (1¹/₂ hod.), s velikolepým rozhledem na Středohoří, do Peruce, (viz tuto, 1 hod.), do Loun (2¹/₄ hod.), přes Roudnici neb Litoměřice do Čes. Švýcarska, do Třebenic (1 hod.) a Středohoří (na Milešovku 1 hod.).

V lázeňském sále občasně koncerty, taneční a divadelní zábavy. Nájemné povozy stále po ruce; ceny dle vzdálenosti a ujednání.

Lázeňský pramen ve Mšeném.

Letní sídlo — 353 m.

Mšeno u Mělníka.

V poloze rovinaté, nicméně věncem pahorků proti severním větrům chráněné leží město Mšeno v okruhu rozsáhlých (870 jiter), volně přístupných a většinou jehličnatých lesů. Tyto táhnou se k Čes. Lípě a Doksům až za Mimoň a protkány jsou půvabnými roklemi, jež na četných místech honosí se čarokrásnými skalami, podobnými skalám Prachovským, svou romantičností pověstným. Podnebí je suché a zdravé. Nemoci epidemické dosud nikdy se tu neobjevily. Krásná tato poloha teprve od nedávna dráhou nově otevřenou učiněna přístupnější a zasluhuje, aby se jí vydatná věnovala pozornost; vždyť z této ještě čistě české půdy není daleko na hranici národnostní a věru proto na čase, aby skvostné ty partie nám byly zachovány a námi okupovány. Jest zde hojně příležitosti k založení výborných zátiší letních i klimatických léčebných míst, jakými honosí se se-

vernější, stejnými půvaby nadaná údolí česko-saského, ovšem německým živlem osazeného Švýcarska.

Z Prahy přes Mělník neb Chotětov 3¼ hod. až do stan. Mšena, od města 10 min. vzdál. Ke každému vlaku povoz z místa. K Mělníku denně 3 vl., k Chotětovu 2 vl. denně, mající připojení ku Praze a Turnovu. Pošt. a telegr. stan. v místě.

Byty letní, většinou úplným nábytkem opatřené, levné (kde by nábytku nebylo, lze si jej levně u domácích truhlářů vypůjčiti). Dot. zodp. »Okrašlovací spolek pro Mšeno a okolí«, jenž i jinak každému s ochotou vstříc vyjde. Také v hot. »u Iva«, »u jelena« a »u hroznu« je ubytování i stravování dosti levné (obědy od 30 kr.). Pro domácí stravování potraviny hojně a levně po ruce; týdenní trhy na hospod. výrobky.

Lázně vanové, 20 min. od města vzdál. na krásném návrší, studené i teplé (20 kr.). Dva lékaři MDr. Juren a MDr. Mareček, lékárna v místě.

Pohodlné a rozmanité *procházky* lesy (15 min. od města) a městským sadem rovinaté i mírně stoupavé; lesy jsou většinou jehličnaté, mladé i vzrostlé; polodenní *výlety* možno učiniti na hrad Kokořín, k rozhledně na Vráteckou Horu (vyhl. ku Praze a k pohraničním horám), na zámek Housku a ku překrásným skalním partiím v městských lesích. Vzdálenější, nicméně pohodlné jednodenní výlety poskytují zříceniny Bezděže, dráhou pěkná vycházka na pamětihodný Mělník nebo Ml. Boleslav a pod., pěšky lesnatými partiemi Kočičinou ke »Krobianovi«, okolo tůně Hlučova podle křišťálového pramene »Stříbrníku« do Ráje, dráhou přes Mělník a Roudnici na Říp atd. Také zábavní odbory domácích spolků pořádají výlety a zábavy.

Povozy jed o- i dvojsprežné vždy po ruce za mírné ceny, rovněž i průvodčí prostřednictvím okrašl. spolku možno získati.

Letní sídlo v lesích černokost. — 420 m.

Mukařov.

Kdo v blízkém okolí Prahy hledá chráněné a rovinaté polohy ve vzrostlých hlubokých lesích, nejlépe učiní, obrátí-li svou pozornost k lesům černokosteleckým; v dosti značné blízkosti Prahy najde tu kromě Kostelce samého celou řadu útulných vesnic v samém klíně lesův, poskytujících dost pohodlí a příjemností. Jsou tu dobré, hojně rozvětvené silnice (výborný terrain pro cyklisty), dosti dobré a čilé spojení poštovní, jež by se ještě omnibusy dalo zdokonaliti; v krajině střídá se les se šťavnatými lučinami a čistými potoky i rybníky, jež poskytují příležitost k osvěžujícím koupelím a posléz i o životní potřeby není zde nouze; krátce jsou zde všechny podmínky pro vlídná letní zatiší, po případě i léčebná místa klimatická, kde by i zřízení vodoléčebného ústavu jistě bylo na místě. Zde by podnikavost měla dosti příznivé pole činnosti. Jedním z míst takových je také *Mukařov*.

Z Prahy do Říčán za $\frac{3}{4}$ hod., odtud pěšky za hodinu (povoz. za $\frac{1}{2}$ hod.) do M.; erární pošta dvakrát denně za 25 kr. Povoz v Radošovicích neb Říčanech za 1·50 zl. Ku Praze denně 6, k Vídni rovněž 6 vl.; pošt. stan. v Č. Kostelci, telegr. st. na nádr. v Říčanech.

Místo leží v úplné rovině těsně při krásných lesích, chráněno proti větr. severním i západním; příjemné koupele v rybnících $\frac{1}{4}$ hod. vzdál.

Letních bytů po ruce asi 6 po 1 pok. s kuchyní za 60—80 zl. na celé léto, a asi 5 pokojů samostatných po 30—50 zl. za celé léto. Nutný nábytek na místě. Stravovati možno se v hostinci (obědy od 35 kr. výše); 5 min. cesty na Budách hostinec druhý. Pro domácí stravování potraviny v místě levně pohotově, jinak každodenní spojení s Kostelcem n. Č. L. Nejbližší lékařská pomoc v Říčanech.

Příjemné *procházky* lesem i květnatými lučinami podle rybníků; výlety do Jevan ($1\frac{1}{4}$ hod., str. 47.), na Vyžlovku (str. 143.), *Hradešín* (1 hod.), Jirna (2 hod.), na Lipany ($2\frac{1}{2}$ hod.), do Sázavy (3 hod.), do Hrušovského mlýna u Senohrab (2 hod.), do Čern. Kostelce (2 hod.) atd. (Viz Kafkův ill. průvodce po král. českém »Posázaví«, cena 50 kr. a „*Okolí Prahy*“ (v tisku). Povozy v blízkých vesnicích za 5—6 zl. na den. Pro děti i dospělé hřiště v lese.

Letní sídlo v Polabí — 163 m.

Neratovice.

V rovinaté poloze při samém Labi v končině, která dle hydrografických měření nejméně srážek vykazuje, leží Neratovice, obklopené rozptýlenými bory i doubravami, mezi nimiž touně starého Labe malebná tvoří jezírka. Poloha, proti sev. větrům chráněná, příjemné suché podnebí, říčné lázně (zdarma) v písčitých partiích Labe (na břehu oblékárny) a výborná pitná voda činí místo velice způsobilým zejména pro rekonvalescenty.

Z Prahy za hodinu sev. dr. 5krát, do Prahy 7krát denně; k Turnovu 5krát, ke Kralupům 2krát. Poštou k Brandýsu n. L. a Klomínu. Pošta z Prahy 4krát denně. Pošt. a telegr. stan. v místě.

Bytů l. 20—30 o 1—4 míst. čistých, suchých, v novějších staveních neb vilách, úplně zařízených za mírné ceny; seznam vyvěšen v nádr. restauraci. Dotazy zodpoví okrašl. spolek. Stravovati možno se v host. Na Poště, u Lípy, u Sokola a v nádr. rest. (Obědy 25—50 kr.) Pro domácí strav. potraviny v místě; zvláště zeleniny a ovoce. Lékař MDr. Jan Linhart s vlastní lékárnou.

Procházky do lesů borových 2—5 i do listnatých 20—30 min. vzd. Výl. do Brandýsa n. L. a Houštky, St. Boleslavi, na Mělník a Kokořín, do Liběchova a na Klácelku (str. 70.), přes Kralupy a Roudnici na Říp, do Turnova a vábného jeho okolí (str. 136.), do Lobkovic, Lab. Kostelce, Měšic a pod. V nejbližším okolí velice zajímavá květena, v touních pro milovníky akvárií zajímavá zvířena.

Povozy 5—6 zl. (bryčka 1spr. 2:50—3 zl.) denně, loďky na řece 30 kr. denně. Průvodčí po ruce.

Letní sídlo v Pošumaví — 427 m.

Netolice.

Z pošumavských měst vyznačují se Netolice celou řadou předností, jež činí je způsobilými za výhodné letní sídlo a výchozí stanici výletů Pošumavských.

Z Prahy za 5½ hod. přes Nákří-Netolice do stan. Netolice město; do města ¼ hod. Odj. a příj. vl. dvakrát denně, dobré spoj. též k Plzni a Vidni. Pošta a telegr. v místě.

Letních bytů, úplně zařízených dostatek a levně po ruce v soukromí i v hot. Planingrově (postel 50 kr.); stravování v hostinci levné (snídaně 12, oběd 40, večeře 30 kr.). Pro dom. strav. veškeré potraviny v místě a levné. Dva lékaři a lékárna v místě. Koupele v rybníku a v lázni potoční v městě (10—15 kr.).

Město leží v údolí před větry chráněno v blízkosti lesů (¼ hod.) rovinatých i kopcovitých, jež poskytují krásné procházky. Půl hod. vzdálena pamětihodná *Kratochvíle*, býv. lovčí hrádek rožmberský, jež rozsáhlostí i uměleckou cenou výzdoby předčí Hvězdu u Prahy. Dráhou, povozem i pěšky jsou snadno přístupny blízké lázně *Libějice* (vanové i parní, vody indifferenční), pěknou vyhl. poskytuje *Mužský vrch* (½ hod.). Přes Vodňany na Bavorov (Helfenburk), Prachatice, Husinec atd. (Viz Kafkův ill. prův. po král. Českém „*Šumava a Pošumaví*“ za 60 kr.). Povozy za 2—4 zl. na ½—1 den; průvodčí dle potřeby levně po ruce.

Letní sídlo v křivoklátských lesích — 230 m.

Nižbor — Nová Huť.

Mže zejména v obvodu křivoklátských lesů náleží k nejmalebnějším řečám českým a údolí potoků do ní v těch končinách ústících vyznačují se zvláště teplou, chráněnou i dosti suchou polohou, že by v pravdě měla se těšiti větší pozornosti nežli dosud. Takovým údolím jest také dolina Otročínského potoka, při jehož ústí na lesnatých stráních zvedá se romanticky starý lovčí zámek *Nižbor*; po úbočích strání těch i v údolí pak rozkládá se obec *Nová Huť*. Není tomu dávno, co k místu tomu obrácena pozornost jako k letnímu sídlu. a hle, pověst jeho utěšeně vzkvétá, domky, dosti výstavné se zvelebují, vily se zřizují, hostince zdokonalují atd.

Z Prahy přes Beroun do stan. Nová Huť 85 min. Do Prahy denně 3, z Prahy rovněž 3 vlaky, přes Rakovník spoj. k Žatci a Karl. Varům, přes Beroun k Plzni, Příbrami a Písku. Pošt. a telegr. stan. v místě.

Byty letní v zámku Nižboru ve dvou vilách i v soukr. domech se vším zařízením (jen peřiny třeba vzít s sebou). Dotazy zodpoví ochotně

obecní úřad. Stravovati možno se v hostinci (oběd 40—50 kr.). Pro dom. strav. potraviny v místě levně po ruce. Ze dvou lékařů, z nichž jeden $\frac{1}{2}$, druhý $\frac{3}{4}$ hod. vzdálí jest usídlen, a každý vlastní lékarnou opatřen, zde vždy jeden denně ordinuje. Pitné vody znamenité. Koupele říčné volné i v uzavřených kabinách. V těchto platí rodina za saisonu 5 zl.

Místo leží v klínu rozsáhlých jehličnatých i smíšených lesů volně přístupných, má mírné podnebí, lékařskými autoritami doporučované a poskytuje hojnost procházek rovinatých v údolích Mže a Potoka Otročin-ského i mírně stoupavých (do údolí Vůznice, údolí Kalné) a kopcovitých. Velmi rozmanité a zajímavé *výlety*: Hudlice (1 hod., rodný domek Jungmannův), Krušná Hora nad Novým Jáchymovem ($1\frac{1}{2}$ hod. viz str. 86., skvotná vyhlídka), údolí Klíčavy u Zbečna (dráhou do Zbečna, Klíčavou k hájovně Markytě, zříc. Jivnu a odtud zpět na Lánskou silnici a po této k J. do N. H.), Křivoklát, údolí Klucné (dráhou do Roztok, úd. Klucné přes Karloves a Nový Jáchymov zpět), údolí Žloukovského potoka (do Žloukovic, údolím nad vsí až na křivokl. sil. a po této zpět), na *Dřevíč* (lov. zámek Fürstenberský) a zříc. Jinčov nad Vůznicí atd. Povozy za 3 a 5 zl. (na $\frac{1}{2}$ a 1 den). Lodky na řece. Průvodci po ruce. Občas koncerty, výlety a taneční zábavy.

Letní sídlo. — 400 m.

Nové Hrady u Vys. Mýta.

V rozkošném údolí, kol do kola lesy obklopeném, seskupeny jsou Nové Hrady malebně pod starým histor. památným hradem, a pod moderně zařízeným zámkem hrab. Harbuval-Chamarè. Okolní lesnatá a romantická krajina jest nevšedně půvabná. Místo, jsouc po celý rok před větry chráněno, vykazuje podnebí zvlášť mírné a příjemné. Z Prahy 200 km přes Choceň na stan. Cerekvice-Hrušová rychl. za 3 hod.; odtud pěšky $1\frac{1}{4}$ hod., povozem 1 sp. 1 zl., kočárem 1.50—2 zl.; osob. vl. za $4\frac{1}{2}$ h. do Zámrsku, odtud poštou za 80 kr. až do N. H. Také možno do Skučče přes Něm. Brod (dr. severoz.), odtud 2 hod. pěšky. Spoj. pošt. s Vys. Mýtem 2krát denně. Pošt. a telegr. stanice v místě. Přes Choceň spoj. na Vídeň, Králové Hradec, Náchod a pod.

Byty úplně zařízené (třeba jen ložní potřeby s sebou vzíti, ač i ty lze dostati) měsíčně 5—10 zl. za pokoj. Strava v 5 hostincích levná (sní-

Nové Hrady u Vys. Mýta.

daně 10 kr., obědy 30—50 kr.); potraviny pro domácí stravování levně po ruce (1 kg masa 50 kr., litr mléka 6 kr., pivo obyč. i černý ležák); jsou v místě 3 řezníci, 3 kupci, 3 obch. s vejci a máslem, 3 pekaři, pivovar a pod. Každý týden ve čtvrtek obilní a potravní trhy. Obv. lékařem MUDr. Jos. Táborek, jenž má domácí lékárnu.

Pitná voda pramenitá jako zvláště zdravá lékařsky doporučená. Koupele říční v teplých vodách v lese zřízené zdarma. Lázně vanové, moderním požadavkům zdravotním odpovídající, za levnou cenu pod doz. lékařským.

Procházky v blízkých lesích po úpravných cestách se sedátky a vyhlídkami po rovině i v terrainu mírně stoupavém. Farářství (zříc. mladý les v místě), Chmeliště (pěkné údolí, 5 min.), údolí Rondenské (10 min.), úd. Všivické (10 min.), Jeskyně (15 m.), Hraběcí Skála (rozhledna, 30 m.), Ludvíkova Skála (rozhl. 20 m.), skalní partie Pivnice a Žižkovy (též »Toulovcovy«) Maštale (40 min. a 1 hod.), Růžový palouček, kde prý Čeští Bratři

Partie z Novohradsko.

s Komenským se loučili ($1\frac{1}{2}$ h.), Košumberk (zříc. $1\frac{3}{4}$ hod.), Lůže (poutn. místo 2 hod.), Rychemburk ($1\frac{1}{2}$ h.), Vys. Mýto (2 hod.), Litomyšl (2 hod.). Povozy 2sp. na celý den 4 zl., 1spř. 3 zl. Průvodčí denně 50 kr.

Všecky dotazy zodpoví, byty obstará, povozy na dráhu dle písemného neb telegr. objednání vyšle Spolek pro okrasu a zvelebení Nových Hradů a okolí v Nových Hradech u Vys. Mýta (adresa pro telegramy: »Okrašlovací Spolek Nové Hradu u Vys. Mýta« počítá se za 3 slova).

Letní sídlo a lázeňské klimatické místo — 320 m.

Nové Město n. M. a lázně Rezek.

Nové Město n. M. slyne svou rozkošnou polohou. Prof. Aug. Sedláček počítá je právem mezi šest polohou svou nejkrásnějších měst v král. Českém. Leží v romantické krajině na svahu Orlických Hor, k JZ. v rovinu přecházejícím, obklopeno lesnatými svahy, v nichž rozkošná údolí vyhloubena jsou četnými přítoky Metuje.

Z Prahy (180 km po státní, 160 km po sezv. dráze) za $3\frac{1}{2}$ hod. Z Vídně za $6\frac{1}{2}$ hod. Od stan. do města 10 min. Omnibusy i zvláštní povozy; za osobu 20 kr.; ku Praze a Vídni 3, k Broumovu a Vratislavi rovněž 3 vl. denně. Pošt. spoj. na dráze sezv. do Čes. Skalice, do Olešnice. Pošt. a telegr. stanice v místě.

Byty v host. (hot. »Bydlo« maj. Aug. Rambousek, hot. Vondráček, hot. Havlík, host. v Rezkú, dvě soukromé vily v Rezkú) i v soukromí, dílem s kuchyní a všemi potřebami, dílem pouhé pokoje; ceny levné dle ujednání; dotazy zodpoví majitelé uved. hostinců. Stravování v těchto pohodlné, dobré a levné (oběd 40—50 kr.); potraviny pro dom. stravování levně pohotově (2 trhy týdně, vyhlášený vývoz šunek Fr. Mervarta).

K přednostem pobytu patří mírně vlhké podnebí v poloze proti sev. větrům chráněné, ozonem bohatý a svěží vzduch, hojné, hluboké lesy v bezprostřední blízkosti města, zdravá úplně bezvadná a lučebně vyzkoušená pitná voda v městě (nový vodovod), výtečná pramenitá voda v Rezkú, láz. místě (20 min.), již se moc léčivá připisuje; lázně říčné přímo u města (rodina platí za léto 2 zl. 50 kr., osoba 1 zl. 50 kr.); parní a vanové lázně v Rezkú (vanová 30 kr., parní 50 kr.); elektr. osvětlení města, ulice v létě se kropí. Lékaři v místě (zubní lék. MDr. Kánský, c. k. vrchní okr. lék. Dr. Rattay a MDr. Krist, obv. l. MDr. Stefanides), lékárna v městě při klášterské nem. Milos. Bratří. Výhodný pobyt pro všechny neurasthetiky i rekonvalescenty lehčího druhu, i pro všecky milovníky přírodních krás.

Rozkošné procházky podle potoků Klopotovského, Lipchyňského, upravenými cestami do Rezkú, lesem Leštinami, do Pekla a k st. hradu Frimburku; cesty značkovány a pohodlnými sedadly opatřeny. Četné výlety s použitím dráhy i povozu: Skály Adršbašské a Teplické, lázně Chudoba v Kladsku ($1\frac{1}{2}$ hod. pov.), lázně Dušníky ($3\frac{1}{2}$ hod. pov.), Hejšovina ($2\frac{1}{2}$

hod. pov.), Hvězda u Police, Vrchmezí (3 hod.), bojiště z r. 1866 ($1\frac{1}{2}$ hod. pěšky); zám. Ratibořický a Babiččino údolí, hrad Riesenbourg ($1\frac{1}{2}$ hod. pov.), Opočno, Náchod a lz. Běloves. Výborné silnice pro cyklisty. — Město samo poskytuje krásnou vyhl. na Krkonoše, k Josefově, Král. Dvoru, České Skalici a Hradci Král. — V okolí mnoho třešní, takže krajina v jarním květu vzácný pohled poskytuje a bývá k vůli tomu navštěvována. Zábavy a koncerty (výborná hudební kapela) jmenovitě v Rezku. — Povozy pohotově 1spř. 3 zl., 2spř. 5 zl. na den.

Letní sídlo — 360, 500 m.

Nový Jáchymov a Krušná Hora.

Křivoklátské lesy, proslulé svou krásou a rozlehlostí, mají ve svém nitru málo tak příznivě položených a krásných i klidných sídel letních jako jest Nový Jáchymov s Krušnou Horou.

Pohled s Krušné Hory na Nový Jáchymov (v pr. v údolí).

Nový Jáchymov leží na sev. svahu Krušné Hory, chráněn protilehlými lesnatými hřebeny proti větrům sev. Letní větry záp. nepřímě přes lesy přicházející jsou teplé. Počnebi celkem suché, mírné. Lesy jehličnaté. mladé i staré, rozlehlé, rovinaté i kopcovité přiléhají až k místu. Výborná, částečně také želez. voda. Koupání v blízkém rybníce s pramen. přítok. a dostatečným odtokem s vodou velmi čistou. — Z Prahy 54 km do stanice *Nová Huť* na trati Beroun Rakovník; pěšky většinou lesem $1\frac{1}{4}$, povozem (objednati lze v Nov. Hutí neb v Nov. Jách.) $\frac{3}{4}$ hod. (2 zl.). Z Prahy 3, do Prahy rovněž 3 vl. denně. Pošta a telegraf v N. Hutí; denně posel.

Bytů značný počet. Hostí bývá ročně na 100. Dot. zodp. p. Ed. Kubla. Pokoj bez peřin obyč. 10 zl. měs. Prohlédnutí osobní žádoucí. Stravovati lze se výhodně v host. p. Edv. Kubly (výborná kuchyně, ceny mírné, oběd za 40 kr.). Potraviny pro domácí stravování po ruce; řezník a kupci vším zásobení v místě; hokynáři s drůbeží, zeleninou a ovocem sem docházejí. Obv. lékař MDr. Bol. Jahn s vlastní lékárnou v místě.

Procházky rovinaté i kopcovité samými lesy a krásným krajem; *výlety* do Nov. Huti (1 hod.), Křivoklátu (2 hod.), na zám. Leontinu ($\frac{3}{4}$ hod.), Opořské úd. a Tejšov (2 $\frac{1}{2}$ hod.), údolí Klucné (1 $\frac{1}{2}$ h.), Hudlice ($\frac{1}{2}$ h.) atd. Povozy u p. Ed. Kubly. Cesty pěkné; silnice pro cyklisty způsobilé.

Krušná Hora vypíná se k j. nad N. J. do výše 606 m. Ve výši 500 m krásná vilegiatura, dům, v němž 4—5 velkých pokojů s kuchyní, s potřebným nábytkem a slavníky bez peřin bývá na leto k pronajmutí (dot. zodp. redaktor tohoto almanachu); při samém domě sad a zahrada s kuželníkem a besídkou, rybník o čisté pramenité vodě s koupelí; lesy přiléhají až k domu; pitná voda z lesa k domu vodovodem. Krásná vyhl. přes samé lesy k Milešovu. Dům stojí sice v poloze větrům poněkud exponované, avšak několik kroků k záp. neb vých. příjemné závětrí. Krásné procházky po rovině na kolik hodin cesty lesem i po deštích záhy suché. Pěkné silnice pro cyklisty. Výl. jako z N. Jáchymova.

Přístup buď ze stan. Nová Huť přes N. Jáchymov (1 $\frac{3}{4}$ hod.) nebo ze stan. Král. Dvůr přes Hudlice (povozy v Hudlicích) (1 $\frac{3}{4}$ hod.). Denně posel na poštu Král. Dvůr a do Berouna.

Nejlépe doporučuje se domácí stravování, ač také z N. J. lze si dáti obědy a večere přinášeti. Potraviny z N. Jách., kamž shora je 10 min. (Pohled s vrchole hory přes dům na Kruš. Hoře do údolí, v němž Nový Jáchymov jest viděti, krásnou tu polohu nejlépe znázorňuje.) Pivo, mléko a máslo, časem i některé vzácnější potraviny v místě; jiné poslem z Berouna nebo donosem hokynářů a pod.

Letní sídlo na Kruš. Hoře.

Letní sídlo v Krkonoších — 645 m.

Nový Svět.

V krásné poloze na rozhraní Jizerských Hor a Krkonošů leží Nový Svět, proslulý sklárnami hr. Jana Harracha. Obyvatelstvo je sice většinou německé, však lid vlídný, nár. štvanicemi nepobouřený. Mnoho českého úřednictva a pravidelná česká kolonie každoročně.

Byty v soukromí i v hostincích (u Krakonoše, u Gustava) 4—5 zl. týdně (u Krakonoše česká obsluha). Strava poměrně levná v host.

Poloha je chráněná, horský svěží, výborně účinkující vzduch, znamenitá pitná voda. V blízkém Wurzelsdorfu lázně. *Procházky* pěkné rovinaté (k vodopádu Mumlavy, do Wurzelsdorfu, Harachova, k Schreiberhau), krásné výlety krkonošské (viz Kafkův ill. prův. po král. českém, Jizerské H. a Krkonoše, 50 kr.).

Letní sídlo nad Sázavou — 400 m.

Okrouhlice.

V údolí nad horní Sázavou leží Okrouhlice v blízkém sousedství rozsáhlých lesů. Podnebí má mírně podhorské a před větry je chráněna. Lesy hluboké, mladé i vyspělé, vzdál. 20 min., menší háje zcela na blízkou. V Sázavě koupele v místě.

Z Prahy za 4 $\frac{1}{2}$ hod., sem i zpět po 3 vl. denně. Přes Něm. Brod spoj. k Humpolci, Přibislavi-Žďáru, Jihlavě i k Pardubicům. Různými směry rozbíhá se 5 silnic. Výb. terr. pro cyklisty. Pošta a telegr. v místě.

Bytů letních 10. Bližší sdělí J. Hyrš, z. poslanec nebo H. Zrzavý, říd. uč. Strava v host. Fr. Hyrše za 60 kr. denně. 2 kupci a řezník i potraviny v místě. Lékař i lékárna v Něm. Brodě (dráhou $\frac{1}{4}$ hod.).

Procházky rovinaté i kopcovité; výl. do Světlé, Něm. Brodu, na Lipnici, do lázní Petrkovských (dráhou $\frac{1}{2}$ hod.). (Viz Kafkův ill. prův. po král. čes. „Posázaví“ 50 kr.) Chytání ryb a raků, možnost účastnit se honů. Na řece loďka. Povozy za 4 a 5 zl. a za 2—2 $\frac{1}{2}$ zl. (na 1— $\frac{1}{2}$ dne). Několik spolků (Od. N. J. P.), slušná stálá společnost, divadlo, taneč. i jiné zábavy.

Síroželezitě lázně — 200 m.

Ostrov.

V příjemné zdravé krajině při levém břehu Labe $\frac{1}{2}$ hod. od Brandýsa n. L., 1 hod. od Mštic na SZ. dr.

Z Prahy do Mštic a zpět po 7 vl. denně. Přes Lysou spojení k Vídni. Na nádraží pošta brandýsská, na objednání povoz lázeňský. Denně posel do Brandýsa.

Byty v lz. domě pohodlné, čisté a vším opatřené 40—90 kr. denně. Vzorná láz. restaurace (snídaně 12—25, obědy od 35 a masité večeře od 24 kr. výše i levněji). Po čas saisony ordinuje MDr. Jan Glos-sauer, št. lék. z Brandýsa. Za koupele platí se v I. tř. 50 kr. (v předpl. levněji), v II. tř. 35 kr. Železitá voda ostrovska jest velmi lahodný, občerstvující nápoj, jenž příznivě působí i na strávení pokrmů. Želez. pramen (součástky viz na str. 12.) zdejší c. k. místodržitelstvím jako *léčebný* uznaný, od 65ti let již odporučuje se proti dně čili pakostnici, krticím, rheumatismu, chudokrevnosti, slabosti nervové, četným nemocem ženským a jich následkům, následkům tyfu, zánětu ledvin, nemocem kožním atd.

Čistý zdravý vzduch, okolní luhy a sady, nedaleké lesy jehličnaté i listnaté na pravém břehu Labe činí pobyt v Ostrově příjemným, tělo i ducha osvěžujícím.

Všecky bližší zprávy ochotně poskytne majitel Frant. Pokorný.

Letní sídlo — 573 m.

Budova lázeňská v Ostrově.

Pacov.

Z měst na Českomoravské vysočině, která svou polohou, vábným okolím i vnitřní úpravností zasluhují pozornosti jako vhodné vilegiatury, sluší v přední řadě uvést. *Pacov* (2848 ob.) v poloze chráněné před větry severními na jednom prameni Želivky, obklopený vzdálí 15—30 min. krá-

snými jehličnatými lesy a vykazující při jihozáp. větrech zpravidla pěkné léto, zvláště pak překrásný podzím.

Z Prahy přes Tábor za 4 hod. Druhé spojení přes Jihlavu. Od stanice do města 20 min. Omnibus (3krát denně) a pošt. vůz 20—25 kr. Pošt. a telegr. stan. v místě.

V lesích pod stanicí romantické místo Vejvarka, Pražany na léto vyhledávaná. Kromě toho i v městě jsou letní byty po ruce. Dotazy zodp. z ochoty p. Ant. Plaček v Pacově. Strava v hostincích na nám., zejména v »panském hostinci« p. Ad. Mašáta (pokoje pro cizince), u Sokola, v host. p. Čulíka, u bílého lva za ceny mírné. Potraviny pro dom. stravování velmi levně pohotově. Dva lékaři a lékárna v místě.

Krásné *procházky* v rozsáhlém polodivokém parku zámeckém (volný vstup) jinak do lesů rovinatých i pahorkovitých. *Výlety*: Hrad Kámen (1 hod.), do lz. Sv. Anny u Černovic, na Choustník (dráhou do Chýnova) a j. Cesty značkovány. Povozy v panském hostinci. Průvodčí k větším výletům po ruce. Občas koncerty, věnečky, divadlo.

Pacov. Pohled na město.

Letní sídlo v Podkrkonoší — 413 m.

Pecka.

Pod zříceninami hradu Pecky na rozhraní národnostním se tří stran obklopena velkými německými obcemi, $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ hod. vzdálenými, zasluhuje Pecka pozornosti naší jako jeden z nejzažších českých bodů v Podkrkonoší.

Nejbližší české stan. Lázně Bělohrad (str. 17.) a N. Paka. Pěšky les-

natým údolím Javůrky $1\frac{1}{2}$ hod. Něm. stan. Hrubá Borovnice vzdálena $\frac{3}{4}$ hod. Povozy od stan. 2 zl., z Pečky objednané 1spřež. 1 zl. (z Bor.), 1.50 (z Běl. a Paky). Pošt. spoj. s Nov. Pakou 2krát denně, za os. 35 kr. Telegr. stan. v N. Pace.

Ve příčině let. b., levných a všemi potřebami opatřených (větší rodiny musí peřiny a ložní prádlo přivézt) obrátí se každý na místní odb. Nár. Jed. Sever. Strava levná v host. radnice. Potraviny pro domácí stravování velmi levně po ruce. MUDr. J. Hartmann, předseda odboru, obvod. lékař a vlastník domácí lékárny.

Partie z Pacova: Zámek, býv. klášter Karmelitánů.

Teplé lázně s výbornou pramenitou vodou v lázních $\frac{1}{4}$ hod. vzdál. u lesa s hostincem. Koupel 20—30 kr. s prádlem.

Městečko leží v úžlabině obklopeno vzdálí 5—15 min. velkými jehlič., volně přístupnými lesy; podnebí má suché, podhorské, proti větrům jest dobře chráněno; nad ním malebné rozvaliny hradu, sídlo druhdy slavného pána českého Krištofa Haranta z Polžic. Vyhl. na Kumburk u Jičina (2 hod.) a na Zvičín (2 hod.). Výlety do míst na pomezí národnostním: Král. Dvora, Žírce, Kuksu, Liberce, Vrchlabí, Hostinného, Trutnova, do lz. Bělohradu, Mostku, výl. do Krkonoš (viz Kafkův ill. průvodce po král. čes. »Krkonoše a Jizerské Hory«, 50 kr.). — Povozy za 2—2.50 zl. na $\frac{1}{2}$, za 4—5 zl. na celý den.

Peruc.

Ve stráni nad krásným údolím potoka Dýbeřského, obklopena se tři stran pěknými lesy se skvostnou vyhlídkou na celé Středohoří i Rudohoří. Podnebí suché, v létě velmi příjemně větry chlazené.

Z Prahy dr. praž. duchc. 3krát denně za $2\frac{1}{4}$ hod. Z nádr. 5 min. Spoj. s Duchcovem, Teplicemi, přes Libochovice (2 hod.) na Lovosice, Roudnici. Telegr. a pošt. stan. v místě.

Byty letní v čistých výst. domech s nábytkem za ceny levné nutno si záhy zamluviti. Dotazy zodp. z ochoty p. Jul. Löbl, maj. realit. Strava v host. Jos. Matějčka »u dráhy«, Jana Löbla v »Radnici«, Jos. Zimmerhakla »hot. Peruc«, Jos. Stehlíka »na nádraží«, v rest. G. Heinze u továrny

(oběd 35—40 kr.). Potraviny levné po ruce. Host. pokoje 4 v »hot. Peruc«, v ostatních po 1. MUDr. Vác. Smrž má vlastní lékárnu.

Pitná voda v lázních slabě želez., již se pro chudokrevné používá. Lázně říčné v Ohři a parní v Lounech (dráhou za 26 kr.). *Procházky* lesem většinou rovinaté do Chrástína ($\frac{1}{2}$ hod.), k stud. »Boženě« (nejsilnější dub v Čechách zv. »Oldřich«), výl. do Středohoří, na Hasenburk, do Třebenic atd. U p. Hainze krytý kuželník. Povozy za 3 zl. na $\frac{1}{2}$, za 5 zl. na celý den.

. Lázně železito-sírnaté — 442 m.

Petrkov u Něm. Brodu.

V utěšené dolině ve stínu věkovitých líp a na pokraji rozsáhlého parku leží lázně Petrkovské, již déle než století s mnohými úspěchy užívané. Návrší s osadou Sv. Kříž je před větry severov. chráněno, k jihu pak za listnatým hájem prostírají se lesy jehličnaté.

Z Prahy do Něm. Brodu SZ. dráhou za $4\frac{3}{4}$ hod. Odtud odbočkou Humpoleckou do Petrkovy; stanice 20 min. vzdál., povozy láz. vždy pohotově. Z Brodu Něm. pěšky hodinu.

Láz. budova na kraji rozsáhlého úpravného parku obsahuje 15 vším pohodlím opatřených pokojů. Dotazy zodp. správa lázní. Strava v láz. restauraci dle lístku nebo v celém zaopatření levná. Koupelny opatřují se vodou z pramene, jenž obsahuje kysličník uhličitý, sledy železa a plynu sírovodíkového beze všech ústrojných a škodlivých přísad jako na př. čpavku. Ohřívá se parou, takže neutrpí změny. Kromě toho zřízeny jsou lázně parní nejmoderněji na přečišťování páry. (Indikace viz str. 8. a 9.)

Pěkné *procházky* poskytuje nejbližší okolí, láz. park, park velkostatku i blízké lesy, zajímavé *výlety*, pak pamětihodná místa jako Něm. Brod, zříc. hradu Lipnice, Žižkův pom. u Přibyslavi, Ledec se zámkem, Humpolec, Štoky v krásných lesích položené, nedaleko Jihlava, Chotěboř, Maleč atd., z nejbližších bodů Hochtanov (6 km, 586 m vyhl.). Pohodlné povozy v láz. pohotově, jež i na písemné neb teleg. požádání kamkoli se vyšlou vstříc. Pro zábavu hostů jest tu kuželník, loď dvouveslová, tělocvična, hřiště a j. Všem přáním a dotazům ochotně vyhová majitel p. Víl. Dellekt, jenž sám správu lázní vede.

Letní sídlo na Šumavě — 536 m.

Petrovice u Sušice.

V krásné subalpínské poloze Šumavské, 2 hod. na jih od Sušice leží Petrovice, poslední v tu stranu větší česká vesnice, obklopená 7—10 min. vzdálí rozlehlými jehličnatými lesy v mírném podnebí šumavském, způsobilá za klim. léčebné místo české.

Posl. stan. žel. Sušice (str. 118.) nebo od Klatov Nemělkov, obě 2 hod. cesty. Povož za 2 zl. dojde za $\frac{3}{4}$ hod. Pošt. vůz pro 3 osoby 35 kr. za hodinu. Pošt. dojíždka dvakrát do Sušice, dvakrát denně z Hartmanic, pošt. posel z Velhartic (str. 140.).

Bytů letních dostatek po 6—10 zl. měs. se vším zaopatřením. Kdo přiveze peřiny, platí 4—6 zl. Dotazy zodpoví míst. odb. Nár. Jed. Poš. Strava v host. 18—25 zl. měs. Pro dom. strav. vše po ruce (drůbež, pstruzi a j.). Lékaři a lékárny v Sušici, Hartmanicích a Velharticích. Koupele v potocích písečných, lázně teplé i stud. ve Vodolence (viz Sušici).

Krásné *procházky*, hojné *výlety* Šumavské (viz Kafkův ill. prův. po král. Českém „Šumava a Pošumaví“ 60 kr.). Povozy po ruce, plat dle vzdál. 2, 3, 5—7 zl. Projíždky loďkou ve Svojšicích (povol. v zámku).

Lázně vápnito-železité — 490 m.

Podol Vápenný.

V pěkné lesnaté poloze na jih od Heřmanova Městce ($1\frac{3}{4}$ hod.) leží Vápenný Podol s lázněmi vápnito-železitými v údolí se všech stran chráněném. — Poslední stanice odbočky st. dr. z Přelouče. Odtud i zpět 1, z Heřman. Městce 2 vl. denně.

Byty v láz. host. od 50 kr. do 1 zl. denně; kromě toho asi 10 l. b. v soukromí. Dot. zodp. z ochoty p. Jos. Vavrouch, host. v lázních. Kromě toho host. Pavlíčkův a Christův. Strava ve všech třech za ceny obyč. Pro domácí strav. potrav. pohotově. Lékaři a lékárna v Heřm. Městci, dráhou 68 min. — Podnebí suché, mírné. Voda z pramene Sv. Václava obsahuje 3‰ kysl. železitého, hojně vápna a solí hořečnatých, i vykazuje stejnoměrnou teplotu 8° R. Koupele vanové teplé (30 kr.) z pův. pramene odporují se proti rheumatismu. Hluboké lesy sahají až k lázním. Výl.: Oheb, Slatiňany, Chrudim Rabštýnek, Hedvikov, Lichnice. Povozy z Heřm. Městce. (Viz též Dra Preiningera: Chrudim. Průvodce městem a okolím.)

Letní zátiší a lázeň. restaurant — 200 m.

Podhájí u Turnova.

Pítrův restaurant na Podhájí, p. Sedmihorské Lázně.

použití, neboť dešť valných stop nezanechává. Pro větší společnosti stačí obědy objednat hodinu dříve. Pošt. a telegr. stan. v Sedmihorských Lázních (5 min. str. 107.) Restaurátér Ant. Pítr. — Stanice Turnov (str. 136.); pěšky 1½, povozem ¾ hod. za 15—20 zl.

Letní sídlo na úp. Čes. Lesa.

Postřekov u Domažlic.

Starý a Nový Postřekov, staré osady Chodské na úpatí Čes. Lesa, dosud české na hranici národnostní, vyznačují se chráněnou polohou (proti sev. i záp. větrům) a mírným podhorským podnebím. Lesy přiléhají k Nov. Postř. bezprostředně, od St. vzdál. ¼ hod. Posl. stan. Domažlice; pěšky 2, povoz. 1 hod. Pošt. a telegr. spoj. v Klenči (½ hod.). — *Byty* l. po 3 až 5 zl. měs. Dot. zodp. p. Ondř. Schweiner, říd. učitel. Strava v host. i soukromí (obědy od 50 kr.). Lékař Dr. Bozděch a lékárna domácí v Klenči. Cesty v okolí značkovány. Výlety viz Kleneč, Domažlice a Č. Kubice

Pítrův pensionát a restaurant. V nejbližším sousedství Sedmihorských láz. (5 min.) v chráněné poloze při lese, v nejkrásnějším koutku Českého ráje.

Letní byty od 4 zl. týd. Chvalně známá kuchyně i sklep. — Krásně upravené cesty, jichž možno hned po každém dešti

Letní zátiší a klim. léč. místo — 308 m.

Potštýn.

Potštýn v malebném údolí všecek tona v zeleni stromů tulí se k zalesněnému pásmu mohutného hřbetu na levém břehu Divoké Orlice a k lesnatému vrchu korunovanému zříceninami památného hradu na břehu pravém. Vrchol hřbetu Kaprať 526 m, hradecký kopec 439 m, nádraží 327 m, městečko 308 m n. m. Nejvyšší bod v okolí Chlum nad Liticemi 602 m.

Potštýn se svými údoly a průsmyky je branou pohoří Orlického. Podnebí je celkem *mírné*, z jara poněkud vlhčí, v létě však velice příjemné. I v nejparnějších dnech osvěžující chlad a vánek v údolí »pod lipami«.

Stanice dráhy severozápadní (trať Praha-Mezišesl) z Prahy 154 km (4½—5 hod. jízdy). Z nádraží pěšky do městečka 10 min., povozem (nutno objednat) 5 min. Párový povoz 80 kr.

Od Prahy tři vlaky, mimo to 1 vlak dopol. z Hradce Králové, ku Praze 4 vlaky denně. Pošta v místě. Roznáší se (i pražská pošta) dvakrát denně (odpoledne pražské noviny). Stanice telegrafní i pro městys na nádraží, sazby obvyklé, poplatek poslovi za doručení 10 kr.

Kromě asi 10 rodinných vil a letních domků, 3 velké vily, kde se pronajímají byty: vila Valentova (»pošta«), Mestekova a nově vystavená vila »Bon repos« MUDra Štycha. Celkem 6 bytů o 3 pokojích s kuchyní, asi 30 bytů o 2 pok. s kuch. (některé po případě bez kuch.), mezi nimi 4 celé domky, 6 bytů o 2 pokoj: bez kuch., 4 byty o 1 pok. s kuch., asi 50 jednotlivých pokojů. Ceny bytů 10—25 zl. měsíčně za pokoj. U některých bytů cena za saisonu s pobytem libovolně dlouhým. Veškeré dotazy ochotně zodpoví, po případě i byt najme *výbor okrašl. spolku*. Předseda univ. prof. PhDr. Jan Urban Jarník v Praze (bytem III. Sněmovní ul. 7), pokladní spolku slečna Marie Umlaufová, c. k. poštmistřová v Potštýně. Okrašlovací spolek vydává každoročně výroční zprávu o činnosti své, kde také jmenovitě kvituje členské příspěvky a dary, zvláště fondu lázeňského, a seznam letních hostů, který r. 1897 dostoupil 157 přihlášených běžných čísel s úhrnným počtem 415 osob. V seznamech letních hostů uvádějí se pouze ti, kdož v Potštýně nejméně týden se zdrželi.

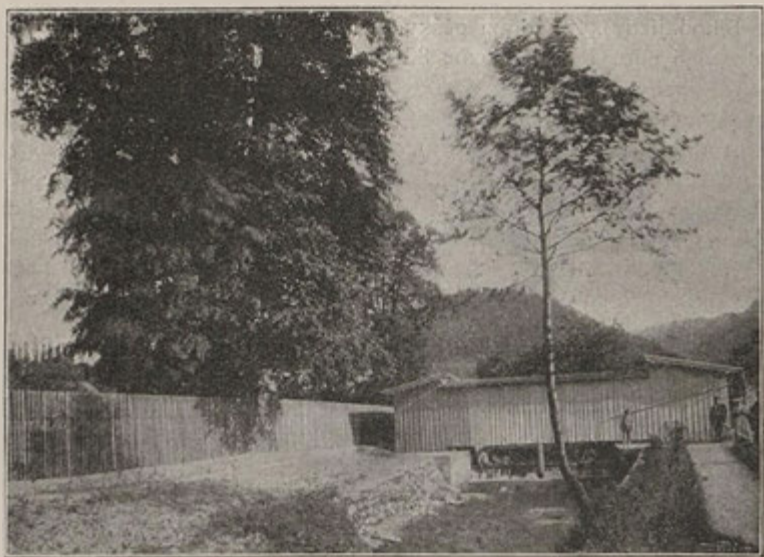
Nejstarší zájezdní hostinec »Panský dům« p. Karla Hostinského s tančírnu, zahradní besídkou, spolkovou místností a 2 host. pokoji. Hôtel Rubeš p. Josefa Sůzy s velkou zahradní jídelnou a 7 host. pokoji v 1. patře. Hostinec p. Sattrana v Lázeňské ulici s verandou a mimo 2 host. pokoje se 2 většími byty v 1. patře s krásnou vyhlídkou do údolí. Hostinec paní Anny Rákosníkové »Na ostrově« s 1 host. pokojem, bytem o 1 pokoji a besídkami u mlýnského náhonu, zvlášť útulnými v letní podvečery. Stravování v hostincích. Obědy od 40—55 kr. Potraviny v místě. Ceny poměrně levné.

Obvodní lékař p. Diviš Brůna bydlí ve vile Mestekově a má svou domácí lékárnu. Nejbližší veřejná lékárna v Kostelci nad Orl. (dráhou 17 min.), kde jsou tři lékařové: zámecký lékař MUDr. Fr. Albert (býv.

assistent prof. Eiselta), nádražní MUDr. Švehla a specialista pro léčení vodou MUDr. Josef Perlhefter.

Hluboké staré lesy jehličnaté i listnaté rozprostírajíce se po údolích i po vyšinách sestupují až k domkům městečka.

Prameny okolních vod dosud neprozkoumány; několik výtečných lesních studánek, dvě s železitou vodou. V mlýnském náhoně říční lázně okraší. spolku vydlážděné pískovcovými plotnami se 6 kabinami (dvě se zvýšenou podlahou pro dítky) a bassinem o 127 m² (hloubka nahoře 1 m, dole u stavidla 1·20 m). Pod stavidlem přirozená sprcha, k níž přístup z bassinu po schůdkách; 9 kabin k svlékání. Pro damy od 10¹/₂—12 h. dopol.

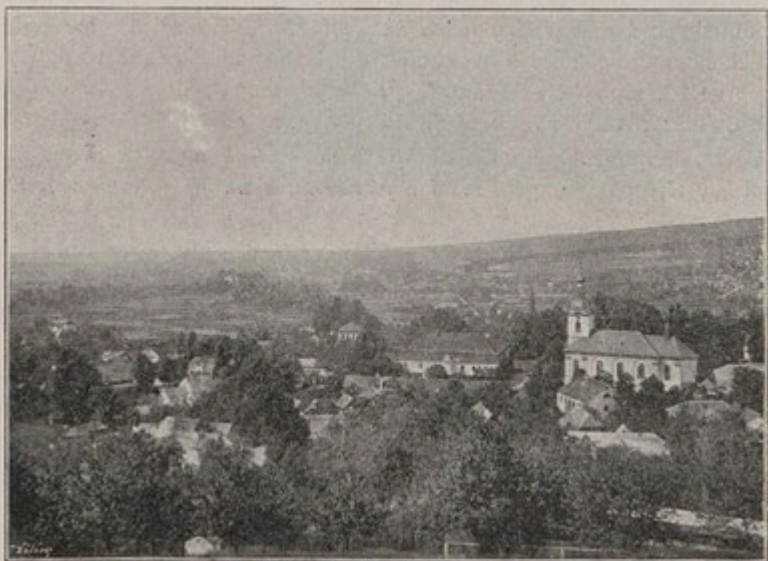
Říční lázně v Potštýně.

a odp. od 2—4 h., ostatní čas pro pány. Letos zřízeny budou v láz. domku 2 kabiny teplých lázní vanových, při čemž se pomýšlí také na lázně jehličnaté a rašelinné. Ceny v říčních lázních: jednotlivá koupel v kabině za osobu 15 kr., dítky 10 kr., v bassinu 10 kr., dítko 5 kr. V blokách (pro celou rodinu) o 30, 60 a 90 lístcích poměrně snížení. Blok — 90 lístků do kabin pro dospělé za 8 zl., děti 4 zl. — do bassinu 5 zl., děti 3 zl. Prádlo půjčuje i po přání opatruje lázeňská.

Procházek romantických, nejrozmantějších, pohodlných i namahavých výběr hojný. Nejoblíbenější »pod lipami« na ostrově utvořeném řekou a mlýnským náhonem, v údolí sevřeném hradským kopcem a strání Kapratí. Dále po rovině na louky v rozkošném lesním údolí za hradem: na »Vochtánku«, za »Horku«, do Kněžkova a Čertova Dolu atd.

Pohodlný výstup vozovou cestou třešňovým stromoradím a lesem k zříceninám hradu, serpentinami k »Bendlovce« (terassa a lavičky), na levém břehu Orlice k besídce »na Letné« atd., atd. Za jasného počasí výhled až ke Sněžce a Sněžníku Králíckému, z vrcholu Kaprati až k Litomyšli a Pardubicům. Výlety do Litic, na Žampach, do Brandýsa n. Orl., do Rychnova a »Studánky«, do Německé Rybné atd.

Pravidelné týdenní jour-fixy letní kolonie. Solové písně, smyčcový kvartet, deklamace, solové výstupy; po programu se tančívá. Pro saisonu 1898 pomýšlí se na pravidelné týdenní koncerty promenádní »pod lipami«. Za saisonu obvykle velká slavnost letní kolonie »pod lipami« a slavnostní

Potštýn. Pohled od kapliček.

akademie, občas divadlo. Pod lipami »lawn-tennis«. Párový povoz na půl dne 4 zl., na celý den 6 zl. Saisona od května do září, nejčetnější návštěva o prázdninách v červenci a srpnu.

K bližším informacím doporučujeme knihu: „*POTŠTÝN, práce a vzpomínky letních hostů a přátel zátiší potštýnského*“. (Uspořádali Marie Habeltová a Jiří V. Klíma, s 83 obrázky význačných pohledů a domků, cena 1 zl. 50 kr., váz. výt. 2 zl., vydáno 1897 nákladem okrašl. spolku, u něhož lze nejlépe přímo objednat.) Kniha tato vedle své literární ceny, všemi časopisy uznané, jest nejlepším doporučením, jakého se — z pér nejpřednějších našich spisovatelů, vesměs bývalých letních hostů neb návštěvníků zátiší potštýnského — zátiší letnímu u nás dostati může. Na konci knihy uveřejněny ukázky z „*Malého průvodce Potštýnem*“, který v ceně několika

kr. 1898 týměž nákladem bude vydán a vedle průvodce všecky potřebné údaje jak pro letní hosty, tak turisty bude obsahovati.

Starší kniha, hlavně k výletům do okolních měst jest prof. *Fr. Bauera: Potštýnské zátiší a výletní místa v jeho okolí* (1892, u Vilímka, 1 zl.).

Slatinné lázně — 184 m.

Praha — „Žofínský ostrov“.

Aby i těm, kdož nemohou dopřáti si dražšího pobytu v některém místě lázeňském, dostalo se léčebných lázní, zařídila obec Pražská při lázních Žofínských *koupelny pro léčení lázněmi slatinnými*, jichž lze použiti při všech nemocech, které se slatinnou vůbec léčí. Lázně ty otevřeny byly teprve 22. srpna 1896., ale těšily se již v první době svého trvání značně oblibě: r. 1896. použily jich 133 osoby, r. 1897. již 329 nemocných.

Vedle slatinných koupelí nalézají se na Žofíně městské lázně *parní* a *vanové*, v létě pak koupele *říční* a *plovárna*, čímž je i o jiný druh lázní postaráno.

Že pak ostrov Žofínský svou polohou, svými sady, vzornou restaurací a v létě četnými zahradními koncerty nahrazuje téměř úplně podobná zařízení lázeňských míst, jest zajisté tvrzení oprávněné a uzná je pravdivým každý, kdo na Žofíně v létě příjemné chvílky strávil.

Léčení slatinnými aneb i jinými lázněmi lze tu nemocnému podporovati pitím příslušné *minerální vody*, kterou lze si kdykoli prostřednictvím restaurace objednat.

Zvláště hodí se Žofínské lázně pro ty, kdož by užitečné léčení spojití chtěli s příjemným pobytem ve hlavním městě, které skytá tolik vycházek jako málo které jiné město (viz Kafkův ilustr. průvodce po král. Českém „Praha“, v tisku). Mimo to pobyt zde není tak drahý, bytů je vždy hojnost, prostředky dopravní četné a levné. Stanice tramwayová nejbližší (u Národního divadla) je vzdálena od Žofína nějakých sto kroků.

Ceny lázní v koupelnách vkusně a pohodlně zařízených jsou poměrně mírné vzhledem k tomu, že není tu žádné lázeňské taxy ani jiných poplatků. Za jednu *celou koupel slatinnou* platí se (i s prádlem) 2 zl. 50 kr., za 6 koupelí 13 zl. 50 kr.; za poloviční 1 zl. 50 kr., za částečnou 1 zl. — Ceny ostatních koupelí jsou otištěny ve brošurce „Lázně slatinné na Žofíně v Praze“, kterýž spisek se po 5 kr. prodává.

Ordinujícím lékařem jest Dr. V. Preininger.

Konečně lze upozorniti, že lázní slatinných lze na Žofíně po celou zimu používat, ježto zařízeny jsou tak, aby koupajícím se nevzniklo žádného nebezpečí z nachlazení a p., i že lázně ty lze hlavně doporučiti též těm, kteří odbyvše si léčbu v některém lázeňském místě, chtějí účinek její dovršiti léčbou dodatečnou.

Letní sídlo a klimat. léč. místo — 569 m.

Prachatice.

Město sice něm., avšak s velikou českou populací a s okolím s $\frac{9}{10}$ českým (okres. zast. má čes. většinu); prastaré české město vysoce kulturní s krásnými starožitnými stavbami. Velmi vděčné okolí; nedaleko vrch Libín (1100 m), s něm. lz. Sv. Markéty. Znameníaté východisko výletů Šumavských. Svou polohou doporučují se i jako klimatické léč. místo pro nemoce celkové, onemocnění dýchadel, poruchy nervové a cirkulační.

Z Prahy přes Vodňany do stan. Prachatic 6—8 hod. Do města 10 min. — 6 českých hostinců, na náměstí »beseda«, u Jelena, u Zlaté Koruny, v Kostelní ulici u Jelínka, na Vodň. předměstí u »Černého Orla«. Za městem v »Kandlově mlýně« letní

Prachatice. (Dle Ottova díla »Čechy«.)

hostinec s kavárnou. Čeští kupci: Zuna, Tvrzický Jos. a Tvrzický Fr., Volinka, cukrář Schneider (nám.), řezník Rataj, pekař Kubíček, vlasenkář a holič Rychlík, povozníci Kašpar a Neškodný, tři lékaři Češi, jeden advokát a lékárník. Celá řada jiných živností v rukou českých. Letní *byty* lze u Čechů levně získati. Stravování v českých host. i po domácku levné. Dot. zodpoví Čes. Beseda. Ve příčině výletů viz Kafkův ill. prův. po král. čes.: »*Šumava a Pošumaví*« (60 kr.)

Letní sídlo.

Ratibořice.

Česká ves v krásné poloze, která by se s trochu podnikavostí mohla povznést na znamenité letní zátíší, po případě léčebné místo klimatické. Prozatím není leč několik bytů v panském hostinci Jos. Víta, kde lze se také levně stravovati (i v Žernově 10 min. vzdáleném). Lékař a lékárna v poslední železniční stanici Čes. Skalici (viz tuto).

Letní sídlo — 370 m.

Rokycany.

V pěkné kotlině podbrdské, kolem vzdálí asi 20—30 minut lesem obklopené spočívá výstavně a čisté toto místo při stoku Klabavky a potoka Padrtského. Zdravotní poměry neobyčejně příznivé; nakažlivé choroby se zde nevyskytují žádné; polohou jest chráněno proti větrům sev. i ostrým vých.; západní přistupují sem silně prohřáté a tak jen na počišťování vzduchu

blahodárně účinkují. Pitná voda v městě i v pramenech okolních lesů velmi dobrá. Úpravné říční lázně se stále pracujícím jezem (znamenitá přirozená sprcha). Moderně zřízené parní, sprchové a jehličnaté lázně z roku 1896. (Par. lz. 50 (předpl. 40 kr.), vanová 35—40 kr. (v předpl. 30—35 kr.).

Z Prahy za 7 hod. Do Prahy denně 5, do Plzně 6, do Mírošov 2 vlaky. Do města 5 min. Pošt., telegr. a telef. stan. v městě.

Letní byty v městě i v okolních myslivnách; dotazy zodp. městský policejní úřad; hôtely »U Českého Dvora« (11 pokojů), »U Černého koně« (5 pok.), »U Černého orla« (5 pok.), »U Libuše« (7 pok.). Pokoj 60 kr. Strava v hot. (oběd. 40 kr.) i v soukr. Potraviny levně po ruce. Zahradní

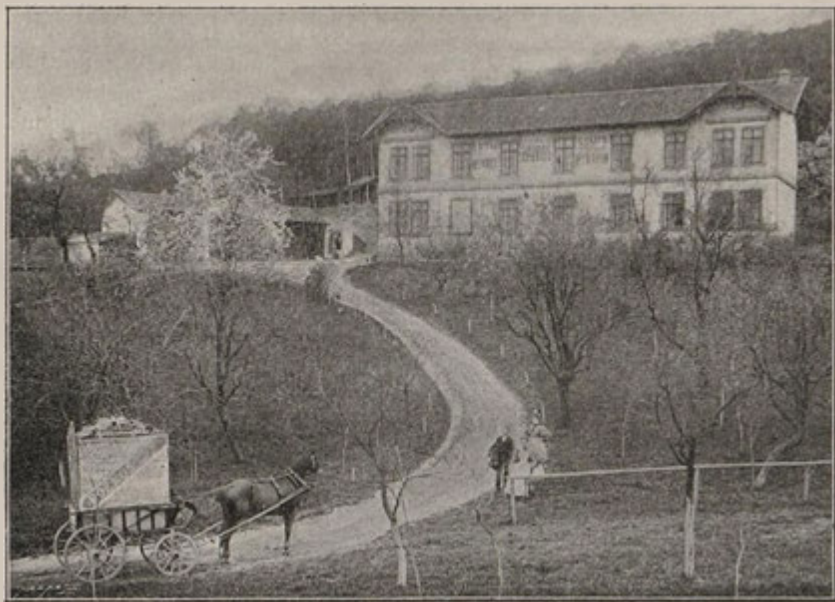

Rokycany.

restaurace: »Na Střelnici«, »Na Železné«, »Na Šumavě«, »U České koruny« a »U Slavie«. Studentská noclehárna.

Čtyři lékaři: MUDr. H. Brumlík, MUDr. O. Hořínek, MUDr. A. Kozler, MUDr. V. Bartoš a lékárna.

Procházky: Krásné sady lesnaté rozkládají se na stráních při samém městě (vzdál. 10·15 min.) velice úpravné (pěkné cesty, besídky, veranda, rozhledna) a poskytují pěkné vyhlídky na město a okolí. Rozlehlé lesy, maj. obce, volně přístupné; občerstvení v myslivnách. *Výlety*: Žďár (624 m, vyhl.), Kotel 570 m, rozhl. a vyhl. na Šumavu, Český Les, Brdy), Vršíček (pout. místo), Klabava (železářny), Holoubkov (let. sídlo), Plzeň atd. Cesty jsou značkovány. Povozy 1spř. $\frac{1}{4}$ hod. 50 kr., $\frac{1}{2}$ hod. 75 kr., 1 hod. 1 zl., celý den 3 zl. 50 kr., 2spř. $\frac{1}{4}$ hod. 1 zl., $\frac{1}{2}$ hod. 2 zl., celý den 5 zl. V neděli v zahradních restauracích koncerty.

Letní zátiší a lázně — 260 m.

Rozkoš v Dol. Krči.

Nad Dolní Krčí u Prahy zřízen jest při samém lese na povýšeném svahu útulný pensionat »Rozkoš« s lázněmi stranou ode všech továren a závodů průmysl. a s pěknou vyhlídkou do lesů kundratických a přes vlídné údolí Dolnokřské a Pankráckou pláň ku Praze a skalám Hlubočeským nad údolím Vltavským.

Teplá, suchá poloha, chráněná před západními a severními větry, pěkný smíšený les při samém pensionatě i blízkost lesů křeských a kundratických, výborná pitná voda, která doporučuje se při katarrech žaludečních, špatném trávení a při poruchách zaživ. ústrojí vůbec, při chudokrevnosti a pod., konečně pohotovost lázní teplých i studených při samém pensionatě (lázně i s prádlem 25—30 kr.), jež zejména při rheumatismu dobře poslouží, činí z tohoto Praze tak blízkého místa velice příznivou stanici pro letní pobyt i osvěžení zdraví.

Rozkoš hodí se zejména výborně pro rekonvalescenty z blízké Prahy, kteří nemohou se více od Prahy vzdáliti i pro ty, kdož povoláním na Prahu vázání záhy z jara touží užití kras a vděků probouzející se přírody a požitků, jež ve příčině osvěžení právě jarní měsíce v nejplnější míře poskytují. Po denním zaměstnání lze snadno odpoledne neb k večeru na Rozkoš zavítati a ranním vlakem do Prahy se vrátiti.

Z Prahy dráhou do Krče 9 *km*, od stanice 5 min. Parníkem do Bráníka, odtud pěšky 3 *km*. V létě 4—5 vl. denně sem i zpět. Pošta, telegr. i telefon v Krči. *Byty* v hotelu (dot. zodpoví p. E. Pavíkovský v Praze, Šlikův palác, telef. 930) a ve 3 nových úpravných vilách. Strava v hotelu, jehož kuchyně požívá nejlepší pověsti. Kdo ve vilách chce se po domácku stravovati, dostane potraviny v Dol. i Hor. Krči, $\frac{1}{4}$ hod. vzdálené. Lékaři MUDr. Čermák a MUDr. Zuna v Bráníce. MUDr. Pleticha v Michli. Jinak do Prahy pov. $\frac{1}{2}$ h. Příjemné procházky v nejbliž. okolí: Zátíší u Hodkoviček ($\frac{1}{4}$

hod., str. 143.), Kundratice ($\frac{1}{2}$ hod.), k Vltavě ($\frac{1}{4}$ hod.), do parku zám. v Dol. Krči (přístup na požádání); společenská zahrada spolku pro povznesení zahradnictví v Čechách u nádraží (skleníky s nádhernými květinami, rostliny alpské). — *Výlety* po parolodi na Vltavě, dráhou přes Modřany k Davli, Mníšku a Dobřívu (Brdy), později přes Davli do Posázaví. — V hotelu kulečník, piano, u lesa kuželník, občas koncerty a zábavy společenské; povozy v hotelu.

Lázně v „Rozkoši“ u Krče.

Letní sídlo v Orlických Horách — 410 m.

Rybná Německá.

Na úpatí Orlických Hor v krajině mírně pahorkovité, svou malebností, jako celé Žamberecko proslulé, četnými horskými bystřinami protékáné, v poloze chráněné pod Chlumem (750 m), v blízkosti nádherného údolí Divoké Orlice se zříceninou hradu Litice, leží útulná tato česká ves, jejíž obyvatelé vynasnažují se učiniti ji v každé příčině příjemným letním sídlem.

Zdobnice u Německé Rybné.

Letní byty v soukromí za ceny nejmírnější. Dot. zodp. se v hostinci »u Hovorků«, kdež také levně lze se stravovati. Výtečná pitná voda z horských pramenů. Podnebí mírné, podhorské. Koupele říčné ve Zdobnici a Orlici. Vanové lázně se zřídí. Dva lékaři ve Vamberku (1 hod.), tři v Žamberku, často do místa dojíždějí; na požádání v každých 2 hodinách lékař po ruce.

Procházky krásnými jehličnatými lesy, několik min. vzdálenými, volně přístupným údolím Zdobnice a Orlice. Výlety na Litici, Potštýn, Studánku u Rychnova n. Kněž., přes Klášterec do Hor Orlických atd.

Domácí zábavy při pianě, 2spř. povozy za 6 zl. denně. Průvodčí po ruce za mírnou mzdu.

Z Prahy SZ. dráhou do zast. Bohousov 165 km za 5 hod. Od stan. 2 km. Povož pošle na požádání hostinec u Hovorků v Něm. Rybné. Pošt. a tel. stan. v Žamberku (silnicí 1½ hod.).

Pod zříceninami hradu Litice u Něm. Rybné.

Letní sídlo pod Brdy — 211 m.

Řevnice.

Z nejvábnějších vilegiatur Pražanů zasluhují Řevnice, v té příčině plnému rozkvětu se těšící, zvláštní pozornosti. Leží pod SV výběžky Brdského hřebene v krásné kotlině Berounky uzavřené na záp. i sev. vápencovou vrchovinou českého siluru. — Čilé spojení s Prahou za 45 min.; 13 vlaků denně ku Praze a k Plzni. Stanice v místě, rovněž pošta i telegr.

Letních bytů jest po ruce asi 100 v úpravných, čistých domech a vilách, většinou s celým zařízením za cenu od 20—300 zl. Stravovati lze se za ceny přiměřené v šesti restauracích i po domácku; potrav. po ruce v místě. Lékařská pomoc v Dobřichovicích a na Mníšku. Výborná pitná voda (želez.), koupele zřízeny na Berounce. Poplatků není (dobrov. přisp. okrašlov. spolku).

Procházky v místě i v okolních lesích, rovinaté i kopcovité zřizuje a udržuje okrašl. spolek. Cesty lesní jsou značkovány. Pěkné *výlety* lesem na Skalku a Mníšek, do Litně, Karlova Týna, k Sv. Ivanu, na Dobříš, Příbram a Sv. Horu, Křivoklát atd. Dvouspř. eleg. povoz 5 zl. denně. Na řece ložky po ruce, různá zřízení pro společ. hry, občas zábavy a koncerty.

Letní sídlo — 491 m.

Římov.

Velká česká obec jihočeská, blízko hranice národnostní při řece Malši (stan. st. dr. z Budějovic k Linci Holkov-Římov), proslulé poutnické místo v pěkné chráněné poloze, lesy obklopené (vzdálí 5 minut). *Byty letní* po 8—12 zl. měs. s nábytkem i bez něho. Dot. zodp. J. Heidinger, obchodník. Strava za ceny přiměřené ve 3 host. Lékař v Kam. Újezdě neb Velešíně.

Léčebné místo — 723 m.

Sangerberg.

Léčebné místo něm. na S. V. svahu Císařského Lesa ve vys. poloze s podnebím příjemnějším nežli Kynžvart. Lázně jsou slatinné, ovšem i jechlíkaté a j., kterých poskytuje také celá řada českých míst jako Bechyně, Mlázovice, Bělehrad, Bohdaneč a pod. Prameny zdejších kyselek (léčebně slabých) rovněž jiné kyselky nahrazují s dostatek.

Letní sídlo v Posázaví — 285 m.

Sázava.

V překrásném údolí Sázavy spočívá vlídný, čistý městys Sázava obklopen lesnatými vrchy, jež údolí až o 200 m převyšují, v poloze se všech stran chráněné.

Z Prahy do Mnichovic-Stránčic za hodinu. Odtud povozem (3—4 zl.); pěšky výhodněji ze Senohrab za 2½ hod. podle řeky. Poštou (za 1 zl.)

ze stan. Stránčic od ranního vlaku přes Ondřejov a Skalici. (Ze Sáz. v 1 hod. v noci.) Pošt. spoj. k Uhl. Janovicům. Pošt. a telegr. stan. v místě. V projektu trať posázavská od Čerčan přes Sázavu, Uhlířské Janovice a Bečvary ke Kolínu, rovněž i trať přes Šternberk, Kácov a Zruč do Světlé, kde má se spojití s tratí dráhy SZ.

Byty letní v pěti hostincích vším dobře opatřených, i v soukromí; některé, zejména v domech maj. sklárny J. Kavaliera se všemi potřebami.

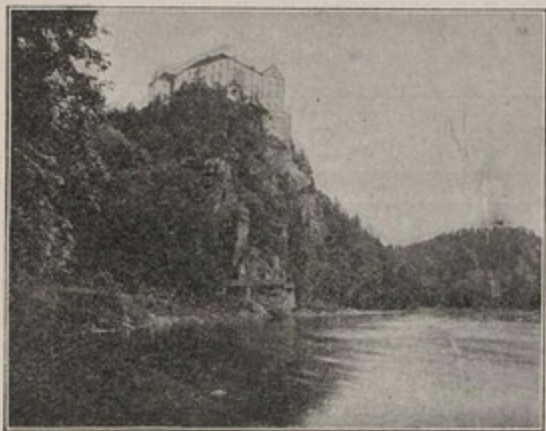
Dotazy zodpovědí obvodní lékař MUDr. J. Bízek a obecní úřad. Strava v hostincích levná. Potraviny pro dom. stravování po ruce vždy a levně. Domácí lékárna Dra Bízka v místě.

Podnebí mírné, pitná voda vápenitá, studená, velmi dobrá; zdejší říční lázně zejména rekonvalescentům, chudokrevným a při různých katarrech se doporučují. Vůbec každý, kdo vyhledává letní zátíši v nerušeném klidu ve vlídné české krajině, mezi lesy a blízko vody, najde je v útulné Sázavě. Lesy většinou jehličnaté, mladé i staré v bezprostřední blízkosti a volně přístupné poskytují procházky rovinaté i kopcovité. Krásné výlety: Český Šternberk (2 hod.), zříceniny hradu Talmberku ($\frac{3}{4}$ hod.), Hrazené Rataje ($1\frac{1}{2}$ hod.), Komorný Hrádek ($1\frac{1}{2}$ hod.), přes Stříbrnou Skalici do lesů Černokosteckých atd. V místě samém proslulé sklárny Kavalírovy (zejména výroba tvrdého skla chemického). (Viz Kaskův ill. průvodce po král. českém »Posázaví« 50 kr.) — Povozy 1 i 2spř. pohotově. Lodky na řece k použití. Průvodčí k delším výletům po ruce. — V městě občas koncerty a záb. Zajímavé a památné zříceniny basiliky Svatoprokopského kláštera z XI. stol. u připojených Černých Bud (poutnické místo).

Leiní sídlo — 428 m.

St. Sedlo - Orlík.

St. Sedlo v chráněné poloze při lesním parku hradu Orlíka, $\frac{1}{4}$ hod. od Vltavy, v těch místech jako oblíbené letní sídlo je branou ke krásnému panoramatu na středním toku této naší řeky. — Z Prahy přes Zdice do Čimelic 110 km. Odtud pěšky $1\frac{1}{2}$ hod. nebo poštou 2krát denně za 50 kr.

Hrad Orlík nad Vltavou.

Letní byty v host. Fr. Frýpesa (5 m. od parku), krásné, moderně zařízené pokoje; při domě příjemná stinná zahrada; tentýž zodpoví také dot. ve příčině bytů v soukromí. Strava v hostinci témž (obědy od 50 kr., kuchyně výborná). Potraviny pro domácí stravování poměrně dražší. Lékař a lékárna v blízkém Orlíci. — Podnebí jest suché, lesy místo ob-

klopující táhnou se podle Vltavy a opatřeny jsou úpravnými cestami. Koupele ve Vltavě. Procházky dovoleny. *Výlety* do Tivoli na Varvažově, na Zvíkov (zpět po vodě lodí), do Makova (poutn. místo) a p. Povozy po ruce.

Vodoléc. a želez. lázně — 410 m.

Sedlo - Levín (Geltschberg).

Ve Středohoří na úpatí vrchu Sedla v lesnaté poloze něm. ústav vodoléčitelský, jakéž v podobně krásné poloze nahražují v plné míře Sedmihorky, pro skrovnější požadavky též Sv. Mikuláš u Vys. Mýta. Železité prameny zdejší vydatnější měrou nahražují Houštka, Ostrov, Toušeň, Mšené, Šternberk, Bechyně.

Lázně vodoléčebné a klimatické místo
370 m.

Lázně

Sedmihorky

u Turnova.

Lázně Sedmihorské jsou nejstarší ústav v Čechách pro léčení studenou vodou: byly založeny Dr. Šlechtou r. 1840. Od nádr. Turnovského $\frac{3}{4}$ h. vzdáleny. Leží 370 m n. hl. m., v chráněné, velice romantické krajině v úplné blízkosti lesů, v tak zvaném »českém ráji«. Přístup do rozsáhlých lesů jehličnatých jest lázeň. hostům volný. Podnebí jest velice obcerstvující,

oživující a při tom mírné. Vzduch čistý, kořenné vůně, obsahující hojnost ozonu, vlhký. Krásné lesní procházky a skvostné výlety na Hrubou Skálu, Valdštýn, do Turnova (znamenité brusírny drahokamů), na Vyskeř, Trosky, Potštýn, Kozákov, Malou Skálu, Kost, Jičín, Prachovské Skály a m. j.

Na nádraží Turnovském lze vždy povozy najmouti. Pro jiné jízdy a výlety ku žádosti hostů opatřuje tytéž lázeňská správa. Pošta i úřad telegr. v lázních samých. Ústav jest od 1. května do 30. září otevřen.

Léčení se děje studenou vodou, jakož i lázněmi jehličnatými, solnými, železnatými, sirnými, jodovými, slatinnými a vzdušnými. Léčení elektrinou nejnov. aparáty, dvoukomůrková elektr. lázeň dle prof. Dr. Gärtnera, lázně galvanofaradické, léčení influenčním strojem elektrickým; léčení tělocvikem,

masáží a na ergostatu. Dieta dle lékařského předpisu a na žádost strava přísně vegetabilní. Znamení pitná voda, zásoba vždy čerstvých vod minerálních. Výtečné mléko kravské i kozí.

Indikace: Blednička, chudokrevnost, nejrůznější choroby nervstva, neurasthenie, hysterie, tabes, trdnomyslnost, morfinismus, alkoholismus, skrofulosa, rhachitis, tuberkulosa, rheumatismus, pakostnice, syfilis, asthma, katarrhy ústrojí močového, katarrhy plicní, dyspepsie, choroby žaludku, jater a ústroje močopohlavního, rekonvalescence po prudkých chorobách, ztučnění celkové, ztučnění srdce a srdeční vady.

Kostel vzdálen $\frac{1}{4}$ hod. na Hrubé Skále. O zábavu hojně postaráno: bohatý výběr časopisů i knih, piano, kulečník, kuželníky, croquet, lawn-tennis, pro fotografy-amatéry tmavá komora k dispozici, hudba.

Byty novým nábytkem opatřené od 6—12 zl. týdně dle přání a místa v jednotlivých domech (I. velký dům, II. švýcarský dům, III. starý lázeňský dům, IV. mariánský dům, V. zahradní dům, VI. nový lázeňský dům, VII. nové stavení). Za posluhu v pokoji platí se 70 kr., za cídění šatů a obuvi 50 kr. týdně. Případný otop účtuje se dle běžných cen bez přírážky. Pro všechny pokoje vyrozumívá se plat včetně jedné postele, za každé úplné další lůžko připlácí se 2 zl. 50 kr. týdně. V měsících květnu a v září jest v příčině bytů značné snížení cen.

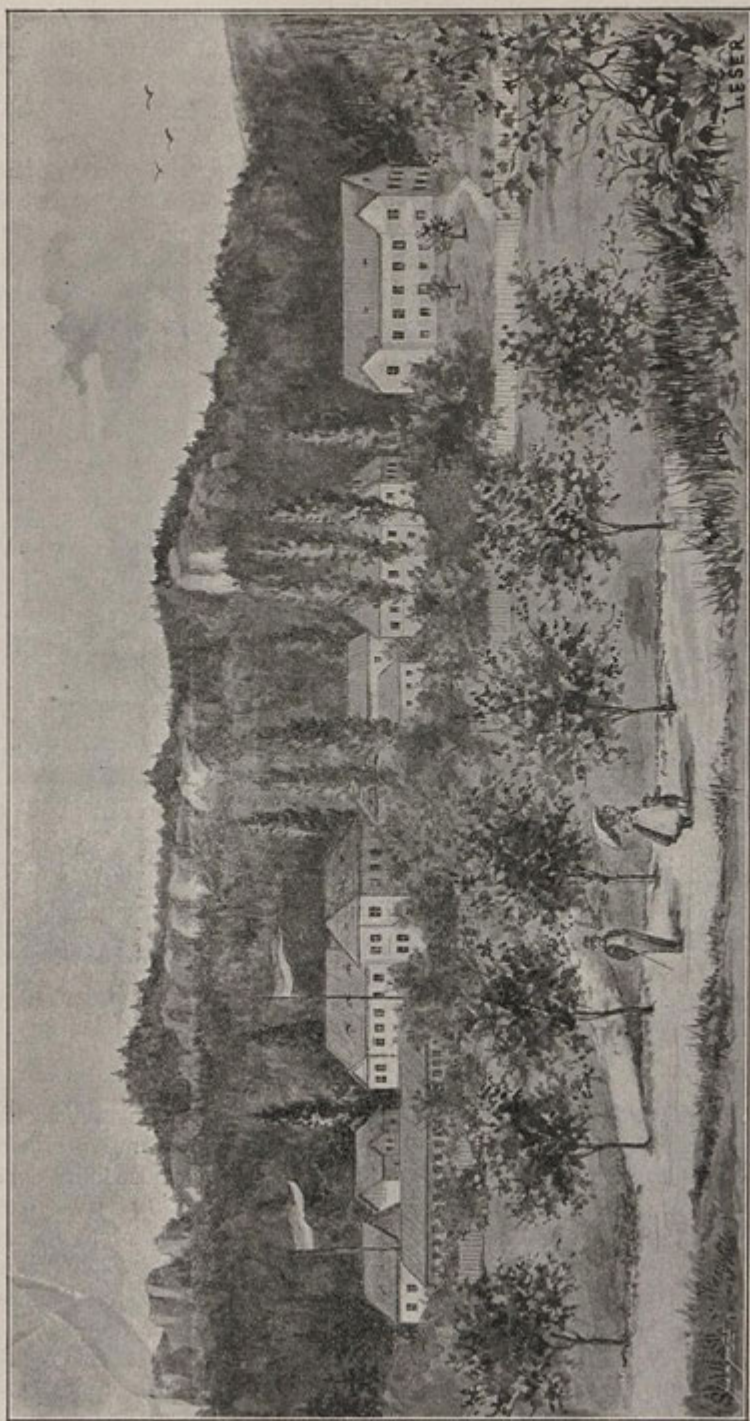
Strava, která se řídí u nemocných přesně dle předpisů lékařských, poskytuje se s celým opatřením v ceně 15—40 zl. týdně a pro dítky do 12 let účtuje se levněji. Při účtování bere se zřetel k zvláštním předpisům dietetickým od lékaře nařízeným. Strava, jež se za společným stolem přisluhuje, obsahuje: o $\frac{1}{2}$ 8 hod. snídani; o 1 hod. oběd (polévka, hovězí maso, příkrm, pečeně, zavařenina či salát; po případě polévka, hovězí maso, pečeně, zavařenina či salát, moučné jídlo); o 7. hod. večeře (polévka a masité jídlo).

Žádají-li P. T. hosté, by jim obědy a večeře donášeny byly do pokoje, do kolonády atd. účtuje se týdenní příplatek 2 zl. — pouze při obědě 1 zl. 50 kr., pouze při večeřích 50 kr. za každý přibor.

Hostům lázeňským, jimž nemoc nedovoluje zúčastnit se při společném stole, zasílá se strava do jich příbytku bez zvýšení cen. Služebnictvu dostává se plné stravy za 7 zl. týdně. Dobrá pověst kuchyně jest známa.

Každá lázeň podléhá dozoru lékařskému. Hosté, kteří se nacházejí v léčení, platí za předepsané lázně a přístroje koupací (vyjímaje houně, pláště koupací, prostěradla, ručníky) týdně 3 zl. 50 kr., dále za posluhu lázeňskou týdně 1 zl. 50 kr. bez ohledu, kolikráte se denně lázní užívá.

Za koupelní prádlo a houně odvádí se skrovný poplatek opotřebovací; lze jich však koupiti a účtují se za ceny nejmírnější. Za koupele očistné účtuje se bez prádla: za 1 koupel 60 kr., za 12 koupelí v předplacení 6 zl. Taxa lázeňská stanovena c. k. místodržitelstvím ze dne 24. května r. 1863 ku založení fondu lázeňského na 2—4 zl., jíž se užívá ku spříjemnění a ku pohodlí hostů lázeňských. Každý host, jenž se v lázních Sedmihorských déle *sedmi dnů* zdrží, jest povinen taxu lázeňskou zapraviti. Řízení

Lázně Sedmihorské.

ve směru léčebném a zdravotním obstarává řídící lékař ústavu MUDr. Jan Plachetský.

Lékař bydlí po celou saisonu v lázních samých. Za lékařské ošetřování platí se honorář přímo lékaři lázeňskému.

Všech hydriatických a jiných léčebných procedur lze toliko z nařízení neb za souhlasu řídícího lékaře užívat. K přáním nemocných, jejich rodin a domácích lékařů se dle možnosti přihlíží; za vědomí a přítomnosti řídícího lékaře mohou konsultace jiných lékařů v ústavě samém se konati.

Též hosté, kteří lékařské pomoci nepotřebují, žádají se co nejslušněji, aby — pakli déle dvou dnů v ústavě se zdrží — řídícímu lékaři se představili, jelikož nutno, by veškeré hosty osobně znal.

Lázně Sedmihorské 28. června r. 1895.

Letní sídlo — 248 m.

Skalice Česká n. Úpou.

Roztomile položené české město (2569 ob.) nad levým břehem Úpy, chráněné před větry severními a vykazující podnebí velmi mírné, příjemně suché, s teplotou průměrně o 3—5° větší nežli místa v sousedních horách Žaltmanských, Orlických a Krkonoších.

Z Prahy SZ. dr. 147 km za 5 hod. Ze stanice do města 10 min.; u nádraží poštov. vozy, omnibusy i povozy, za osobu 10. 15—20 kr. Výhodné spojení k Josefově, Hradci Král., Liberci, ku Praze, Vídni, Trutnovu, Nov. Městu n. M., omnibusem k Náchodu. Pošta a telegr. v místě.

Letní byty v hostincích: U zel. stromu (Hronek), u Bartoníčků, Na bojišti (Rozum), u Slunce (Semerák), u Čes. Lva (Cejchan), v host. Dvo-

řákově, Konvalinkově a Kaněrově (pokoj 50 kr. až 1 zl.), rovněž i v soukromí (pokoj s celým příslušenstvím o 1—2 postelích 10—14 zl. měs. i levněji). Zprávy podá ochotně okrašl. spolek nebo p. M. Hanuš, okres. tajemník a H. Failhaber, městský tajemník. — Strava ve všech uvedených hostincích levná (snídaně 10—20 kr., oběd 20—40 kr., večeře 20—30 kr.), obsluha dobrá a slušná. Potraviny pro domácí stravování pohotově (maso hov. 60—64, vepřové 64, telecí 55 kr., husa 1·20 zl., koroptev 30—35 kr., kachna 40 kr., *kg* zajíce 35 kr., kuře 50 kr., 1 *lt* obyč. výborného piva 12, plzeňského 24 kr., máslo $\frac{1}{2}$ *kg* 50 kr., 1 *lt* mléka 7 kr., zelenin hojnost levně; týdenní trhy).

Dva lékaři MUDr. Kordina st. a MUDr. Kordina ml. Lékárna veřejná.

V kníž. oboře slatiňanské: »Práčov«. Vyňato ze spisu MUDra Preiningera »Chrudim, průvodce městem a okolím«. (Nákl. St. Pospíšila v Chrudimi.)

Výborná pitná voda. Blízko u Třtice dobrá kyselka. V rousínském lese »u Bahna« (10 min.) lesní pramen s velice zdravou vodou. Pěkné lázně říční na Úpě (saisonní lístek pro osobu 2 zl., pro rodinu 3 zl., pro studující 1 zl.). Snadno přístupné lázně a léč. místa: Malé Svatoňovice (str. 119.), Hoříčky a Chudoba v Prusku.

Krásné *vycházky* do lesů jehličnatých i listnatých (10—30 min. od místa): Oblíbené Babiččino Údolí (Bož. Němcové) k Ratibořicům ($\frac{1}{2}$ hod.), lesnaté údolí Leč ($\frac{1}{2}$ hod.), Vinice (překr. vyhl., 10 min.), bojiště Českoskalické (10 min.). Rovněž bohatý program *výletů*: Žernov (překr. vyhl. do Čech, 1 hod.), malebný Boušín (2 hod.), Hoříčky (1 hod.), krásná lesní partie Zlámaný Potok (1 hod.), Václavice-Dobenín (skvostný pohled do

Čech, 1 hod.), Studnice-Třtice (kyselka), Dobeřov-Heřmanice (velké dvory, sýrárna). Celodenní výlety: Svatoňovice, Janské Lázně, Chudoba—Dušníky, Adršbašské Skály, Vrchmezí v Orl. Horách, Hejšovina, Peklo, rozhledna Náchodská atd.

Dostí zábav v městě samém: knihovna učitelská, knih. Čten. Besedy, Živn. čten. Besedy; piano v host., kuželník, kulečníky, host. zahrady, koncerty. Povozy (fiakristé) 2spř. 4—5 zl. (i více), 1spř. 3—4 zl. denně, omnibus (8—10 osob za 8—10 zl.). Po případě i průvodčí po ruce, plat dle ujednání.

Letní sídlo — 264 m.

Slatiňany u Chrudimi.

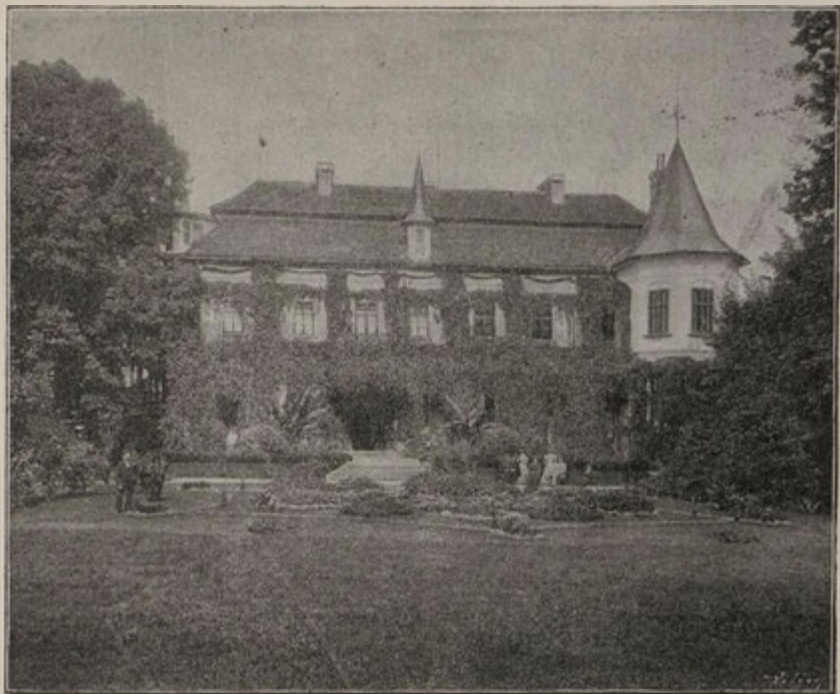

V kníž. oboře slatiňanské: Vodopád v Potokách. Vyňato z průvodce MUDra Preiningera »Chrudim«. (Náklad. St. Po-spíšila v Chrudimi.)

Na úpatí Železných Hor pod Hůrou Královou nad Chrudimkou v poloze proti záp. větrům chráněné leží Slatiňany, úpravná ves se zámkem kníž. Auersperga, jehož parkem, volně přístupným, je krásný vstup ($\frac{1}{4}$ hod.) do obecných i panských lesů s vel. oborou (4000j.) (obr. na str. 111).

Z Prahy 5krát denně ze stát. nádr., do Prahy 3krát za 3 hod. Stanice Slatiňany SZ dráhy; od stan. 8 min. Povozy dle objednání. Pošta a telegr. v místě; telefon v Chrudimi ($\frac{3}{4}$ hod.).

Byty letní v pěkných staveních zařízené i bez zařízení. Bližší ochotně sdělí »Spolek pro okrášlení Slatiňan a okolí«. Strava dobrá a levná v host. Fr. Čiháka, Václ. Fendricha (čten. beseda), Ant. Vacka (stan. Kl. Č. T. a Č. Ú. J. V.). Pivo Chrudimské a Nasavrcké, vína i minerální

Slatiňany: Zámek (vchod do parku).

vody. Pokoj 50 kr. až 1 zl.) Pro dom. stravování potrav. pohotově i levně (3 pekaři, 3 krupaři, 4 řezníci a uzenáři, 5 kupců, 1 hokynář, dovední řemeslníci všeho druhu). MUDr. Jos. Kramář (maj. dom. lékárny) a dipl. lékař Eman. Goldschmied. Dvě lékárny a více lékařů v Chrudimi (6krát denně vlakem, 20 min. povozem, $\frac{3}{4}$ hod. pěšky). Podnebí mírné, příjemné; studn. vody vápenaté, studené, velmi dobré a zdravé. V Podhůře ($\frac{1}{2}$ hod.) silně železitá voda 6·5° R. Koupele v Chrudimce (mělko) a v rybnících v oboře. Jedná se o zřízení obec. plovárny a slatinných lázní. Lesy jsou smrčiny a jedliny i bory a poskytují i s kníž. parkem překrásné procházky (viz vyobr.). Velmi rozmanité *výlety*: Chrudim ($\frac{3}{4}$ hod.), Rabštejnec (zřícen. 1 hod.), Strádov (zřícen. v oboře 1 hod.), Žumberk (zříc. $\frac{5}{4}$ hod.), Oheb (zřícen. 2 $\frac{1}{2}$ hod.), Košumberk (4 hod.), Nasavrky (2 hod., velkorozhled); dráhou přes Pardubice na Kunětickou Horu.

V obci velká obec. veřejná knihovna (1400 děl), Čten. beseda (hosté vítání, 28 časopisů); časem div. předst., různé zábavy. Hřiště bude zařízeno. Kdo vyhledává divadlo a zábavy, najde je i v blízké Chrudimi. Povozy 2spř. 3 a 5, 1spř. 2 a 3 zl. — Průvodčí za mírný honorář obstará okrašl. spolek ($\frac{1}{2}$ dne 50 kr., celý den 1 zl.).

Klimatické léč. místo — 710-870 m.

Spindelmühle,* St. Petr a Bedřichov.

V Krkonoších na úpatí Kozího Hřbetu v překrásné chráněné poloze s čistým horským vzduchem prostřed lesů. Všechna tři místa úzce spolu souvisí a jsou hojně navštěvována turisty jako nejlepší východisko Krkonošských výletů (viz Kafkův ill. prův. po Král. českém: „Krkonoše a Ji-

Část Spindelmühlu s kostelíkem.

zerské hory“, 50 kr.) i stálými hosty, kteří tu nalézají pěkné byty v četných vilách, domcích a hostincích. Lékaři doporučují ta místa pro nemocné chorobami nervovými, prsními a asthmou. Jsou zde také lázně slatinné, borovičné a pod. Stanice Vrchlabí vzdálena 3 hod. Obydlí v hot. 70 kr. — 1'20 zl. denně, v menších hostincích také jen 50 kr., týdně 3'50—6 zl. Soukromé byty od 50 50 kr. denně. Také byty s kuchyní po ruce. Místo jest německé, avšak na některých místech Čech dobré najde uhostění. Stan. Kl. Č. Turistů u Koruny v Bedřichově. Výkaz bytů na mostě. — V těch končinách nemáme v českém kraji náhrady za toto výborné místo. Tu nejspíše Jilemnice jest povolána, aby ve svém okolí založila konkurenční české středisko.

Letní sídlo — 364 m.

Studánka u Rychnova n. Kn.

Studánka u Rychnova n. Kn. jako letní zátiší těší se pověsti velmi chvalné a obliba její stále vzrůstá. Utulný ten pensionát, sestávající z pěkné restaurační budovy a vlídné vily, zřízen jest uprostřed jehličnatých lesů, ve výměře 400 jiter se prostírajících, v poloze proti větrům chráněné a notoricky zdravé.

Z Prahy přes Hradec Král. a Týniště do Rychnova (stan. trať Rychnovsko-Solnické) 155 km za 4½ hod. S Prahou a Vratislaví SZ dr. spojení třikrát denně, stát. dr. 1 denně, kromě toho spojení s Vídní stát. dr. a JZ

*) Nikoli Spindlerův Mlýn, jak místy se píše. Místo nemá českého jména; kdyby se mělo tvořit, znělo by spíše Vřetenový Mlýn.

Restaurační budova ve Studánce u Rychnova n. Kn.

Vila ve Studánce u Rychnova n. Kn.

2krát denně. Od stan. do Studánky 4 *km* (povozem za 20 min). Povoz na objednávku 1·50 zl., osoba 30 kr.

Byty v pensionatě (26 pokojů úplně zařízených, z nichž 7 v budově rest., 19 ve vile opodál). Zařízený pokoj 4—7 zl. týdně. Dotazy zodpovídá obecní úřad v Rychnově n. Kn. nebo dozorce Studánky, obec. starší p. lé-

Partie z lesu u Studánky u Rychnova n. Kn.

kárník. Wolf. V Rychnově hotely »Procházka« a »Puchwein« (pokoj denně 60—80 kr.). Strava v restauraci Studánky; pensionat týdně 14 zl., oběd 60 kr., večeře 25—50 kr. Sedm lékařů a lékárna v Rychnově n. Kn.

Okolní lesy jsou mladé i staré (až do 100 let). Výborná pitná voda, stálé teploty 8·5° C. Vanové lázně v blízkém »Bělidle«. Koupadlo a plo-

Na Javornickém potoku u Studánky u Rychnova n. Kn.

várna v Rychnově. Za osobu platí se 1 zl., za rodinu 2 zl. taxy saisonní, koupel 25 kr.

Velmi hojné, rozmanité a pohodlné *procházky* po cestách většinou červenobíle značkových. Velký výběr polo- i celodenních *výletů* do krásného okolí, jež vyznačeny jsou na orientačních tabulích na nádraží a lékárně v Rychnově n. K. Průvodce po okolí vydá v nejbližší době odbor Kl. Čes. Tur. v Rychnově n. K. — Hojně postaráno o společenské hry a zábavy hostů, kteří mohou také piana v rest. sále volně používat. Povozy jak v pensionatě, tak v městě po ruce; taxa dle vzdálen. a doby 3—6 zl.

Letní sídlo — 455 m.

Suchdol.

Zajímavé místo: poslední česká stanice na dráze Františkově směrem k Dol. Rakousům, v blízkém sousedství několika českých ještě vesnic dolno-

rakouských, nedaleko Cmuntu, kde čile si vedou čeští osadníci i početně vynikající.

Z Prahy 169 *km* za 5½ hod. Stanice v místě. 4 vl. od Prahy, 4 od Vídně denně. Pošta (dopisy 2krát denně se roznášejí) i telegr. stan. v místě.

Místo leží v rovině při řece a rašelinném potoce obklopeno se všech stran lesy (5—20 min.) v poloze chráněné, v podnebí suchém a mírném, jsouc způsobilé za klimatické léčební místo. Koupele v řece i rašel. potoce volné. Několik bytů s 1 post. i peřinami po 10, s 2 post. po 15 zl. měs. (s 3 bez peřin a s kuchyní 20 zl. měs.). Strava ve 2 host. Lékař v místě.

Letní sídlo v Pošumaví — 469 *m*.

Sušice.

Sušice: Pohled s vrchu Anděla Strážce. ST Stanice Kl. Č. T. — Š Továrna Šejnostova.

Z českých měst, jež nejbliže leží překrásným partiím Šumavským, jest Sušice z nejkrásnějších. Sama nad Otavou v klínu mohutných lesnatých kopců, z nichž Svatobor rozhlednou se honosí, kromě přírodních krás honosí se všemi přednostmi půvabného letního sídla: chráněnou polohou, mírným podnebím, svěžím šumavským vzduchem, dobrým železn. spojením, pohodlným a příjemným pobytem.

Z Prahy přes Horažďovice 140 *km* 7 hod. Z nádr. 2 *km*. Omnibusy ke všem vlakům. Poštovní dostavník přes Rejštein do Kašp. Hor a přes Petrovice a Hartmanice do Eisensteinu.

Byty letní ve ville Čápozně, v lázních Scheinostových i v městě, s nábytkem i bez něho levné. Dotazy zodpoví ochotně odbor Kl. Č. Tur. Čtyři lékaři a lékárna. Hotel u Arcivévodý Štěpána (stanice Kl. Č. T.), u Koníčka a Měšťanská Beseda.

Výborná pitná voda. Lesy až k městu přiléhají. Lázně parní a vanové (Scheinostovy) moderně zařízené s parkem na úpatí Svatoboru a s pramenitou horkou vodou. Vanové 20, 25 a 35 kr., parní všeobecné 40 kr. (ve středu a v sobotu), na požádání pro jednotlivce 1 zl., pro společnosti po 50 kr. Výhodné předplatné.

Procházky rovinaté i stoupavé, množství vděčných *výletů*: (Rábí, Prácheň, Velhartice (str. 140.), Kašperk, Vodolenka, Svatobor, Klášřino údolí, jezera u Eisensteinu atd. (Viz Kafkův ill. prův. po král. Čes. »Šumava a Pošumaví« 60 kr.). Povozy za 3 a 6 zl. Četné zábavy (v měst. Bes.), výlety atd.

Slatinné a vodoléčitelné a klimat. lázně — 440 m.

Malé Svatoňovice u Trutnova.

V chráněném údolí na úpatí krkonošském, nad nímž okolní vrchy přes 700 m vystupují, spočívají Malé Svatoňovice v krásné poloze obklopeny rozsáhlými lesy, jimiž na mnoho hodin cesty lze putovati.

Z Prahy za 5—6 hodin dostihnouti lze stan. Svatoňovice-Úpice na JS. spoj. dráze (buď přes Hradec Králové nebo přes Trutnov). Denně 3 vl. ku Praze přes Hradec, 3 na Trutnov a N. Paku. Z Vídně za 9 hodin, z Vratislavi za 6. Od stanice k lázním 5 min. Poštovní a telegrafní úřad v místě.

Vodoléčebný ústav (dle Kneippa), slatinné lázně, velmi elegantně zařízené, teplé vanové a jehličnaté lázně, elektrická léčba, masáž, léčba dietní a terrainní. Lékaři doporučují místo pro choroby nervové (vyjma ovšem duševní), rheumatismus a dnu, chronickou zácpu, chlorosu, počátky tuberkulosity (katarrh plicních hrotů) a pro rekonvalescenty.

Taxa láz. se neplatí. Ošetření, byt a strava v láz. domě denně asi 3 zl. kromě slatinných lázní a léků. Výtečná, daleko široko známá pramenitá voda. Lesy 10 min. vzdálené, většinou jehličnaté různého stáří; poloha proti sev. a záp. větrům chráněná, podnebí mírné.

Byty v lázeňském domě všemi potřebami opatřené. Pokoj s posluhou od 50 kr. výše. Kromě toho jeden hřtel (stejně ceny) a menší hostinec. Strava v hřtelu za ceny velmi mírné. Něco bytů s kuchyní; potraviny pro domácí stravování jsou po ruce.

Lázeňský a báňský lékař MUDr. Jos. Kadaník, jenž na požádání zašle zevrubný prospekt. Dvě domácí lékárny v místě, lékárna veřejná 1/2 hod. Letní (od 15. května do 15. září) i zimní saisona (od 16. září do 14. května)

Vděčné procházky po rovině i stoupavé poskytují dva místní parky, blízké lesy a okolí vůbec krásné a romantické. Zajímavé celodenní výlety: Trutnov, Janské Lázně, Adršbašské a Teplické skály, Ratibořice (str. 99.), přes Janské Lázně do Krkonoš (viz Kafkův ilustr. průvodce „*Krkonoše a Jizerské Hory*“, 50 kr.). Povozy po ruce po 5 zl. denně. Koncerty Schaumburg-Lippeovy hornické kapely v lázeňském parku, společ. hry, kulečník, kužel-níky a pod. Obec jest česká (850 Č., 53 N.) na rozhraní národnostním i za-slужuje z té příčiny zvláštní pozornosti tím spíše, že také s druhé strany sem zraky se obrací. Jest to jedno z českých míst v Podkrkonoší, vzácných pro nás svou příznivou polohou i zařízením.

Letní sídlo v Posázaví.

Šicendorf Německý.

Smišená obec (252 Č., 277 N.) na trati Něm. Brod-Jihlava v pěkné poloze lesnaté při Sázavě. Výborná pitná voda. Blízko lázně *Petrkov* (viz tento), koupele v Sázavě, přístupná honitba, rybolov. Pěkné *procházky a vý-lety* (viz Kafkův ill. průvodce po král. Českém »Posázaví« 50 kr.). Byty u Čechů. Dot. zodpoví správa matičné školy.

Černé, Jezero.

Letní sídlo a klimat. léčeb. místo
1000 m.

Špičák.

Pensionát

Prokopův.

Jediný český pensionát v centru Šumavy v Královském Hvozdě v poloze chráněné proti západ., východ. i sever. větrům (1000 m) vykazující horské, však velmi mírné podnebí. Kol do kola staré jehličnaté lesy, blízko nádherná jezera Šumavská. Opatřen láznemi teplými i studenými, pohodlnými byty (6—12 zl. týdně za pokoj), výbornou kuchyní (1·50—2 zl. strava denně)

jest výhodnou stanicí i výhodným léčebným místem klimatickým pro rekonvalescenty po vysilujících chorobách a pro doléčení po Karlových Varech, Fr. Lázních, Bechyni, Mar. Lázních a p. nahraňuje v té příčině našincům

úplně německý Eisenstein. Lékař vždy po ruce. Lékárna v Eisensteině, jenž dosáhne se dráhou za 6 min.

Z Prahy za 5 $\frac{1}{4}$ hod. 3krát denně na stan. Špičák, vzdálenou 15 min., omnibus od každého vlaku za osobu 30 kr. Dobré spoj. na Karlovy Vary a Mar. Lázně, Vídeň a j., 2krát přímé spojení s Itálií. Pošta a telegr. v místě.

Byty kromě pensionátu ještě v 1 hôtela a 5 vilách (asi 120 pok.). Dotazy zodp. ochotně majitel pensionátu p. Prokop.

Znamení *výlety* (viz Kafkův ill. průvodce po král. Českém „Šumava a Pošumaví“, 60 kr.). — Povozy, jízdečtí koně a průvodčí po ruce. —

Pensionát Prokopův na Špičáku.

Letní sídlo nad Úhlavou — 370 m.

Štáhlavy.

V údolí nad Úhlavou, proti severu a západu dobře krytém a překrásnými lesy vroubeném leží Štáhlavy v poloze velmi příznivé, vykazující mírné suché podnebí s převahou větrů jižních. Údolí svažováno jest rybnatou Úhlavou vinoucí se tu pod stinnými stráněmi, onde pod malebnými skalinami. S jedné strany králuje mu na mohutné výšině po celém Plzeňsku viditelná Radyně, s druhé strany vyhlíží vlídně ze zeleně lesův Valdštýnský lovcí zámek Kozel. Utěšený to, povšimnutí a návštěvy hodný koutek, jemuž blízká Plzeň tvoří vydatnou oporu, že netřeba si tu stěžovati na nedostatek pohodlí a požitků.

Z Prahy přes Plzeň za 4 hod. (z Plzně za 20 min.) kratěji rychlíkem. Spojení na Plzeň i Budějovice 4krát denně. Nádraží 20 min. vzdál.; povozy levné po ruce. Pošta i telegr. na místě.

Byty v soukromí (po 10—15 zl. měsíčně) s nábytkem i kuchyněmi. Dotazy zodpoví a potřebné rád sprostředkuje obecní úřad. Taktéž lze levně bydleti v hostincích »u Radyně«, u p. J. Jakobce, u Dvora (Václ. Červený), u B. Jitka a na Plzence, jakož i ve vile Sekyrce (velmi pěkné byty). Strava v hostincích (u Radyně za 12—15 kr. snídaně, 40—50 kr. oběd, 30—50 kr. večeře); taktéž potraviny pro domácí stravování v místě hojně a levně po ruce. Místní lékař MDr. Čížek má vlastní lékárnu.

Výborná pitná voda, zvláště ve »Svidně«, kde ze slatin vyvěrá. Kou-

pele říčné otevřené s pěknými tušemi pod 2 jezy; pro dámy koupelny uzavřené (10 kr. za os.). Lesy jehličnaté zcela na blízku, v okolí malebně položeného lovčího zámku Kozlu stromy až 300 let staré, pěkně zřízený krásosad, obora atd.

Příjemné *procházky* do lesů obecních i panských; do bažantnice s krásným lesem listnatým, hlavně lípovým, 10 min. Na Kozel a do obory (procházky po cestách volné, jinak nesmí se zvěř plašiti); k rybolovu udicí na řece lze dostati povolení. Vděčné *výlety*: Hrad Lopata, z části hr. Valdštejnem opravený (1 hod.) s krásnými partiemi lesními a rybníčními; zřícenina Radyně s krásným rozhledem na Šumavu a přes Brdy až ku Praze; Vildštejn, kde uzavřen byl mír mezi králem Jiřím a jednotou strakonickou; Plzeň, Rokycany (pěšky většinou krásnými lesy 2 hod.; str. 99.), přes Blovice do lázní Letin (str. 69.), do Nepomuku a na Zelenou Horu atd. Vzdálenější výlety dráhou do Horažďovic, na Hlubokou.

Povozy po ruce za 3 a 5 zl.

Zábavy hudební a divadelní. V neděli výletníci z Plzně.

Letní sídlo nad Otavou — 350 m.

Štěkeň.

Útulný městys český nad Otavou, věnčený kol do kola lesy a zámeckým parkem, v poloze proti sev. větrům chráněné pásmem vysokých les-

Štěkeň.

(Cliché jest majetek knihkupectví Jar. Buriana v Písku.)

natých kopců, jež krásnou vyhlídku na Šumavu i k sev. do vnitra země poskytují. Podnebí suché, mírné zajišťuje pobyt příjemný.

Z Prahy přes Písek nebo Tábor, Plzeň i Budějovice do stanice Štěkeň dráhy Frant. Jos. Ze stanice do městyse 20 minut, v krytém pošt. voze osoba 15 kr. Pošta a telegr. v místě.

Byty letní o 1—2

pokojech s kuchyněmi i bez nich kromě peřin se vším zařízením (po případě i peřiny lze dostati) 8—14 zl. měsíčně. Dotazy zodpoví ochotně místní odb. Nár. Jedn. Pošum. Strava ve dvou hostincích levná (30—50 kr. oběd,

pivo písecké, plzeňské v láhvích); potraviny pro domácí stravování levně po ruce (3 řezníci, několik kupců).

Lékař MUDr. Fr. Vaňata, vlastník lékárny v místě. Koupele říčné v Otavě v parku knížecím, který téměř k městu přiléhá. Lesy jehličnaté, 5 min. od města vzdálené.

Procházky příjemné, rovinaté; výborný terrain pro cyklisty. Vděčné *výlety*: Strakonice (1½ hod., též dráhou), Písek, Horažďovice a Rábí, Prácheň, výlety na Šumavu (viz Kafkův ill. průvodce po král. Českém „Šumava a Pošumaví“ 60 kr.). Povozy za mírnou cenu po ruce. Čilý život společenský, koncerty, taneční zábavy, společenské výlety a p.

Lázně železité — 255 m.

Šternberk u Smečna.

Lázně Šternberské s vynikajícími prameny železitými leží v utěšeném údolí nedaleko Smečna, obklopeny rozsáhlým parkem s upravenými cestami a rybníkem uprostřed. Vzduch mají vždy čistý, kouře i prachu prostý, osvěžující. Poloha chráněna je proti větrům sev. i záp., podnebí mírné. Prameny železité vody pitné i ke koupání, s průměrnou teplotou 8° C, vykazují dle rozboru dvorn. rady prof. Dr. B. šl. Jiruše z r. 1896 32·841 (pram. Jindřichův) — 37·381 (pram. Selinin) mgr uhličitanu železnatého. Voda jest velice příjemná, chuti obcerstvující a zasluhuje

Lázně v Šternberku.

Lázeňská promenada ve Šternberku.

větší pozornosti. Indikace viz na str. 8. a 9. Zvláště nápadný vliv má pobyt v těchto lázních na vývoj útlého, ať zdravého, ať chorého organismu dětského. Celková výživa se očividně zlepší. — Řízení ve směru léčebném a zdravotním obstarává lázeň. lékař MUDr. Jul. Teubel, jenž má též domácí lékárnu.

Z Prahy do Slaného dr.

Promenada před vilami.

koupel s prádlem 45 kr., v předpl. 40 kr., slat. koupel 1 zl., slat. jehličnatá 60 kr.

Pěkné *procházky* lázeňským parkem a lesem s neobyčejně krásnými starými duby, jakož i nedalekými, na mnoho hodin cesty se prostírajícími lesy jehličnatými. Společné *výlety* do bažantnice, Obory, Smečna, Kopaniny, Libušína, dráhou do Lán nebo Lužné-Lišan a tamních krásných lesů, zajímavé vycházky do Slaného a Loun atd. Povozy po 3 a 6 zl. Na rybníce loďky. Každou neděli a svátek koncert, jednou týdně tan. zábava; klavír, kuželník, časopisy atd.

pražsko-duchc. za 2 hod., dráhou bušt. do Smečna-Šternberku 1 hod. Ze Slaného, kde jsou povozy vždy po ruce, hod. cesty (vozmo $\frac{1}{2}$ hod.); ze stan. Smečna $1\frac{3}{4}$ hod. cesty větš. lesem, $\frac{3}{4}$ hod. na kole; sem dojíždí 3krát denně pošta (os. 40 kr.). Za objednaný povoz odtud 2.50 zl.

Bytů asi 100 v hotelu a 4 vilách (Bellevue, u Nebeského, ve v. sester a ve vile Dr. Prokeše. Objednávky bytů v hotelu neb vile Bellevue přijímá hotelier pan Frič, v jiných vilách majitelé neb domovníci. Pokoje v hotelu od 2 zl., ve vilách od 4 zl. týdně výše úplně zařízené. Strava v lázeňském hotelu se znamenitou kuchyní a výbor. sklepem levná. Láz. taxa se neplatí. Jednotlivá

Letohrádek Bellevue ve Šternberku.

Hotel v lázních Šternberských.

Vily Dr. Hauschilda a Dr. Prokeše.

Jindřichův pramen ve Šternberku.

Rybník v lázních Šternberských.

Šternberk n. Sázavou.

Letní sídlo v půvabné dolině Sázavy pod malebně položeným zámekem. Z Prahy do Benešova neb Struhořova a odtud povozem přes Divišov. Povož v Benešově bezpečnější. Trať přímá přes Sázavu projektována.

Bližších dat ve příčině bytů se nedostává.

Pěkné výlety v Posázaví (viz Kafkův ilustr. prův. po král. Českém „Posázaví,“ 50 kr.).

Toušeň.

V půvabné nížině labské při samém levém břehu Labe proti ústí Jizery rozložen jest přívětivý a výstavný městys Toušeň, jehož železitě lázně drahně dob již těší se chvalné pověsti. Zde stával také královský hrádek Karla IV., jenž hledal zde v zátiší klidu a oddechu a jak se praví, i léčivou moc zdejších pramenů znal a jí používal. Na rozvalinách zámku, jenž později ještě za Jana Paška z Vratu byl v květu, stojí nyní vila s pěknou zahradou.

Lázně při železitém prameni zřídil r. 1868 p. Jan Králík, jehož nástupce Jan Králík syn nešetřil nákladu, aby je rozšířil a zvelebil. Pramen vyvěrá ze skály v zahradě, v pěkný park proměněné, a poskytuje za minutu $1\frac{3}{4}$ hl. vody se stálou teplotou $8\cdot 25^{\circ}$ C. Voda jest jako křišťál čistá, bezbarvá, chuti velmi příjemné, poněkud stahující (rozbor lučební viz na str. 12.). Dle bakteriologického rozboru prof. Hueppeho jest voda ta prosta všech škodlivých bakterií. Vynesením c. k. místodržitelství uznává se léčivost vody toušeňské a schvaluje zařízení lázní k účelům zdravotnickým a léčebným. Vyléčení chorob (indikace viz na str. 8. a 9.), při nichž doporučuje se pít vodu toušeňskou a v ní se koupati (koupel 35 kr.), bývá po většině úplné aneb aspoň docílí se značného zlepšení. Podle předpisu lékařského užití lze v lázních i přísad slatinných, jehličnatých rapových, také léčba studenou vodou a masáž jest tu zavedena. Lékaři MUDr. Zitek z Brandýsa n. L. a MUDr. Mareček z Čelákovic. Lékárny v Brandýse a Čelákovicích.

Z Prahy přes Čelákovice do stan. Toušeň při lázeňském parku 1 hod., denně 4 vl., v letě 6 do Prahy i zpět. V neděli a ve svátek v letě z Prahy vlaky zábavní. Pošta v místě, telefon v cukrovaru.

Byty v lázeň. domě (32 pok.), vile Glocknerově, vile Voylově (pokoj s úplným zařízením od 3 zl. 50 kr. (s 1 postelí) týdně výše, s 2 post. 5 zl. 60 kr., s 3 post. 8 zl. 40 kr. Obsluha 80 kr. až 1 zl. týdně), i v soukromí (dotazy zodpoví přednosta stanice neb tajemník okraši. spolku). Strava v lázeň. restauraci (kuchyně výtečná, ceny mírné), Pense (byt, lázně, strava atd.) denně od 2 zl. výše. Pro domácí stravování jsou potraviny v místě po ruce. — Koupel I. třídy 35 kr., II. tř. 30 kr.

Okolí Toušeň poskytuje hojnost vděčných procházek a výletů. Polabí samo již poutá přítele přírody svou zajímavostí botanickou; ústí Jizery tají v náplavu četné polodrahokamy z Turnovska naplavené; labské tůně vynikají zajímavou i hojnou zvířenou, zejména pro akvaria výborně se hodící; lovci a rybáři najdou tu hojnost vodního ptactva a ryb, geolog v pískovci nehvizdském zajímavé otisky a zkameněliny, každý pak utěšené procházky v lesních partiích na březích Jizery proti Toušeni.

Výlety: Brandýs n. L. (str. 24.), Ostrov (str. 88.), Zápy (hřbitov se starobylými náhrobky), Stránka (rodiště Pavla Stránského), Boleslav St. a Houštka (str. 36.), Jirna (park), Jenštejn (zříc.), Lysá n. L. (zámek a park) atd. Na Labi a Jizeře po ruce ložky, v lázních slušné povozy po 2—3 zl. na $\frac{1}{2}$ dne. Piano, krytý kuželník, hřiště, houpáčky, koncerty, tan. večírky atd.

Letní sídlo a železitá lázně — 441 m.

Tábor s Celkovicemi a Letohrady.

Pamětihodné město nad Lužnicí vábí cizince svou romantickou polohou na ostrožně tvořené Lužnicí, jejíž protější břeh v bezprostřední blízkosti kryje rozsáhlý městský les Pintovka. Neméně půvabů slibuje starobylý ráz města a památné jeho okolí. Při tom podnebí mírné, příjemně vlhké, výborná pitná voda (nový vodovod), pohotovost lázní železitých (Celkovice) i koupelí všeho druhu, konečně pak pohodlný pobyt se všemi požitky tělesnými i duševními činí z města i jinak ve zdravotním ohledu dobře opa-

Tábor. Celkový pohled od želez. lázní v Celkovicích.

třeného výhodnou stanicí turistů i letních hostů i příjemné bydliště těch, kdož odpočinku vyhledávají nebažíce po naprosté samotě.

Jeť Tábor sídlem mnohých úřadův zeměpanských i samosprávných, vyšších škol jako vyšš. gymnasia, vyšší hospod. školy a četných nižších, i střediskem dosti čilého průmyslu a obchodu. Při značném počtu inteligence vykazuje čilý a vytříbený život společenský.

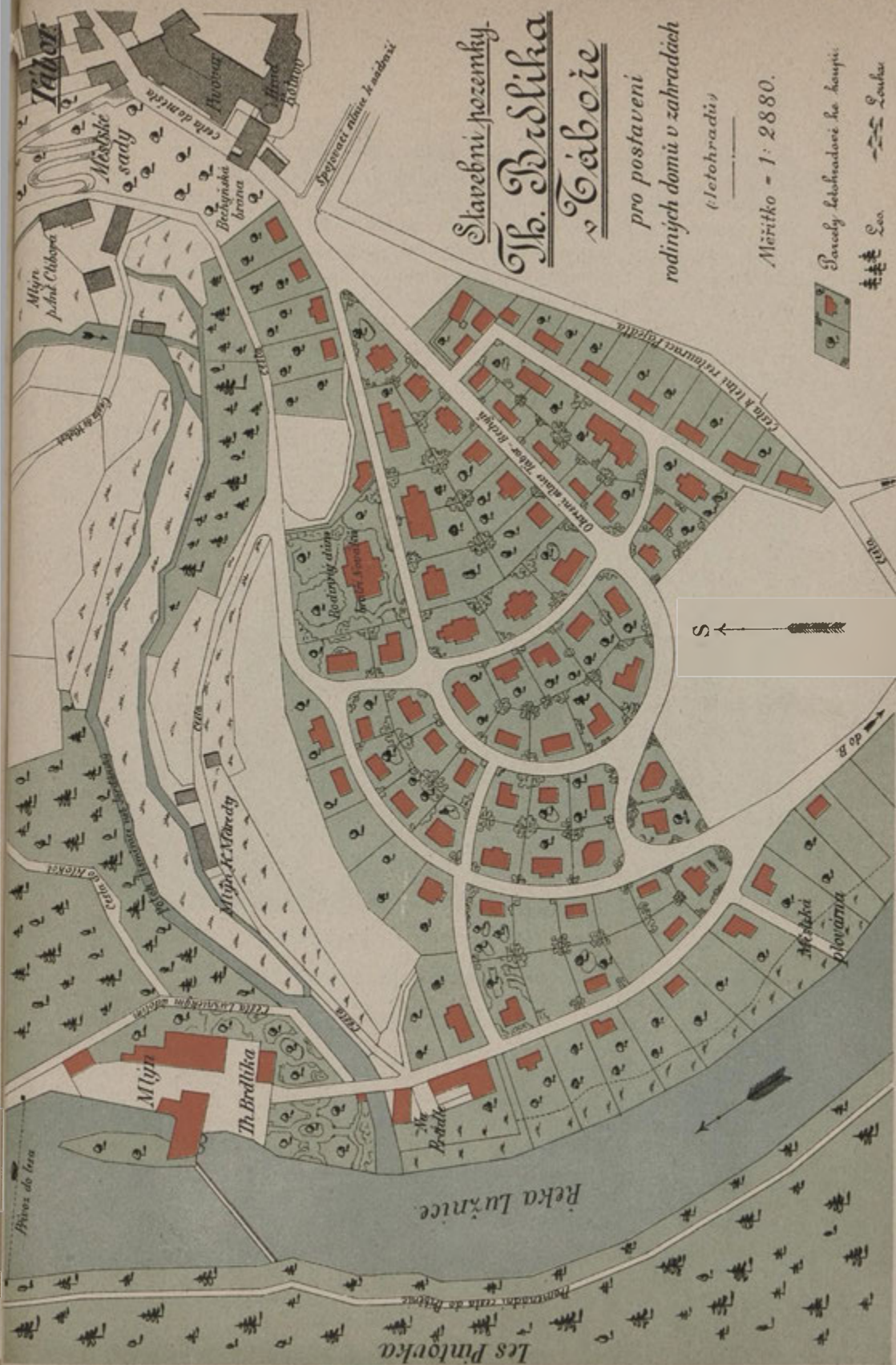
Z Prahy dráhou Frant. Josefa 105 km za 3 hod. 20 min. (rychlík 2. hod.), z Vídně 7 hod. 28 min. (rychlík 4 hod.). Stanice v místě (omnibus). Spojení odbočné na Jihlavu a přes Písek na Horažďovice, Sušici, Klatovy, Domažlice a Plzeň. Pošt. a telegr. stan., letos i telefon bude zřízen.

Bytů letních dostatek i levných a prostorných. Dotazy zodpoví ochotně obecní úřad. Několik hotelů [nový hotel »Suchomel«, Havlíček, Amort (u slunce), Setunský (u nádraží)]. Letní restaurace v Pintovce. Stravovati lze se ve jmenovaných hostincích za obyčejné ceny. Potraviny pro domácí

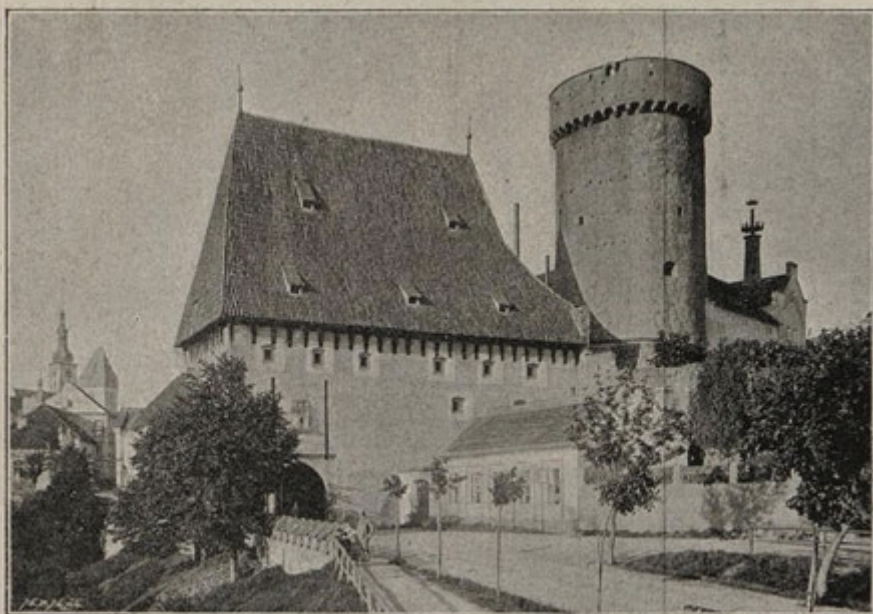
Tábor: Náměstí s radnicí se starobylym orlojem.

stravování po ruce v hojné míře a za obyčejné ceny. Lékaři: MUDři: Burián, c. k. okres. lékař, P. Jehlička, měst. lékař, Jos. Pavlík, nádr. lékař, Jos. Procházka, obv. lékař, Z. Reiner, obv. lékař, a M. Viturka, tov. lékař. Lékárna v místě. — Železité lázně viz níže. Obyčejné vanové lázně koupel 20 30 kr.; plovárna na Lužnici 10 min.

Příjemné *procházky* poskytují úpravné sady ze stromů jehličnatého i listnatého zřízení, blízký obecní les Pintovka (10 min. vzdál.), kdež procházky jak při řece, tak po výšině jsou rozkošné; na konci Pintovky navštívení hodný Vlčí důl, proslulé poutnické místo Klokoty s pěkným přístupem přes sady a lípovou alejí aneb od Klokotské brány přes Čtiborovský mlýn ke kapličky Sv. Antonína (odtud příjemná cesta ke Brdlíkovu mlýnu); blízký les Chlum, náklí řeky Lužnice až na Přiběnice, vůbec pěkné cesty údolím Lužnice v délce 11 km upravené, proti toku až do St. Tábora, kde v poslední době nalezeny zbytky býv. Sezimova Ústí, a p.

Město samo historicky památné již svým založením má dosud zajímavý ráz a mnoho památností, které na mnoho dní stačí zabrat pozornost,

Brána městská v někdejším hradě Kotnově.

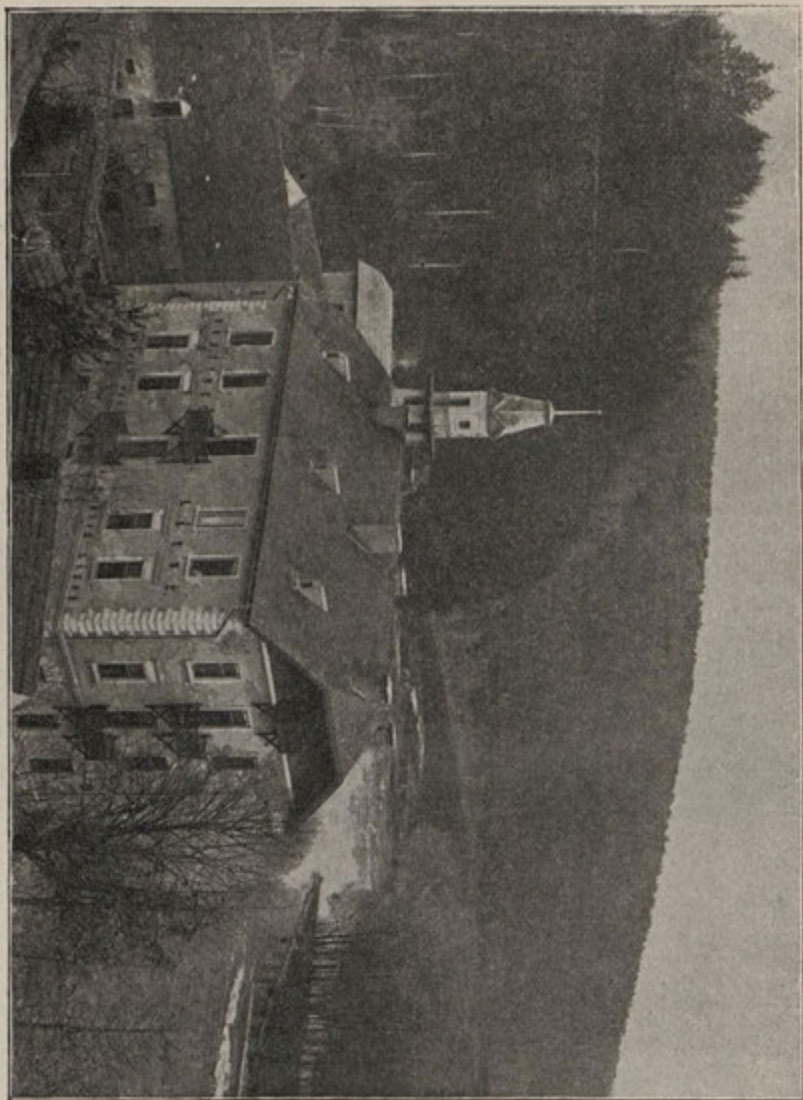
zejména když méně příznivé počasí brání delším vycházkám. Připomínáme jen památný chrám děkanský, z r. 1516. a r. 1897, obnovený, starobylou radnici z téže doby, pivovar pravovár. měšťanstva v někdejším hradě Kotnově, nejstarší budovu města vůbec, dále městské museum; gymnasium, jež chová sbírku staročeských knih, vyšší školu hospod. s jejími sbírkami, laboratoři, botanicou zahradou, hospod. statkem a pokusnými poli a t. d.

Ze závodů průmyslových zasluhují pozornosti: státní továrna na tabák (na 2000 dělníků), velké mlýny (2 uměl. válcové, 1 parní), výroba strojů hnojiv, výroba perleť. zboží, kožených svršků, továrna na kůže.

Neméně půvabu poskytují vděčné *výlety*: Kozí Hrádek (zbytky hradu), Choustník, Chýnov (jeskyně v Pacově Hoře), Borotín (zříc. St. Zámky),

Ml. Vožice (zříc. Šellenberk) a t. d. Průvodce do jednotlivých památných míst okolí táb. od prof. Aug. Sedláčka vydává po 25 kr. knihk. Vác. Krause v Táboře (Přiběnice, Choustník, Kozí Hrádek, Klokoty.) V městě časté ko-

Lázeňská budova Celkovická u Tábořa.

ncerty, div. předst. (v létě v aréně), taneční zábavy, výlety s hudbou a p. Povozy četné po ruce denně 5, na $\frac{1}{2}$ dne 3 zl. Loďky na řece a na rozsáhlém malebném rybníce Jordáně. Také povolení k rybolovu lze získati.

Celkovice.

Pod Pintovkou zcela blízko města jsou Celkovice denním útočištěm všech, kdož hledají osvěžení v uzdravující koupeli i pravidelným výletním místem zdravých. Pro Tábor jako místo výletní, sídlo letní i odpočinkové jsou lázně ty opravdu výhodou. Jsou tu lázně železité (indikace na str. 8. a 9.) a parní borovičné i vanové. Vanové koupele denně i ve svátek (s prádlem a mýdlem 25 kr., v předpl. 6 lázní 1 zl. 20 kr.). Parní lázně pro pány v pondělí od 6—8 več., v úterý, ve čtvrtek a v pátek od 4—5 odp., ve středu, v sobotu, v neděli a ve svátek od 8—10 ráno; pro dámy v úterý, ve čtvrtek a v pátek od 2—3½ odp. (láz. parní s prádlem 40 kr., v předpl. 6 láz. 2 zl.). Studené i teplé sprchy; masáž. Lázně trvají od r. 1268. Pramen

Tábor: Vodopád Lužnice.

vytéká z bývalých dolů stříbrných. Nová láz. budova z r. 1893 na pokraji lesa Pintovky obsahuje četné letní byty s překrásnou vyhlídkou. Rozsáhlá restaurace s výbornou kuchyní, (kulečník, táborský a plzeňský ležák).

Rozkošné procházky údolím Lužnice i překrásnou Pintovkou v bezprostřední blízkosti. Přes blízkost většího města skvostné zátíší v utěšené přírodě s vyhlídkou na rušný život v okolí.

Letohrada.

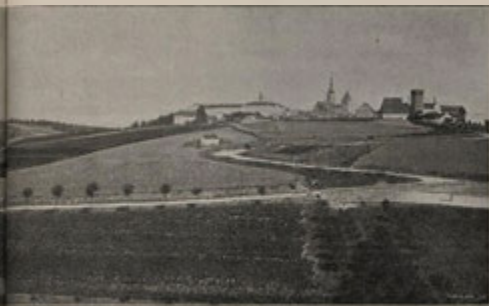
Partie mezi Písečkou a Želčickým mlýnem pod Kloučty a Kotnovskou železnižní stanicí pro rodinné domy a letohradů pro příjímání letního prázdná.

Letohrady u Tábora.

Vystoupíme-li z Tábora branou Kotnovskou, rozkládá se před námi půvabná dolina Lužnice s Písečkou; opodál nad Lužnicí spatřujeme úhledná stavení velkomlýna Th. Brdlika, za nímž zvedají se pěkně zalosněné stráně až pod Kloučty. Na svahu, jenž před námi až k Lužnici a Brdlikovu mlýnu se sklání, vzniknouti má nová čtvrť tábořská, již právem dostává se jména „*Letohrady*“, neboť určena jest vesměs pro rodinné, aspoň jednopatrové domy, z nichž každý přiměřenou zahradou bude obklopen. Pod tou jediň podmínkou uděleno obci povolení k parcelaci.

V této vlnité končině již nyní tají se celá řada letních zátiší i bude jistě hojně a ráda okupována těmi, kdož mohou si poříditi letní rodinný dům, i těmi, kdož pro trvalý odpočinek hledají útulné poblíž většího města.

Přes pozemky, jichž parcelací plán jest tu připojen, trasována jest již hlavní ulice, osvětlená, stromy osázená a chodníkem opatřená; jest tu také již položen vodovod pro vodu pitnou i užitkovou. Stavební místa lze zde získati již od velikosti 150 čtv. metrů v ceně od 1 zl. za čtv. m. (dle polohy a velikosti). Dle poměrů zde panujících lze slušný rodinný dům i se staveb. místem a zahradou za 3000 zl. poříditi. Poloha pozemků těch jest

tak příznivá a vzdor velké blízkosti lesa tak málo od města vzdálena, že hodí se výborně i pro stavbu rodinných domů k obývání celoročnímu; není a nebude zde továren, žádný lomož, dým, prach, zápach, nýbrž zdravý svěží vzduch a příjemný klid bude údílem této nové čtvrti města Žižkova pod Kotnovem. Stavební ruch, který tu již počíná, jistě povzbudí podnikavost majitele pozemků těch p. Th. Brdlika, jenž tu v brzkou zamýšlí zřídití útulný hotel a pensiónat.

Z *bylých letních* tu pohotově jsoucích zbývá připomenouti: V zalesněné partii pod Kloučty, jež nově čtvrti bude vábným pozadím, tají se pěkný domek (letní sídlo „českého kvarteta“) s vyhlídkou na město a do údolí Lužnice (2 pok. s kuchyní ve zvláš. přízemku s verandou pro 10 osob; pokoje s nábytkem); na t. zv. „Prádle“ u Lužnice jednopatrový domek s 2 pok. v 1. patře, a kuchyní s kabin. pro služku dole, (vše s potřebným nábytkem).

Na blízkou je tu plovárna (mistr plavčí po ruce), loďky k projížďkám, též svolení k rybolovu udici lze získati; letní restaurace v lese naproti, rovněž i Celkoviccká lázně s restaurací, jen 5 min. vzdálené restaurace na Pojidlách, daleko není též do města do restaurce v šenkovním domě „u Mědínků“ (hned u brány Kotnovské); snídáně, oběd, a večere v před.

Letní sídlo (čes. kvarteta) pod Klokoty u Tábora.

vztahují se udání o Adamitech, kteří prý se usadili »nad řekou proti Dražicům« (výbornou četbu poskytují v té příčině Jiráskovy histor. povídky »V proudech«). Také poboční údolí Raští na potoce mezi Dražicemi a Lhotou Balkovou patří k překrásným partiím; procházkou podobnou sotva které naše světové lázně se vyznamenávají.

Lázně termální — 230 m.

Teplice.

Německé lázeňské místo se značnou a organisovanou českou menšinou. Prameny teplé, výborně účinkující při nervových chorobách (obrnách, neuralgii), jež v poslední době značné újmy dolováním v pánvi hnědouhelné utrpěly. Také trpí místo silně na své pověsti jako lázeňské vzrůstem závodů průmyslových a nesnášenlivostí většiny německé k českému občanstvu.

Kdo nicméně nucen jest lázní těchto vyhledati, obrať se o informaci na Českou Besedu. Z lékařů doporučujeme našincům nejspíše Dra Grohmana, c. k. vrchn. okr. lékaře. — Za slatinné lázně najde ostatně každý příjemnější náhradu v Bechyni, Bělohradě, Mlázovicích, Bohdanči atd.

Letní sídlo — 260 m.

Třebechovice.

Třebechovice pod Orebem, velmi úpravné a výstavné, v údolí na stoku Dědiny s Divokou Orlicí položené město, 14 mil východně od Prahy. Řeka Dědina protéká téměř středem města, nad nímž k západu staroslavný »Oreb« se vypíná.

K městu na východ připojuje se obecní jehličnatý les »bor« tak blízko, že poslední stavení téměř v lese se nacházejí. Úpravné cesty s odpočívadly proměňují jej v rozsáhlý, příjemný lesnatý park na 40 jiter roz-

placení asi 80 kr. Ve mlýně u Th. Brdlíka zeleniny všeho druhu, mléko a máslo. Podle Lužnice lze odtud příjemně putovati do Vlčího Dolu (1 hod.), dále až na Přiběnice (3 hod.), po pravém břehu lesem ještě dále až do Dobronic (4 h.); mnohá místa velice jsou zajímavá, jako na př. lesnatá výšina Ohrazenice, na níž snad

lohy mající, jakým málokteré město se může vykáhati. K lesu tomuto k východu přiléhá útulná osada „*Bědovice*“ s velkým jednopatrovým zahradním hostincem, kterýž nejen že jest oblíbeným výletním místem obyvatelů Třebechovických, ale již od dávných let i zamilovaným letním zátiším mnohých výletníků pražských i okolních, kdež nalézají za mírné ceny pečlivou obsluhu.

Za osadou Bědovickou rozkládá se rozsáhlá obora hrabat Šternberků, bohatá na zvěř všeho druhu, vysokou i černou. Neocenitelnou výhodou tohoto letního sídla jest blízkost nepřehledných komplexů lesních panství Šternberků, Kolárodo-Mansfeldů a hr. Palavicini-ho, kteréž zde se stýkají na rovinách neb jen mírných návrších se rozkládají, takže možno jimi kolik hodin cesty se ubírat. Pro rovinatou polohu, bohatost lesů a levné ceny mnozí výletníci dávají tomuto místu přednost před kopcovitým Potštýnem.

Z Prahy dráhou severoz. přes Hradec Králové za $3\frac{1}{2}$ hod., z Prahy 3krát a z Nymburka 1 denně. Do Prahy 4krát denně. Přes Týniště spojení na Choceň a Vídeň a na Náchod k Vratislavi. Pošt. a telegr. stanice v místě.

Levných bytů buď v hostincích s celým zaopatřením neb soukromých jest vždy dostatek a bližší zprávy ochotně podává »Okrašlovací spolek v Třebechovicích.« V místě jsou 2 lékaři a lékárna. Výborná pitná voda. Koupele volné v Orlici.

Kromě lesů k procházkám zvoucích ploché břehy rybnaté, Divoké Orlice lákají k milému posezení milovníky rybářství.

Výletů a vycházek možno odtud pořádati hojnost mezi jinými hlavně na Vys. Újezd, Potštýn, na Opočno s krásným parkem, do Nového Města n. M. s Rezkem, do lázní Bělovi u Náchoda (str. 22.), na Litici a do Žamberka (str. 103. a 147.), do blízkého Hradce Králové a na bojiště z roku 1866., do Orlických Hor přes Jablonné n. Orl. (str. 46.), do Dušníků (lázní na pruské straně), na Kladský Sněžník přes Králíky, do Brandýsa n. Orl. (lázně, str. 26., přes Choceň str. 45.), přes Častolovice do Rychnova nad Kn. (Studánka str. 114.) a t. d. Krátce i po této stránce jsou Třebechovice velice vděčným bodem.

Letní sídlo na úpatí Středohoří — 213 m.

Třeбенice.

Jest sotva které tak vlídně položené město české, ve kterém by zápas národnostní proti české většině obyvatelstva vedl se tak houževnatě a takovými prostředky se strany odpůrců jako v Třebeňicích, hájených statně našim dr. V. Paříkem. Na úpatí malebného Středohoří máme také českých míst jen skrovný výběr, proto zasluhují tato tím vydatnější pozornosti.

Třeбенice leží na úpatí Košťálova v nížině říčky Modly poblíž lesů ($\frac{3}{4}$ —1 hod.) Košťálovských a Kostomlatských. Z Prahy rychl. do poslední stanice Lovosic za 2 hod. Od září 1898 budou mít Třeбенice vlastní stanici

na trati Lovosice-Most. Ku Praze 6krát, k Teplicím a Ústí 5krát denně. Pošta, telegraf v místě, telefon v Lovosicích.

Byty v hotelích českých (městská radnice, u Stříbrných, Černého a Henkeho) i v soukromí. Dotazy zodpoví učitel p. F. Waic nebo p. V. Pack. Strava v host. levná; pro domácí stravování vše po ruce. Lékař MUDr. V. Pařík a lékárna v místě.

Podnebí jest mírné, poloha Středohořím proti sev. větrům chráněná. Voda pitná železitá i lučebně a bakteriologicky jako čistá vyzkoušená voda pramenitá. Koupele říční, také jehličnaté a slatinné (koupele v předplacení 40 kr.). Krásné procházky údolím Modly a hojnými sady; množství vděčných *výletů* (park Dlažkovický a Třebovlický, Košťálov, Vostrý, Hasenburk, Skalka, Kamýk, Radlštýn, Milešovka a j. Cesty značkovány.) Povozy i koně jízdecké a průvodčí po ruce. (Přehled polo- i celodenních výletů do okolí vyšel v časop. Čes. Turistů.) —

Letní sídlo a slatinné lázně — 433 m.

Třeboň.

V jihočeské rybničné, na četných místech rašelínaté rovině. České město (6000 obyv.), stan. dráhy Františka Josefa (z Prahy za $2\frac{3}{4}$ hod.). Podnebí mírné, poloha vhodná pro nemocné chorobami dýchadel; pěkné rovinaté procházky sady, stinnými, rybníčními hrázemi, lesy ($\frac{1}{4}$ hod. vzdálenými). Od nádraží 10 min.

Slatinné lázně s novým láz. domem (lázeň 1·10 kr., obyčejná vanová studená 15 kr., teplá 30 kr., s prádlem o 5 kr. více).

Byty letní v soukromí i v lázeňském domě. Strava domácní i v host. levná. 3 lékaři, lékárna, 3 materialisté. Na rybníce (Světlo) loďky. Povozy po ruce. Vděčné výlety.)

Letní sídlo a klimat. léčební místo — 277 m.

Turnov s okolím.

Turnov, pěkné české město v krásné, proti severu Ještědem chráněné poloze, jest pravým východiskem a střediskem severočeského ráje. Podnebí jeho je mírné, suché s osvěžujícími západními větry a průměrně stejnoměrnou teplotou. Město samo v každém ohledu znamenitě opatřeno.

Cíle spojení železniční ku Praze, Liberci, přes Žel. Brod do Krkonoš a k Trutnovu, přes Bakov na Č. Lípu. Trať do Jičína ve stavbě. Z Prahy za $3\frac{1}{2}$ hod. (rychl. $2\frac{1}{4}$), z Brna za 6, z Vídně za 8, z Mnichova za 12, z Berlína za 8 hodin. Z nádraží do města $\frac{1}{4}$ hod., omnibusem 20 kr., drožkou 40, fiakrem 60 kr.

Byty letní i pro větší rodiny za mírné ceny. Bližší sdělí jednatelství odboru Klubu Čes. Turistů v Turnově. V okolí jsou letní byty na *Malé Skále* (2 stan.), *Sychrově* (1 stan.), *Hrubé Skále* (Šteklův pensionat, str. 42.),

TURNOV A OKOLÍ.

Podháji (Pítrův pensionat, str. 94.), a v *Rovensku* pod Kozákovem. Hodinu od Tur. Sedmihorské lázně (viz str. 107.).

Strava v hotelích (u kor. prince, grandhotel Patočka, Slavia, u Belg. dvora, u čes. granátu, Petrohrad); ceny občanské; pokoje pro delší pobyt nutno objednat před saisonou. Dobrá kuchyně, vzorná obsluha. Pro domácí stravování vše po ruce: řezníci, uzenáři, denně čerstvé ryby, plodiny 2 týdně, výborné mléko, minerální vody (v lékárně u bílého lva), 6 lékařů, lékárna, městská nemocnice o 32 postelích.

Koupele říčné, parní a vanové, slatinné a jehličnaté lázně; pro slatinné lázně běže se lučebně vyzkoušená a doporučena rašelina z okolí. Čistý, ozonem bohatý vzduch, příjemný suchý terrain, hojnost krásných a upravených promenád v parku i v lesích 10 min. vzdál. tvoří znamenité podmínky klimatické a terrainní léčby pro osoby plicními chorobami stížené.

Celé okolí kromě dolin malebnými i pitoreskními skalami pískovcovými a jehličnatými i listnatými lesy vroubených, a čistými pstruhovými potoky i bystrou Jizerou protékaných charakterisuje krajinu; krásná úprava silnic (pohodlný terrain pro cyklisty) i cest a stezek, většinou značkových; jest proto Turnov, jako brána do českého ráje, vynikajícím střediskem turistickým, jež také ročně přes 30.000 passantů vykazuje. Stinnými lesy po různotvarých útvarech geologických, mezi bujnou květenou, ve vonném, čistém vzduchu putuje se tu rozkošně od hradu ke hradu, od vyhlídky k vyhlídce a nalézá zapomnění na všední starosti života v požitcích nádherné přírody i vliďné a příjemné občerstvení v pohostinných myslivnách, útulných hospodách, moderních pensionatech a lázeňských restauracích. Velice vděčné *výlety* do okolí; stačí uvést jen Hrubou Skálu a Prachovské Skály, Sedmihorské Lázně, Trosky, Malou Skálu, Frýdštejn a Kopaninu s rozhl., Rotštýn, Kozákov a Semily. (Viz Kopalův prův. po Turnově, V. Durycha »Z Čes. ráje«, J. V. Práška »Dějiny Turnova«, Z. Pryla »Vyskeř a okolí«, J. Šimona »Malá Skála a okolí«.) Po ruce asi 20 povozů; na 1/2 dne 3, na den 6 zl. kromě mýta a zprop. Nejlépe napřed vyjednatí. Na Jizeře nájemné loďky. Průvodčích netřeba, nicméně lze je dostati.

Dostí zábav (divadlo, koncerty vok. a instr., v měst. parku promen.). Koncerty vojenské, spolkové zábavy a výlety, rybářský a lovecký sport, kluby cyklistů a veslařů, tělocvična atd. Zajímavý průmysl kamenářský, okolí bohaté na minerály a botanické zvláštnosti.

Letní sídlo — 349 m.

Ústí n. Orlicí.

V krásné dolině Tiché Orlice, známé starými přírodními půvaby rozloženo Ústí n. Orlicí, značné (4510 ob.), a vším pohodlím opatřené a vynikající město, stanice tratě spol. st. dr. (z Prahy za 4 hod., rychl. 2 1/2 hod., 5 vl. denně, do Prahy 4 vl., z Vídně za 9 hod.) a odbočné tratě na Kyšperk-Mezilesí.

Pěkná poloha chráněná proti sev. větrům, mírné, suché podnebí, rozsáhlé nedaleké lesy, znamenité vody (lázně říční, za saisonu 1 zl.), koupele vanové (35 kr.) a parní, 3 lékaři a lékárna v místě.

Dostatek *letních bytů*; bližší sdělí p. JUC Jar. Rubeš, městský tajemník; z hotelů Frimlův zvlášť pro letní hosty zařízený; kromě toho hot. Slavíkův a Šebestův. Strava v host. levná (obědy od 35 kr.) Potraviny pro domácí stravování hojně po ruce.

Rozkošné okolí. *Výlety* do Brandýsa n. O. (viz tento), Klopot, Potštýna, Litic a t. d. Různé zábavy. Povozy levně po ruce.

Letní sídlo v Pošumaví — 728 m.

Vacov.

Vysoko položené české místo v Pošumaví (sev. od Vimperka, záp. od Čkyně) v poloze sice proti větrům nechráněné, nicméně v létě hlavně panujícím větrům jižním a východním vystavené. Posl. stan. Čkyně (viz Vimperk). Lesy nejdále 1 km. Koupele potoční 2 km. Tři hostince (v každém byt pro 4 os.), dobrá a levná strava, českobudějovické pivo. V místě je lékař, vlastník lékárny. Pošt. spoj. se Čkyní (denní posel, jízdní pošta bude zařízena). Povozy po ruce 1 spř. za 2 a 4 zl. Dva kuželníky. Výlety šumavské přes Čkyni a Vimperk nebo Ždánov a Kašperské Hory. (Viz Kafkův ill. prův. po král. českém: „*Šumava a Pošumaví*“, 60 kr.).

Letní sídlo a klimat. léč. místo na Šumavě — 700 m.

Vimperk.

Město převahou německé pod Boubínem v sousedství proslulého pralesu Šumavského (Lukenského) v chráněné poloze s čistým horským vzduchem, kde nalézt lze byt i stravu v soukromí u Čechů (asi 400 čes. obyv.), i v českých hostincích. Dotazy v té příčině zodpoví ochotně p. H. Fügner, c. k. notář a předseda České Besedy, jejíž místnosti nalézají se v českém hotelu u Zlaté Hvězdy. V čes. rukou jest též hostinec na nádraží; jest zde též Od. N. J. Poš., česká záložna a p. — Lékař i lékárna v místě.

Vimperk je poslední stanice na trati Strakonice-Vimperk; z Prahy za 9 hod. V okolí lázně Josefské a Ferdinandovy (str. 35.). — Také v okolí lze v českých místech po různu dostat *letní byty*: v *Bohumilicích* (u dráhy 1 hod., v hot. J. Staňka), *Zdíkově* (1 $\frac{1}{4}$ hod., Od. N. J. Poš.), *Zadově* (2 hod., dot. zod. správce školy). — Krásné *procházky* v blízkém lesnatém okolí: turistická stezka v Medvědí díře (Bärenlochthal) 2 hod. dlouhá, Koží cestka (Gaissteg, hod. cesty dlouhá) a j. Vděčné *výlety*. (Viz Kafkův ill. prův. po král. čes.: „*Šumava a Pošumaví*“, 60 kr.).

Letní sídlo a klimat. lč. místo v Pošumaví — 600 m.

Velhartice.

Městečko české (1100 ob.) v krásné, proti všem větrům malebnými kopci chráněné ve vysoké poloze na Pstružné při trati Horažďovice-Klatovy se starým hradem, částečně ve zříceninách.

Poslední stanice Nemělkov; odtud pěšky $\frac{3}{4}$ hod. povozem 25 min. Dvakrát jede pošt. vůz (za os. 25 kr.). Z Prahy za 6 hodin. 3krát denně spojení ke Klatovům a 3krát na Sušici a Horažďovice. 2krát denně pěší posel poštovní, jiný do Petrovic (viz tyto) a Sušice; pošt. a telegr. stan. v místě.

Byty letní v soukromí a levné; dotazy ochotně zodpoví p. MUDr. Lubor Saska, obv. lékař. Zvláště levné a dobré stravování v hostincích Vl.

Velhartice: Hrad.

Brunnera (místnost Od. N. J. Poš.) a Václ. Smetany (oběd 30—50 kr., plz. pivo $\frac{1}{2}$ l 10 kr., četné časopisy). Pro domácí stravování jsou potraviny levně po ruce. V místě domácí lékárna.

Pěkné *procházky* po úpravných a značkových cestách na Borek (30 kroků od místa, bude postav. rozhl.), na hrad Velhartický (200 kroků), údolím potoku Pstružného a j. *Výlety* na Rábí (dráhou), Sušici, Kašperk a j. (Viz Kafkův ill. prův. po král. českém: „*Šumava a Pošumaví*“ 60 kr.) Povozy 2spř. 5 zl., též 1spř. (Radou přispěje MUDr. Lubor Saska). Přednášky a koncerty pořádá Od. Nár. J. Poš., představení ochotnická, společné výlety ve vozích.

Veltrusy.

Severně od Prahy, na pravém břehu Vltavy, leží úhledná osada Veltrusy. Polohu mají příznivou; leží v nížině při řece, chráněny před větry západními i severními vysokou lesnatou stráň. Podnebí je mírné, proti jiným místům Čech teplejší.

Osada leží těsně při vyhlášeném parku (lese) s oborou, s proslulou kolonií havranů. Zabírá 230 jiter. V parku jsou stoleté duby a jiné listnaté stromy domácí i cizí. Má mohutné, stinné aleje a upravené procházky. Pobyt zvláště za letního vedra je v něm velmi příjemný. Jednotlivcům jsou procházky lesem dovoleny; korporacím jest žádati za svolení u lesní správy. Krásný zámek a okrasné stavby v parku budily vždy pozornost cizinců. Rozkošná je procházka podél řeky s pohledem na Říp. I do okolí jsou vycházky zajímavé. Hodinu cesty Zloosejn, s jehličnatým lesem, odkudž (s Dřínovského vrchu) je úchvatná vyhlídka na meziříčí Vltavsko-Labské.

Do Veltrus možno se dostat z Prahy státní dráhou čtyřikrát za den, zpět pětkrát denně (zpačecní lístek 90 kr.). Stanice železniční i telegr. na levém břehu ve vzdálenosti 20 minut. Pošta v místě; došlé zásylky dodávají se dvakrát za den. Kostel.

Tyto přednosti působí, že jsou Veltrusy již po mnoho let oblíbeným letním sídlem pražských rodin a cílem výletů jednotlivců i korporací. Hodí se zvláště za letní bydliště rodinám i jednotlivcům, kteří chtějí strávit příjemně léto v idylickém zátíší, jakož i osobám, jež po práci vysilující nerušeným klidem se miní zotaviti. Spolkům i společnostem doporučují se k výletům. Zmíněné časté spojení s Prahou má tu výhodu, že členové rodiny, jimž nelze z Prahy na delší čas se vzdáliti, mohou své rodiny bez újmy svého zaměstnání kdykoli zde navštívit.

Bytů zařízených i prázdných jest na výběr za mírné nájemné, zvláště ve vile paní Štrosové, ve vile pana Kubeše, u p. Hilmerý a v hostincích »U havrana« a »U České koruny«. V těchto předních hostincích možno se též stravovati za ceny mírné při hojném výběru chutných jídel. Mají kryté kuželníky. Stravování též v hostinci »U sokola«, kdež je stinná zahrada. Jmenované hostince čepují znamenité mírovické pivo.

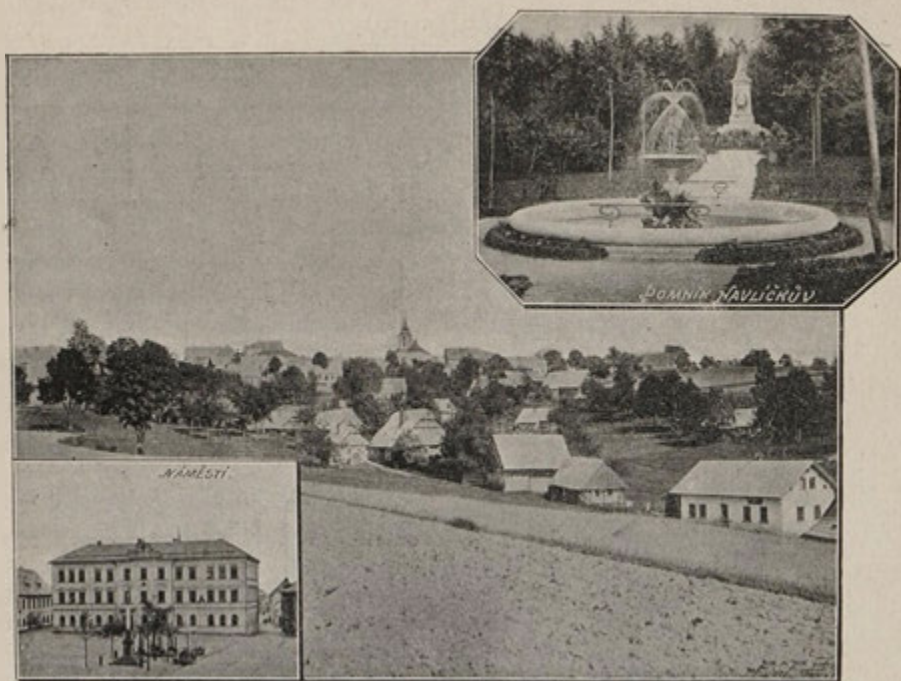
Povozy jsou po ruce. — Nákup všech potravin v místě ve výběru.

Koupání v otevřeném, volně tekoucí řece nebo v uzavřených koupelích.

Lékař: p. MUDr. Jos. Brejcha, hraběcí a obvodní lékař.

* * *

Při samém nádraží jest *Hleďsebe* (Leceb), oblíbené výletní místo pod lesnatou stráň uprostřed zahrad. Rozkošné procházky s obsáhlým rozhledem. Poloha chráněná, čistý vzduch. Letní byty. Prostranná hostinská zahrada se zahradním sálem a verandou. Hodí se k výletům spolkův i jednotlivců, ku zábavám a slavnostem. Skoro každé neděle a svátek hudba. —

Letní sídlo v Podkrkonoší — 695 m.

Vysoký nad Jizerou.

Nedaleko pod hřebenem Krkonošským, jenž místo chrání proti sev. větrům, leží české místo Vysoký n. Jiz. ve značné nadmořské výšce na vršině k záp. a vých. otevřené. Podnebí jest tu mírné, suché, výborná pitná voda horská a blízko jehličnaté, částečně listnatými stromy promíchané lesy (10 min.). V Jizeře $\frac{1}{4}$ hod. vzdál. říční lázně.

Do stan. Semil nebo Plav z Prahy za $4\frac{1}{2}$ hod. Odtud pěšky 2 hod., povozem $1\frac{1}{4}$ hod. za 2—3 zl. Pošt. spoj. třemi směry: se Semily, Plavy a Jilemnici (každým jednou denně); pošt. a telegr. úřad v místě.

Dotazy ve příčině *letních bytů* zodpoví ochotně městský úřad nebo okrašlovací spolek. Stravování v hostincích v radnici, na poště a u Vodseďálek velmi levné. Lékař MUDr. Frant. Heřmanský a lékárna v místě.

Přímo u města velký úpravný park (pomník Havlíčkův) a příjemné *procházky* rovinaté i v kopcích okolními lesy; *výlety* na Štěp. Výšinu, Bílou Skálu, na Nový Svět, do Krkonoš atd. (Viz Kafkův ill. průvodce po král. Českém „*Krkonoše a Jizerské Hory*“ 50 kr.) Povozy 1sp. na $\frac{1}{2}$ dne 2—3, na den 4 zl. Zábavy pořádají místní spolky: pěv. »Vlastimil«, pěv. div. »Krkonoš«, okrašl. spolek, výtečná městská kapela.

Letní sídlo v Černokost. lesích — 420 m.

Vyžlovka.

Na vršině prostřed lesů Černokostel. zdaleka viditelná jest Vyžlovka, položená nad rybníky a obklopená na 50 m vzdálí rozkošnými partiemi jehličn., březovými i habrovými. Podnebí je mírné, spíš suché než vlhké.

V místních hostincích M. Jordána, řezníka a uzenáře a Václava Nováka též řezníka a uzenáře 15 pokojů, v soukromí 10 vhodných letních bytů. Bez nábytku 6, 8 a 10 zl. měs. Dotazy zodp. ochotně K. Knížek, říd. učitel ve Vyžlovce u Čer. Kostelce. Strava v obou hostincích denně od 60 kr. do 1 zl. i výše. Lékař a lékárna v Kostelci n. Č. Lesy. (1 hod.).

Rozkošné procházky; koupele v potocích a rybnících; výlety do Lužan, Dolánek, na Starý zámek, do Posázaví, Buda, Mukařov, Jevany atd. (Viz Kafkův ill. prův. po král. Českém „Posázaví“ 80 kr. a „Okolí Prahy“.).

Klimat. léč. místo a lázně slatinné — 580 m.

Wurzelsdorf.

V Jizerských Horách na cestě z Tanvaldu do Nov. Světa. Pěkné německé místo klimatické (viz Kafkův ill. prův. po král. Českém „Krkonoše a Jizerské Hory“, 50 kr.), kteréž v příčině té nahraňuje nám dobře český Potštýn, Špičák, Čes. Kubice a jiné. Lázně slatinné a sirnaté, masáže a pod. najdeme v celé řadě jiných českých míst, jako v Bechyni, Letínách, Sedmihorkách, Cerhovicích, Houštce atd.

Letní sídlo — 205 m.

Zátiší u Hodkoviček.

V blízkém okolí Prahy (10 km) stranou od Hodkoviček, ve šťavnatém údolí, jímž protéká potok tvořící 3 rybníky, vzniká utěšená vilegiatura na lesnatém svahu k jihu obráceném, proti sev., záp. i vých. větrům úplně chráněném. Lesy borové i dubové, 30—40leté (jednotlivé duby 100—120 let staré); pro nově zřizované vily třeba lesní parcely vysekávat. Nyní jsou tu 23 vily, z nichž polovina na leto se pronajímá (20—30 bytů, buď celé vily neb jednotlivé byty, se zařízením neb bez něho). Strava ve čtyřech hostincích (smíchovské akc. pivo, oběd 40 kr.); kupec v místě; řezník, pekař a j. posílají své zboží z Bráníku neb Modřan. Z pravidla bydlí zde některý lékař; jinak nejbliže v Bráníku nebo může býti i telefonem z Prahy zavolán. Cesta trvá vozem $\frac{3}{4}$, parníkem 1 hod. Výborná pitná voda železitá pro chudokrevné; taktéž voda potoční. Na rybníce koupele volné i kabinové (za saisonu 5 zl., jednotlivě bez prádla 10 kr.). — Pěkné *procházky* lesem a stinnými cestami a silnicemi, většinou rovinaté neb mírně stoupavé, *výlety* do Krče, Kundratic, na Rozkoš (str. 101.), do Chuchle, Modřan, Komořan, Zbraslavi, Závistě atd. (Viz Kafkův ill. prův. po král. Českém „Okolí Prahy“ — vyjde v květnu.) Občas koncertní zábavy pořádá okrašl. spolek; taneční zábavy, houpačky, kuželníky a p.

Letní sídlo a klimat. léč. místo — 490 m.

Zbiroh, Švábín a Malý Újezd.

V rozkošné a zdravé, lesnaté krajině podbrdské při trati české dráhy západní a větším potoku, mezi četnými rybníky rozkládají se tato tři letní sídla, jež svou dosti vysokou polohou nadmořskou, mírným podnebím a vzduchem svěžím, parami, ozonem i pryskyřičnou vůní lesů nasyceným doporučují se výhodně ku léčbě klimatické.

Z Prahy za 2 hod. do stanice Zbiroh-Zastávka. Odtud $\frac{3}{4}$ hod. do Zbiroha i do Švábína, $\frac{1}{4}$ hod. povozem, 5 min. do Mal. Újezda. Do Zbiroha jezdí pošta (za osobu 20 kr.), do Švábína povozem za 1 zl. Do Prahy 4, k Plzni 3 vlaky denně. Pošta nejede k vlakům o 7 hod. več. (ku Praze) a o $10\frac{1}{2}$ hod. v noci (k Plzni). Telegr. stan. ve Švábíně (od Zbiroha $\frac{1}{4}$ hod.), telefonní stan. soukromá ve Františkově. Pošta ve Zbiroze. Třikrát denně zvláštní posel s poštou do Mal. Újezda.

Letní byty ve všech 3 místech i v kníž. zámku Zbirožském (o různém počtu pokojů), jehož park jest letním hostům přístupen. V Mal. Újezdě lze najmouti vily se zahrádkami; byty ve Zbiroze i byty knížecí opatřeny jsou nábytkem, některé ve Zbiroze i peřinami. Dotazy ve příčině bytů ve Zbiroze zodpoví »Okrašlovací spolek ve Zbiroze«, ve příčině bytů ve Švábíně a v Mal. Újezdě »administrace panství J. J. knížete Colloreda-Mannsfelda ve Zbiroze«. Hostinské pokoje v hotelu »u Zastávky« Zbiroh, »u Slunce«, »u České koruny«, v městské radnici, u »Sokola« ve Zbiroze. Ve Švábíně restaurace »Střelnice«. Stravování v těchto hostincích za mírné ceny. Potraviny pro domácí stravování v dostatečném množství a levně po ruce; máslo, mléko také v panských dvorech v Mal. Újezdě a ve Švábíně. Řezníci ve Zbiroze, kteří maso dodávají do Švábína i do Mal. Újezda; předměty z jiných obchodů přinese denní posel ze Zbiroha. Drůbež a jiné potřeby donášejí hokyně z okolních vesnic. Ve Švábíně obvodní lékař, ve Zbiroze lékař i veřejná lékárna.

Zbiroh leží v úvalu chráněném proti větrům západním, Švábín za lesem chráněn před větry východními, kdežto západní mají sem přístup jen ozonem nasycené přes hojné lesy, Malý Újezd pak na svazích k jihu chráněn proti větrům severním. Rozsáhlé lesy většinou bezprostředně ke všem těm místům přilehají, tu parkovitě rozptýlené, onde zas v ohromných komplexech souvislé a na severovýchodě přímo s křivoklátskými, na jihu a jihozápadě s rožmitálskými hraničící. Voda pitná pramenitá, velmi zdravá Koupati lze se v četných rybnících volně, nebo také v kabinách, na některých zřízených. Krátce tato místa spojují v sobě velké množství oněch příznivých vlastností, jež při letních bytech vyhledáváme.

Nejbližší okolí poskytuje velice rozmanité a půvabné procházky přes lesy k Holoubkovu (čtetně navštěvované letní sídlo), k Strašicům, Sv. Dobrotivě (také letní sídlo), přes Františkov do lesů směrem ke Mži, i blízké partie s rybníky, zámecký park atd. Vděčné výlety ke Kublovu (rodiště

J. L. Zvonaře), na Točníc, Valdek, Cerhovice (želez. lázně, str. 30.), Hořovice (str. 36-), do krásných partií brdských u Strašic a Padrtě (subalpínská květena), ke Mži (poštou i povozem) u Řešohlav, k malebnému ústí Zbirovského potoka u Skrej, kde také nalézají se znamenitá naleziště zkamenělin, do Lochovic a Jinců (lázně, str. 51.), do Rokycan (str. 99.) atd. Krásný dvoudenní výlet jest přes Skreje k Tejšovu a Opořským údolím do Broum a přes Kublov zpět, nebo z Kublova přes Žebrák a Točníc a dráhou z Hořovic zpět. K delším výletům soukr. povozy ve Zbiroze, knížecí ve Švábíně a Mal. Újezdě za obvyklé ceny. Také průvodce lze k tomu cíli levně získati. Ve Zbiroze pořádají se též občasně koncerty a taneční zábavy.

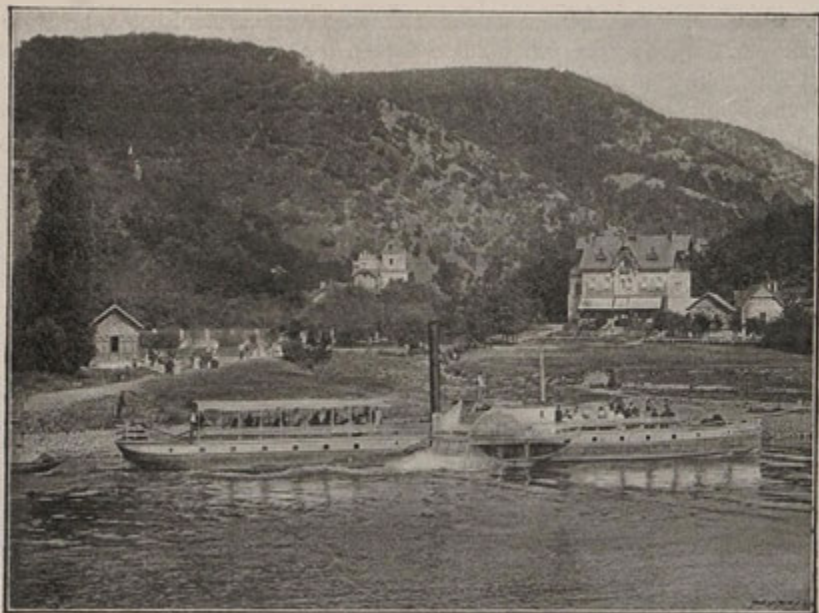
Letní sídlo — 198 m.

Zbraslav-Závist.

Na Vltavě nad Prahou k Štěchovicům jest Zbraslav se Závistí jistě jedním z nejpůvabnějších, ale také nejhojněji navštěvovaných letních sídel a výletních míst. Poetičnost jeho již pěvec Hálek oceňoval, jehož pomník se tu ve stínu lesním kryje.

Časté spojení s Prahou dráhou za hodinu, parolodí za 1½ hod. Stanice železn. Zbraslav bezprostředně v městě, Chuchle (od Prahy 7 min.) poštou 7 km a Radotín pěšky 4 km. Od března do listopadu parolodí každou hodinu, ku Praze 2, od Prahy rovněž 2 vl. denně, 2krát denně poštou do Chuchle. Poštov. a telegr. stanice v místě.

Byty letní o 1—5 pokojích s nábytkem neb bez něho za ceny mírné; zejména vlnidné jsou byty při břehu Vltavy, na Závisti a v rozkošné rovině Záběhlické. Stravování slušné za občanské ceny v přední restaur. zahradní Ant. Procházky ve Zbraslavi, u Václ. Chlada na Závisti a v hostincích Em. Širokého, Jana Pažiny, Ant. Cicvářky na Zbraslavi a u A. Vlčkové na Závisti. Tři lékaři a lékárna v místě.

Vila Závist a Přízeň.

Podnebí v krásné, lesnaté kotlině zbraslavské je mírně suché, poloha je proti všem větrům chráněna kromě jižních; lesy většinou jehličnaté, dílem i listnaté; mladé kultury, pořízené okrašl. spol. zdobí stráně Havlína a Belvédér.

Dobrá pitná voda. Koupele říční. Čarokrásné *procházky* údolím březanským na Závisti k desce Nikerlově a Hálkovu pomníku, knížecími

Knížecí Ottingen-Wallersteinský zámek na Zbraslavi.

sady k Hostínu, obecním sadem Belvedérem a po kopcích okolních. Vděčné *výlety* po Vltavě k Trnové, Mníšku, Dobříši, k Davli a do Posázaví (viz Kafkův ill. prův. průvodce po král. českém: „*Posázaví*“, 50 kr.), k Svatojanským proudům (viz téhož původce „*Okolí Prahy*“, vyjde v květnu) atd. Nájemné povozy 1- i 2spř. vždy po ruce po 3 a 5 zl. denně. Koncerty každou neděli v zahr. rest. Vác. Vejvody.

Letní sídlo — 421 m.

Žamberk.

Bližší i širší okolí Žamberka ve Vých. Čechách jako kraj malebně zvlněný, tu půvabnými údolími bystrotokých horských potoků prorvaný, onde lesnatými boky kopců a strání vroubený, jest vůbec znám jako krajina nevšedně půvabná.

Žamberk sám, rozložený dílem na návrší, dílem v dolině Orlice jest půvabů krajiny pěkným dokladem. Vykazuje mírné podnebí, zvlášť v letní době velmi příjemné, dosti suché; polohou chráněn jest proti proudům východním, z části i severním. K městu přiléhá rozsáhlý, neobmezeně přístupný a nevšedními půvaby vynikající zámecký park; jeho pokračováním jest t. zv. »Les černý« přímo u města; ostatní dosti souvislé lesiny vzdáleny $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ hod., jsou většinou jehličnaté, různého stáří.

Z Prahy dráhou sev.-záp. za $5\frac{1}{2}$ hod. do stan. Žamberk; do města pěšky 20 min., omnibusem, poštou, fiakrem do města při společné jízdě 20 kr. za osobu, zvláštní vůz 1 zl. Do Prahy 4, z Prahy 3 vlaky denně, 4 vl. přes Kyšperk na Mezilesí a přes Ústí n. Orl. na Moravu a k Vídni. Pošt. a telegr. stan. v městě.

Značný počet *letních bytů* (30 i více); místnost bez zařízení 8—10 zl. měs., většinou s nábytkem i peřinami 10—12 zl. Veškeré dotazy v tom směru zodpoví ochotně městský úřad a obstará svými zřízenci též žádané byty. Byt v hot. o 1 pok. 50—80 kr. denně, při delším pobytu dle ujednání levněji. Strava dobrá, levná v host. Panský dům, Modrá hvězda, Milenka, v hostincích u Koruny, u Jos. Duška. Pro domácí stravování jsou veškeré potraviny po ruce v městě (hojně drůbeže, vejce, výtečné horské maslo). Výborná pramenitá horská voda. 3 lékaři, veř. lékárna a droguista v místě.

Rozkošné *procházky* umožňují vzorně udržované cesty a chodníky s odpočívadly, besídkami a p. v zámeckém parku i v Černém Lese s ním souvislém, rovněž i cesty ve vkusně upraveném a přístupném parku dvor. rady prof. dr. Eduarda Alberta, jenž tu má krásnou vilu. Vděčné *výlety*: Litice (str. 103.), Zaječína, Slatina, Žampach, Pastviny, Klášterec, Potštýn (str. 95.), Nekoř, Jablonné (str. 46.). Dostatek 2spř. (3 a 6 zl.) i 1spř. (2 a 4 zl.) povozů. Každý čtvrtek v Měšť. Besedě zábava s koncertem. Občas elitní zábavy taneční v Besedě neb Sokolovně.

Rejstřík abecední.

(Pořad v knize jest více abecední, nicméně místy následkem nutnosti typografické úpravy přesunuty.

Kromě toho jsou některá místa vícekrát, jiná pouze v textu uvedena.)

- Anenské lz. viz Bělohrad.
 Anežčiny lz. viz Bohdaneč.
 Anna Sv. Něm. Brod 16.
 Anna Sv. Horažďovice 8.
 Bavorov 22.
 Bedřichov 114.
 Bechyně n. L. 8, 12, 18, 35, 47, 52, 60, 74, 78, 105, 107, 134, 143.
 Bělohrad 8, 17, 35, 47, 52, 60, 74, 78, 105, 134.
 Běloves 8, 16, 22, 60, 66.
 Bezděkov. Pošum. 23.
 Bilina 24.
 Bohdaneč 8, 15, 47, 60, 78, 105, 134.
 Bohumilice 139.
 Borohrádek 24.
 Boží Voda u Ml. Bol. 8, 69.
 Brandýs n. L. 24.
 Brandýs n. O. 10, 26.
 Branná 28.
 Brod Železný 29.
 Budňany 29.
 Celkovice (Tábor) 16, 60, 66, 131.
 Cerhovice 8, 16, 30, 60, 66, 143, 151.
 Čelákovice 30.
 Čerčany 30.
 Černošice 31.
 Davle 32.
 Dnespeky 30.
 Dobrá Voda u Bud. 8, 33.
 Dobrá Voda u Prach. 33.
 Dobrotivá Sv. 144.
 Dobřichovice 33.
 Domažlice 34.
 Doubí (Eichwald) 35.
 Ferdinandovy Lz. 35.
 Forstbad 69.
 Františkovy Lz. 9, 12, 35.
 Geltschberg 107.
 Grindschädel 33.
 Hledsebe 141.
 Holoubkov 100, 144.
 Hora Krušná 86.
 Horažďovice 8.
 Hořovice 36.
 Hotel Hrádek 40.
 Houška 8, 12, 35, 36, 47, 73, 107, 143.
 Hradec Jindř. 38.
 Hrádek Včelný 10, 40.
 Hradý Nové 83.
 Hrubá Skála 42.
 Hrušov 30.
 Husinec 41.
 Huť Nová 82.
 Hvozdec 30.
 Chlumec n. C. 43.
 Chocen 45.
 Chvojno u Holic 46.
 Jablonné n. Orli. 46.
 Jáchymov Nový 86.
 Janské Lázně 8, 9, 12, 47.
 Jevany 47.
 Jičín s okolím 48.
 Jilemnice 10, 50.
 Jince 7, 10, 50, 74.
 Josefské Lz.
 Karlovy Vary 8, 9, 52.
 Karlův Týn 29.
 Kateřina Sv. (Počátky) 7, 33, 54, 69, 74.
 Kbelnice 50.
 Kdyně Nová 55.
 Klatovy 56.
 Kleneč 58.
 Klepanda 50.
 Konstantinovy Lz. 66.
 Kostelec n. Č. Lesy 59.
 Kotvice (Kottowice) 60.
 Krásnohorská 10, 61, 143.
 Krondorf 66.
 Krumlov Český 61.
 Kubice Č. viz Krásnoh.
 Kumžák 66.
 Křivoklát 67, 153 a 164.
 Kynžvart 12, 56.
 Kysibl 67.
 Ledeč 68.
 Lesní Lz. 69.
 Letiny 7, 10, 60, 69, 143.
 Letohrady (Tábor) 132.
 Liběchov 70.
 Libějice 7.
 Libeň 7.
 Libnič 7.
 Liboc 71.
 Líbušiny Lz. viz Bechyně.
 Libverda 12, 73.
 Lochov Horní 50.
 Lochovice 7, 74.
 Lštění 30.
 Luhačovice 162.
 Mariánské Lz. 9, 12, 73.
 Maří Magd. viz Libějice.
 Markéta Sv. (Prachat.) 74.
 Maršov 74.
 Mastig 78.
 Mikuláš Sv. 7, 10, 74.
 Město Nové 85.
 Miletín 75.
 Mlázovice 35, 47, 52, 64, 74, 76, 78, 105, 134.
 Mostek 78.
 Mšené (Budyně) 8, 16, 60, 66, 78, 107.
 Mšeno u Mělníka 79.
 Mukařov 80.
 Neratovice 81.
 Netolice 82.
 Nižbor 82.
 Nová Huť 82.
 Nové Hradý 83.
 Nové Město 85.
 Nový Jáchymov 86.
 Nový Svět 88.
 Okrouhlice 88.
 Orlik 106.
 Ostrov 8, 12, 16, 60, 66, 69, 88, 107.
 Pacov 89.
 Pecka 90.
 Peruc 92.
 Pensionat Hrádek 40.
 * Krásnohorská 61.
 * Pítrův 94.
 * Prokopův 120.
 * Šteklův 42.
 Petr St. 114.
 Petrkov 8, 92.
 Petrovice 93.
 Podol Vápenný 8, 93.
 Podháji u Turnova 94.
 Počátky viz Kateřina Sv.
 Poříčí n. S. 30.
 Postřekov 94.
 Potštýn 33, 10, 95, 143.
 Praha-Žofín 8, 7, 98.
 Prachatic 99.
 Prachov 50.
 Radešovice 151.
 Ratibořice 99.
 Rezek 10, 85.
 Rokycany 99.
 Rozkoš v D. Krči 101.
 Roztěž 10, 7.
 Rožnov pod Radh. 10.
 Rybná Něm. 103.
 Rvňnice 104.
 Římov 105.
 Salaba 27.
 Sangerberg 105.

Sázava 105.	Štěkeň 122.	Vimperk 139.
Sedlo Levín 107.	Šternberk u Smečna 7, 8, 12,	Velhartice 140.
Sedlo Staré 106.	107, 123.	Veltrusy 141.
Sedmihorky 10, 7, 74, 107, 143.	Šternberk nad Sáz. 125.	Voda Boží 8, 69.
Senohrabý 30.	Švabín 144.	Voda Dobrá u Bud. 8, 33.
Skalice Česká 110.	Toušch 8, 12, 16, 35, 60, 66,	Voda Dobrá u Prach. 33.
Slatiňany 112.	107, 126.	Vysoký n. J. 142.
Spindelmühle 10, 114.	Tábor 127.	Vyžlovka 143.
Studánka 10, 114.	Teplice 8, 134.	Wurzelisdorf 143.
Suchdol 117.	Tereziiny lázně 35.	Zadov 139.
Sušice 118.	Třebechovice 134.	Zátiší 143.
Svatoňovice M. 10, 33, 119.	Třebenice 135.	Závist 146.
Svět Nový 88.	Třeboň 8, 35, 52, 74, 136.	Zbiroh 144.
Šicendorf Něm. 120.	Turnov 136.	Zbraslav 145.
Špičák 10, 35, 120, 143.	Újezd Malý 144.	Zdikov 140.
Štáhlavy 121.	Ústí n. OrL. 138.	Žamberk 147.
	Vacov 139.	Zolín 98.

Přehled vyobrazení.

	Str.		Str.		Str.
Bohdaneč. Láz. hotel . . .	16	Krásnohorská Cel. pohled . . .	61	Sedlo St. (Orlík)	106
Bechyně n. L. Město . . .	18	» Jídelna	62	Sedmihorky. Skály	107
» » Vila Přemysl. 19		» Ložnice	63	» Lázně	109
» » Vila Krok . . .	19	» Pensionát	63	» 1895	110
» » Údolí Nuzické 20		Krumlov Český. Růže . . .	64	Slatiňany. Práčov	111
» » Libuš. Lázně 21		» Město	65	» Vodopád	112
Bavorov	22	Křivoklát	67	» Zámek	113
Brandýs n. L. Zámek . . .	25	Kysibl	68	Spindelmühle	114
Brandýs n. OrL.	27	Ledeč	69	Studánka (2 pohl.)	115
» » Láz. Salaba 28		Liboc. Hvězda	71	» Partie z lesu	116
Budňany. Karlův Týn . . .	29	» Celkový pohled . . .	72	» Javor, potok	117
Davle. Svatoj. Proudý . . .	32	» Z div. Sádky	72	Sušice	118
Domazlice. Hrad Chodský 34		Mariánské Lázně	73	Špičák. Čer. Jez.	120
Hora Krušná 86 a 87		Miletín Město	75	Špičák. Pens.	121
Hořovice	36	» Lázně	75	Štěkeň	122
Houštka. Láz. dům . . .	37	» Vodop. Bystřice . . .	76	Šternberk u Smečna (8 pohl.)	
Hradec Jindřichův	39	Mšené. Pramen	79	123, 124, 125	
Hradý Nové 83 a 84		Ostrov. Láz. dům	89	Šternberk n. S.	125
» » Partie z okolí 84		Pacov. Město	90	Tábor. Město	127
Hrubá Skála	42	» Partie z města	91	» Radnice	128
Choceň	45	Peruc	92	» Brána Kotnovská . . .	129
Jablonné n. OrL.	47	Podhájí	94	» Celkovice	130
Jáchymov Nový	86	Potštýn. Říční Lz.	96	» Vodopád	131
Jičín	49	» Pohled	97	» Letohrady	132
Jilemnice	50	Prachatice	99	» Vložka	134
» Úd. Štěpánické. 51		Rokyceany	100	» Pod Klokoty	134
Karlovy Vary	53	Rozkoš. Pensionát . . .	101, 102	Turnov	137
Kdyně Nová	55	» Lázně	102	Velhartice	140
Klatovy. Park	56	Rybná Něm. Zdobnice . .	103	Vysoký n. J.	142
» Náměstí	57	» Litice	103	Zbraslav	145
Kostelec n. Č. L. Náměstí. 59		Řevnice (2 pohl.)	104	» Závist	146
» (Pohled) 60		Sázava	105	» Zámek	146

Přehledná mapka král. Českého (vločka).